Inv. A. 56. 323.

V. A. URECHIA

Inv. 2037.

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ BUCUREȘTI

OPERE
COMPLETE

COMEDII. — SCENETE

SERIA A

TOMUL I

3383.

857.0 Urechi V. A. 1.01

BUCURESCI
IMPRIMERIA STATULUI, CURTEA ȘERBAN-VODA
1878

99112 M
304155

BUCUREȘTI
2036
3383
EC 202/02
CONTROL 195
1961
L
B.C.U. Bucuresti
C3383

Opere Complete

TABLA MATERIILOR TOMULUI I, DIN COMEDII.

	Pagina
Odă la Eliza	1
Prefacia din 1869	32
Epilog	33
Balul mortuluĭ	43
Fidanţata împĕratuluĭ, 12 Noembre 1869	81
Vestea cea de bucuriă	117
Avocat orĭ Paiaţă?	127
Anghina defterică	177
Sântul Nicolae	219
Ode a Elisa (italienesce)	231
Note	261

CATRE LECTORELE INDULGENT

Acest tom este primul din douĕ de la *Seria A*, coprinḑênd Comediĭ şi Scenete. Autorele e departe d'a se asceptá la bună primire de la mulţĭ lectorĭ, pentru Comediile şi Scenetele séle, déră, ância odată, le tipăresce pentru că ele aŭ *trăit* fiă măcar şi o sĕptămână şi aŭ avut, decĭ, un loc în desvoltarea comedieĭ naţionale. Cine se va mâniè prea tare pentru că s'aŭ maĭ adaos o carte rea maĭ mult la cărţile românescĭ, s'o arunce cât colo... Óre pentru că nu toţĭ ómeniĭ se apucă de adunat óse vechĭ şi cioburĭ, urméză de aci că, peste cincĭ-ḑecĭ de anĭ, nu se va aflá un zelos *paleontolog*, orĭ *archeolog* al literatureĭ naţionale, carele se maĭ scuture de praf aceste tomurĭ, uĭtate adoua ḑi după tipar?

Aŭ sorţile lor şi cărţile . . .

Eŭ nu desesper de tot pentru încercările mele.

V. A. Urechia

ODA LA ELIZA

COMEDIE IN UN ACT

1868

PERSOANE

Ana Primăvĕrescu . . . . . D-na M. Pascaly
Mircea Primăvĕrescu . . . . . D-nu M. Pascaly
Zamfira, servitóre . . . . . D-na Flechtenmacher

SCENA SE PETRECE IN ȚILELE NÓSTRE

Represintată pentru prima óră pe scena teatruluĭ din Bucurescĭ, în 9 Ianuariŭ 1869, sub direcțiunea comitetuluĭ teatrelor, instituit de guvern.

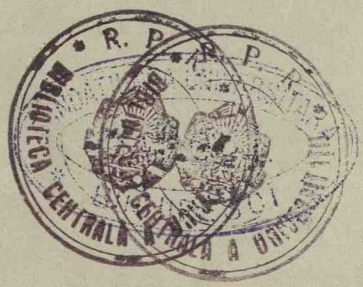

5 — 25 — 1
14
39.

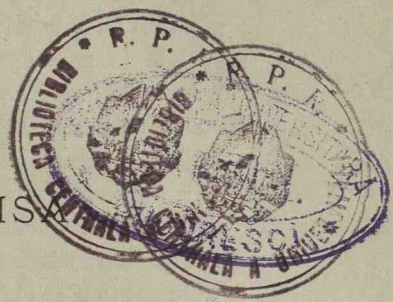

ODA LA ELISA

Teatrul represintă o cameră-biuroŭ; portrete muralĭ. Dulap cu cărțĭ. Biuroŭ la stânga Canape. Scaune Toaletă la drépta. Ușă la fund, ușă la drépta. Pendulă în fund.

SCENA I

MIRCEA

(La rădicarea cortineĭ Mircea scrie la biuroŭ; el depune condeiul și rădicându-se citesce).

Așia ! . . (citind) „O da ! buna mea mamă, visurile mele sunt adĭ realizate... De douĕ lunĭ, Ana, după anĭ de lupte, a devenit soția mea... Ana ! tu sciĭ, acel angel care a înflăcărat sufletul meŭ și în speranța posesiuneĭ căruia am găsit puterĭ cá sĕ lupt cu miseria și sĕ'mĭ creez o posițiune . . . A ! mama mea iubită ! . . Când aĭ vedé-o, tu aĭ da dreptate animeĭ mele ! Poesia nasce pe buza eĭ tremurândă sub sărutare... In albastrul ochiuluĭ eĭ este seninul animeĭ... Când brațul sĕŭ rotunḑit și satinat ar învĕlui grumaziĭ uneĭ statue, încă pétra rece ar simți sângele șerpuind și ducênd, la animă-ĭ, cu fiórĭ de fericire, viéță și palpit . . . O s'o iubescĭ mamă bună ! . . E așia de naivă și tot de odată așia de avută în cugetare . . . Abia o mică umbră în acest tabel de lumină : *gelosia* cam o domină . . . Dar ce ? Nu sunt florĭ, care gelóse de rada ce iubesc, se întorn după rada, o

urmăresc în tóte direcţiunile eĭ?.. Alt bărbat ar voi să corégă de gelosie pe Ana mea; eŭ voiŭ găsi corectivul iubind'o din ce în ce maĭ mult... A! décă sînul tĕŭ, sermană mămucă, a dat corpuluĭ meŭ sânge, viéţă..., ea, Anicuţa mea, a dat acestuĭ corp crescut de desmerdările tĕle, o animă care se simtă..., ea singură a pus în fruntea ce încălḑi sărutările tĕle, cugetarea spre frumos... Tu, mamă, escĭ sorgintea vieţeĭ mele, ea e acea a fericireĭ... Rolul vostru e d'o potrivă mare... Aşia că tu nu poţĭ fi gelósă de ea? Ş'apoĭ ea te despăgubesce pentru ceea ce i aĭ dat tu prin mine, cu iubirea şi recunoscinţa eĭ... Recunoscinţă! A! eŭ 'ţĭ-o datoresc atâta de mare, mămuca mea!.. Voiŭ bine-cuvênta posiţiunea ce-mĭ va face lumea, nu pentru mine, ci pentru că voiŭ fi în stare se odihnesc bătrâneţele tale... Şi voiŭ fi în stare, curênd... *Eliza* va fi a mea, dragă mamă, aḑĭ... mâne... şi atuncĭ!.. Şi chiar dacă nedreptatea nu mi ar da-o, nu sum eŭ advocat?.. Oho! om al trebilor... om positiv, cum aĭ voit tu... In loc de versurĭ ce-mĭ plăcéŭ, paragrafĭ şi articolĭ... In loc de îmbătătórea armonie a animeĭ, în loc de murmurele, de şoptele misterióse ale natureĭ,.. murmurul tribuneĭ..., şoptele intrigeĭ, cacofoniile calomnieĭ... A! când merg la curte, mamă, las anima a casă... In locul eĭ pun codicele... Tot e ceva, nu-ĭ aşia mamă? Sunt advocaţĭ şi judecătorĭ cariĭ n'aŭ nicĭ animă nicĭ codice... Ce aŭ eĭ în loc?.. O pungă!..

„Nu cumva, mama mea, se citescĭ în aceste rênduri vr'o imputare căcĭ mi-aĭ consiliat codicele în locul lireĭ... O! îl bine-cuvintez acel codice, care 'mĭ va redá pre Eliza nóstră iubită... Rógă-te luĭ Dumnezeŭ, mamă!.. Mâne e sânta Ana: ḑiua Anicuţeĭ mele... Voiŭ cá între douĕ braţe care vor stringe-o la peptul meŭ, sĕ-ĭ spun acele ultime versurĭ în care sfărâmata mea lură şi-a permis se cânte pre Elisa mea iubită...“ (vorbit) Bine!.. Acum versurile... A! étăle.

«Te iubesc, Elizo, cum cerbul, la munte,
Iubesce isvorul cu duios murmur...

Dăriud pre Ana, care întredeschide ușa furișat Ana!.. aparte Curênd acéstă epistolă sub plic... De ar afla... (Pune epistola în plic și scapă în grabă versurile jos).

SCENA II

MIRCEA, ANA

ANA (a parte, în pragul ușeĭ)

Erá uă scrisóre... către cine?.. tare Mircea!

MIRCEA (Punênd în buzunar scrisórea cu óre-care precipitare)

Tu escĭ Anica mea?..

ANA aer sreutător

Escĭ ocupat?.. Scriĭ?.. Se te las?..

MIRCEA (o întêmpină și o ia de mână)

Am terminat... Ce? Vreĭ să fugĭ?.. O guriță... nu?.. In dilele aste de legĭ nouĕ, nu cum-va s'a schimbat și legea ce am fost aședat între noĭ?

ANA

Nu... Eŭ o recunosc... Și adĭ, cá tot-d'a-una, cá de *douĕ* lunĭ, mĕ supun eĭ... Nu fac rebeliune,.. (l sărută) Articolu I...

MIRCEA

Articolul 2, 3, 4,... Vedĭ, draga mea, așia legĭ maĭ înțeleg și eŭ se aibă cât de multĭ articolĭ... Aci paragrafiĭ nu se contradic uniĭ prin alțiĭ cá se dea loc de *cărcioc*, ci unele din altele nasc... Uite!.. Cap. I *despre dragoste*, § I, de guriță... Art. 2, mâna după gât și *alineatul b*, guriță... (cu imfasă) Am promulgat și promulgăm... Noĭ Mircea, din grația domnuluĭ Primar, Domn...

ANA

Nu... Bărbăţel...

MIRCEA

O! da, sciŭ!.. fórte Constituţional... cu minister responsabil, ochiĭ tĕĭ... Cu o cameră: Camera ta... colo... unde nu e *palatul de cristal*, dar unde şoptesc animeĭ iubirĭ şi speranţe... Cu un Senat...

ANA

A da!.. Un Senat... Biuroul tĕŭ, acesta... A sum în contra Senatuluĭ... Jos Senatul!..

MIRCEA (rîdênd)

A! încet! maĭ încet!.. *Senatul e tot al nostru!..*

ANA

Nu!.. Când o-dată escĭ aci, pas de maĭ află anima luĭ Mircea prin §§ şi dosare!..

MIRCEA (declamând)

Noĭ Ana... cea frumósă, am decretat şi decretăm: Senatul, biuroul se desfiinţéză din domnia nóstră... ha! ha! ha! ha!.. Biete biuroŭ!.. Dar cine te-a pus, nenorocitule, se ieĭ loc între noĭ, auḑĭ! între douĕ animĭ care se iubesc... Auḑĭ!.. un biuroŭ, acolo unde e loc pentru...

ANA

Pentru?..

MIRCEA

Pentru un băeţel...

ANA

O fetiţă...

MIRCEA

Un băeţel...

ANA

O fetiţă, care sĕ nu aibă biuroŭ... Când 'l cauţĭ pre D. Mircea... scrie!.. Diminéţa scrie, ḑiua scrie... *séra*, auḑĭ, séra chiar scrie,.. mereŭ scrie... Ce o fi tot scriind D. Mircea?

MIRCEA (rîḑênd)

Pleduariĭ...: Domnilor judecătorĭ... D-le Procuror... Aşia precum, fiind că... Articolul... paragraful... capitul...

ANA

Pleduariĭ... scrisorĭ...

MIRCEA

Eĭ da!

ANA

De sigur, scrisorĭ la clienţĭ...

MIRCEA

La clienţĭ...

ANA

A! acea scrisóre...

MIRCEA (a parte)

Aĭ! a ḑărit'o... A! gelosia!.. (tare) ha! ha! ha! ce aer de judecător de instrucţiune?.. Scrisórea acésta (o scóte din pozunar) e pentru...

ANA

Pentru?

MIRCEA

Pentru bĕtrâna nóstră mamă...

ANA (cu satisfacţiune)

A!..

MIRCEA

Şi acum pentru mişcarea ta nouă de gelosie aĭ merita...

ANA

O iertare...

MIRCEA

Ș'o sărutare...

(Pendula bate 11 óre)

Deja 11... Adio, copila mea...

ANA

Deja?.. Sunt numaĭ 11!..

MIRCEA

Trebue... Curtea... A! am un mare proces adĭ... La revedere, Anicuța... Ține minte: am un proces!... (îșĭ ia cu viețiune și voios portofoliul și se grăbesce a eși fredonând): „Te iubesc... hum!... hum! hum!... cá cerbul la munte...

ANA

Deja!.. (Mircea esă)

SCENA III

ANA

(După ce acompaniază pênĕ la ușă pre Mircea)

S'a dus!.. (oprindu-se lângă ușă în facia unuĭ tabloŭ) *Luna de miere.* A! Lemeni tu aĭ dreptate în cadrul tĕŭ! Écă domnișorul... Ce aer de fericire... de beatitudine!.. Cá și Mircea al meŭ de altă dată... Pe buza luĭ întredeschisă alunecă pare anima luĭ... Mâna luĭ împrejură cu aprindere grumaziĭ iubiteĭ... A! cá și Mircea... A! Luna de miere!.. (L' cadrul din stânga) *Luna d'apoĭ.* Domnișorul e cugetător... îșĭ mușcă mustéța... căutătura e vagă... Ce cauțĭ Domnișorule?.. Éca iubita ta e lângă tine!.. Mâna luĭ stă tot după grumazĭ, dar e crispată... Séměnă a mână ce ar simți

deosebită plăcere a strânge de gât... Ce aer preocupat!.. A! trebile!.. Nu'ĭ așia, Domnișorule?.. Biuroul,.. Curtea?.. Cá Mircea... Aveți de lucrat? Pleduarii? Scrisorĭ la clienți?.. Vr'o clientă? Cá Mircea póte... (revine în scenă) O! el nu mĕ maĭ iubesce!.. O simț... „Când veĭ vedea, copila mea, îmĭ dicea D-na Savigni, guvernanta mea, când veĭ vedea că Domnul e ocupat așia că nu are timp se'ți dea și ție óre de nu dile, sĕ sciĭ că-e *luna d'apoĭ*!“ Nu mĕ maĭ iubesce!.. (Intorcêndu-se cu facia dă de oglindă). Alta maĭ frumósă... Da! fugĭ urîto!.. Nu vedĭ că escĭ slută?.. Ochĭ albastri!.. Eĭ! ce maĭ trébă? De ce nu sunt negri? luĭ negriĭ îĭ plac... Nas aquilin... Audĭ! aquilin acuma!.. Blondină!... Vréŭ se fiŭ brună! Dăună-dĭ séra admirá pĕrul negru al primadoneĭ... E brună primadona!.. Ce maĭ trébă!.. Și arapóicele sunt brune... (merge și se așédă la biroŭ) Nu mĕ maĭ iubesce... Écă o sĕptĕmână de când abia găsesce timp pentru mine la ora de prânz... Tot scrie... mereŭ scrie... „Când veĭ vedea că Domnișorul e prea ocupat... *luna d'apoĭ*!“ A! afurisit biuroŭ!.. (aruncând cu mânie hârtiĭ dupe el) Blăstemate hârtiĭ... (le reașédă) Uite! par-că sunt un copil care bate scândura pe care a căḑut... (pausă) Nu, altă dată el vĕ încredința vouĕ așia de dulcĭ taine pentru mine... Voĭ n.i-ațĭ adus versurĭ în care Mircea al meŭ cântá imnul animeĭ!!.. Așia, dar și cât venin puteți voĭ da omuluĭ... Hârtia e cá limba luĭ Esop... D'așĭ fi eŭ, cum bine fac că nu sunt, un scriitor, așiŭ face istoricul hârtieĭ. *Primul period:* Hârtia de la 2—7 anĭ: egalitatea hârtieĭ înaintea smeuluĭ și a porumbeilor... *Periodul al douile:* de la 7—14 anĭ: hârtia dascal, hârtia pensum, hârtia ghimpósă, aspră... *Al treile period:* hârtia de 15 anĭ: hârtia culóre roză, dulce, satinată, catifelată, parfumată... din fie-care colțișor câte un ah! câte un oh! pe fie-care pagină... *Periodul al patrule:* hârtia tărăboiŭ... §§ articolul cutare... Așia precum, fiind că... Cer cuvêntul!..

Jos ministerul!.. *Românul*, *Téra*, *Presa*, *Scrînciobul*... Hârtia de papilote, hârtia de coperit borcane... hârtia de luna de apoĭ... fórte de apoĭ... Uite, cá asta de pildă (rădicând de jos versurile scăpate de Mircea) Én se vedĭ, de sigur dice: minte!.. (hârtia din periodul al treile ar fi dis: *e în eróre*, se înșélă... Așĭ!.. politeța nu este din periodul al patrule, dis și politic...) Minte D. deputat Coscodan... Roșiĭ carnivorĭ... Albiĭ trădătorĭ... In numele egalitățeĭ, fraternitățeĭ, libertățeĭ, preopinențiĭ sunt ticălo... (vorbind desface hârtia cu versurile și d'o-dată se întrerumpe) Ce vĕd?.. (citesce) „*Odă la Eliza.*“ Eliza? Oda?.. Scrisórea luĭ Mircea... A! Dumnedeul meŭ!.. Tremur!.. (citesce)

«Te iubesc, Elizo, cum cerbul, la munte,
Iubesce isvorul cu duios murmur...

(cade abătută pe scaun) Trădată!.. Iubesce pre o Eliză!.. trădată... A! desmerdările tale... Adineóre chiar... Acum înțeleg preocupațiunea luĭ... Iubesce... (plâns continuu) De maĭ multe dile iubesce pre acea Eliză... E frumósă acea Eliză? O lubesce cá cerbul... Ce prostie!.. Se vede că e slută... Numaĭ o slută póte se inspire așia de stupide versurĭ... (citind)

«Te iubesc, Elizo, cum cerbul, la munte...

A! dice! „Cum cerbul la munte iubesce isvorul cu duios murmur...“ (cu resoluțiune) Murmur?.. Da! murmură anima mea lovită!.. A! iubescĭ, Domnișorule, o Eliză?.. Uițĭ că femeea îșĭ are rĕsbunarea lesnicióșă, gata... fie ea cât de slută, cu atât maĭ mult când nu e un monstru... Căcĭ se sciĭ că nu sum un monstru... Alțiĭ o vĕd acésta... Căpitanul, buniórā... E tênĕr Căpitanul... pórtă epoleta cu o eleganță... A! Domnișorul iubesce... (sună) A, Dumnedeul meŭ! Resbunare! Resbunare e roua în secetă...

SCENA IV

ANA. ZAMFIRA

ZAMFIRA

Dómna a sunat?

ANA

Da, Zamfiră... (a parte) Cum se încep?.. (tare) Zamfiră... Zamfiră... Ţicéĭ că căpitanul?..

ZAMFIRA (a parte)

Éca... Éca... Éca... (tare) A! când aĭ sci Dómnă, cât te iubesce.

ANA (revoltată)

Ce cutezare!..

ZAMFIRA

Te iubesce atâta!.. O! crede pre Zamfira, sora D-tale de lapte. Pot eŭ se te înşel Dómnă?..

ANA (citind)

„Te iubesc Elizo"... Trădată!.. (cugetătóre)

ZAMFIRA (a parte)

Ce o fi schimbarea asta neasteptată? O scrisóre... (cătând se citéscă peste umeriĭ Aneĭ) Aĭ! aĭ! aĭ! „Odă la Eliza"... Înţeleg!..

ANA (meditând)

Şi acele protestaţiunĭ de iubire?.. Sunt abia douĕ sĕptemânĭ, capul luĭ pe braţele mele, la Tuzla, pe stânca Vulturuluĭ, lăsam se vorbéscă în tainic limbagiŭ valurile care se sdrobiaŭ la piciórele nóstre şi buza luĭ pe a mea, 'mĭ trecea într'un lung sărut anima luĭ... O! minciună a iubireĭ!..

ZAMFIRA (a parte)

De minune!.. Ḑestrea mea e sigură!.. (tare) A! Domnișóra mea... Ce vorbescĭ D-ta de iubire? Bărbatu, soțu și iubire nu încap în aceeașĭ casă... Asta nu s'a maĭ vĕḑut... A! vorbesce-mĭ de amantul care sub feréstra ta stă cerșind nopțĭ întregĭ o căutătură a ochiuluĭ tĕŭ... Vorbesce-mĭ de amantul, care când întâlnesce mâna ta, fiorĭ sguduesc corpul luĭ și peptul i se despică sub violința palpituluĭ...

ANA

Așia... Așia era Mircea al meŭ...

ZAMFIRA

Când era amantu... nu ḑic ba!.. E! ce vreĭ? Acum e soțul... Ce nevoiă ar fi se suspine colo sub feréstră și sĕ'ți cânte:

«Aicĭdragă, sub feréstră
De demult staŭ eŭ...

Așa!.. Incotoșnat în halatul D-sale cel vargat, târînd o părechiă de papucĭ, carĭ în fie ce punct al canevaleĭ a înodat o amorósă cugetare a D-sale, altă-dată, sĕ te credĭ prea fericită, dacă *coconașul* va găsi cu cale a'șĭ întrerumpe trebile... *stihurile* póte... Cá sĕ-ți strige pe glas de psaltichiă: drago! drago! (*dragă* în căsnicià e cá vorba *patrie* în gura celor ce n'o maĭ aŭ) drago! drago! ea ḑi sĕ'mĭ facă o cafea...

ANA

A nu! Zamfiro! Tu nu poțĭ înțelege cât farmec este în acest tabel în care cercĭ a caricatură intimitatea sântă a căminuluĭ, cá aceĭ sĕrmanĭ caricaturiștĭ, cariĭ neputênd ajunge meritul, 'l ridiculéză... Nu Zamfiro,... Acel halat, aceĭ papucĭ sunt adevĕrul iubireĭ...

ZAMFIRA

Halat și iubire!... Auḑĭ!.. Diminéța domnul se scólă,

se rade, îşĭ sórbe caféoa, ésă..., ésă orĭ unde numa se nu stea a casă... Vine la 10 ore, dejună, îşĭ ia caféoa şi.:. şi ésă érăşĭ. Revine la 5, când l'a rĕsbit bine fómea, prânḑesce morăcănos citind vre o gazetă care'l înjură saŭ care'l laudă... după cum e saŭ nu e din gaşca eĭ... îşĭ reie caféoa... apoĭ clubul... Slătinénu de-ĭ roşu, coconul Taifas de-ĭ alb... Se reîntórce la 12 ore... A! se nu'ţĭ pară lucru cu banat de trece peste 12... În fine se'ntórce, cască, îşĭ reia halatul... „Ce maĭ facĭ tu dragă?.. A! ce obosit sum!..“ Cască, se culcă... Hor, hor... hor! Ait! acum începe declaraţiunea de amor cu acompaniment de horăială, horr! horr! horr!

ANA

Aĭ dreptate... aşia... Dar nu! Mircea al meŭ... O! nu!.. el este atâta de poetic! Nu sunt ḑece ḑile încă... abia permitênd piciorului meŭ a atinge arena ferbinte a ţĕrmuluĭ măreĭ Negre, braţul meŭ după grumaziĭ luĭ, el mĕ ripia pe anima luĭ palpitândă cá în ḑiua cea neuitată, când, sunt douĭ anĭ acum, mĕ smulgea din miḑlocul flacărilor caseĭ părintescĭ...

ZAMFIRA

Erá amantul atuncĭ... Acum... aceste versurĭ...

ANA

A! Zamfira! Zamfira! Sunt nefericită!..

ZAMFIRA (citind)

„Te iubesc Eliză..,“ A! se chiamă *Eliza*? Frumos nume.,. O Elisă urîtă nu am vĕḑut încă... Înţeleg: Catrina, Paraschiva, Neacşa... (citind) „Te iubesc Elizo, cum cerbul la munte“... Ce foc!.. Pîrr!.. Ce vapaie!.. (a parte) A! capitane cetatea e a ta!

ANA

O iubesce, nu-ĭ aşia Zanmfiro?

ZAMFIRA

Heĭ, heĭ! cred și eŭ!.. Cum cerbul la munte iubesce isvorul cu duios murmur... Bravo! Căpitanul putea subscrie aceste versurĭ pentru... pentru D-ta... Eĭ bine da!

ANA

Tacĭ! tacĭ, Zamfiro!..

ZAMFIRA

Eŭ tac... Se vorbéscă el însușĭ... (scóte cu míster o scrisóre din șorț) o scrisóre.,. A! ce parfumată!..

ANA

Scrisóre de la el... dute! dute Zamfiro!.. resplătescĭ reŭ educațiunea ce aĭ primit de la bietul tata... Dute!.. Éca cum se aduce durerea, rușinea și risipa caselor...

ZAMFIRA

Dómnă!.. (a parte) Nu-ĭ chip!.. (ésă).

SCENA V

ANA

Nu! căpitanul nu a găsit calea animeĭ... Mircea al meŭ... a! nu prin parfumul hârtieĭ, ci prin îmbĕtătorul parfum al delicatelor luĭ simțiminte... 'L iubesc!.. A! de ce gelozia?.. De ce a trebuit se atingă mâna mea acele hârtiĭ?.. La ce nevoiă, déca rana ta n'o cunoscĭ, s'o sgandarĭ și s'o aducĭ în față?.. Și cu tóte aceste déca el nu mĕ iubesce... A! acea Eliză!.. Fericirea? Un vis... Și se nu'ți resbunĭ asupra celuĭ ce te sdrobesce?.. Resbunare!.. A! resbunarea femeeĭ séŭ este împutinte séŭ o tărésce maĭ ântêiŭ pre ea în prăpastiă... A! décă ar fi o resbunare care fără se mĕ pogóre, se-ĭ serve luĭ de avertisment, se-ĭ spună

luĭ numaĭ cât merită pentru asemenea versurĭ... Versurĭ la o amantă... Și de ce nu versurĭ și pentru mine! (cugetă) Da!.. Nebunĭ scriŭ la lună și luna nu se ofenséză... (sună) Se vedem...

SCENA VI

ANA. — ZAMFIRA

ZAMFIRA

Dómnă.

ANA

Sciĭ tu nescarĭ-va versurĭ de iubire?

ZAMFIRA

Versurĭ de iubire?.. Cum vaĭ de mine se nu sciŭ?.. Éca:

«La grădină, la Chirilă,
Hapoĭ zinga-zinga!..
Este-o rață și-o găină,
Hapoĭ zinga-zinga!..

ANA

Astea sunt prea de la obor... zarzavat și găinăriă...

ZAMFIRA

A! éca sciŭ și altele maĭ de modă;

Ah! tu belă damicelă,
Ah! tu belă filomelă...
Vino, belă, în stradelă...

ANA

Maĭ pune-ĭ ș'o *sardelă*... Lasă! (merge la bibliotecă și scóte un volum) *Alesandri*... (îl repune în bibliotecă) Nu! Când animile nóstre se înțelegéŭ, acestuĭ poet cerém noĭ cântarea

iubireĭ nóstre . . . (ia altă carte) Sache Prostănescu . . . (dând'o Zamfirei) citesce tabela materiilor pêně caut altă carte.

ZAMFIRA (tăind filele)

E încă netăiată.

ANA

Sunt cărțĭ care ar trebui se stee etern așia . . .

ZAMFIRA (citind tabela materiilor)

Tabla . . . Versurĭ la N., Odă la B., Imn la C. La D . . . La F . . . La M . . .

ANA

A ! poețiĭ ! tóte literile alfabetuluĭ le trec în reviziune și tot eĭ scriŭ apoĭ : *„La dona e mobile qua piuma-al vento.“*

ZAMFIRA

Strofe la A . . .

ANA (lăsând cartea din mână)

La A ? — Amelia, Alesandra . . . și de ce nu Ana ? Adă ! (ia cartea) se vedem ! (citind)

Aristiță mult ĕmĭ placĭ
Suavă, dulce, belă, căcĭ,
Zahar, miere în colacĭ
Puĭ și'n lună vercolacĭ . . .

A ! ce sublimitate ! . . Ș'apoĭ se dicea dăunădĭ la Ateneŭ că poesia a murit ! . . Alta (întorcênd filele) *„La un clavir“* . . . Acésta-ĭ plătită de D. Ghebauer . . . *„La un pantof.“* Primă medaliă de la esposițiunea universale . . . La . . . A ! în fine, la o stea . . .

O stea am. o sté iubesc,
Pre ea Ana o numesc . . .
Pre ea voiŭ s'o'nemuresc ! . .

Aide!.. Ceva maĭ puţin stupidă... Şedĭ cole, Zamfiro... Copiéză răpede aceste versurĭ... iute... (a parte) Mircea nu-ĭ cunósce scrisórea... A! ḑi, scriem versurĭ la Elize... Elize vreĭ?.. (Zamfireĭ) De minune... aşia! acum subscrie *Căpitan Coltuc*... Fă câte-va încurcăturĭ de liniĭ drept subscriere... Cu cât e maĭ mare cine-va la noĭ cu atâta se crede obligat a-şĭ încurcá subscrierea, icónă a încurcăturilor în care bagă ţéra săraca... Aşia, acum un plic... Scrie: „Dómna Ana Primăvĕrescu"...

ZAMFIRA

Numele Dómneĭ?.. Căpitanul?.. Éca!..

ANA

Da... Acum, bine... dute!..

ZAMFIRA (a parte)

Ce-o maĭ fi şi asta!.. (ese)

SCENA VII

ANA — MIRCEA (între culise)

A! iubescĭ domnişorule pre o Eliză!.. Facem versurĭ, ode?.. Bine... Nevinovatul D. Prostănescu şi cu Căpitanul mĕ vor rĕsbuná... fără scirea lor... A! Domnişorul nu va maĭ rîde singur... A! el!..

MIRCEA (între culise)

De va veni D. Carciocărescu, grefierul de la Curte, poftesce-l, Zamfiro... Anica! Anicuţa mea!..

ANA

Anica luĭ!.. Trădătorul... (punênd în buzunar versurile copiate) Curênd aceste versurĭ în buzunar... Colo, în camera mea... se-l urmăresc... (ese răpede)

SCENA VIII

MIRCEA

Anicuţa!.. Ea nu erá aci... Zamfira ĕmĭ spusese... (depunĕnd portofoliul) A! pledoria fu, sper, de minune! Eram cu adevĕrat inspirat... A! puteam se nu fiŭ, când anima trămitea minţeĭ tabela cea dulce a iubirilor mele?.. Eliza a mea! este umbra grată a pădurilor, mirosul mărgăritărelelor, pagiscea înflorită, ogorul metalic sunător... şi aceste pentru Anicuţa mea... Eliza a mea! nu erá în luptă asigurarea căminuluĭ?.. a viitoruluĭ unuĭ copilaş, unuĭ anger, care între mine şi Ana se ne dea mĕsura cu care se iubim noĭ înşine pre bĕtrâna nóstră mamă?.. Iubirea a dat buzeĭ mele elocinţa animeĭ... Eliza va fi a mea!.. Voiŭ reavea, Elizo, ogorul în care maica mea a spus florilor iubirile copilăricĭ séle; voiŭ reavea, Elizo, acea pétră rece, care la băserica din crâng, a încălţit-o sarutarile nóstre, şoptind cu fremetul spinişuluĭ uscat numele neuitat al tatăluĭ meŭ!.. A! éca sorginte de argumentare, care nu puté sĕ nu'mĭ dea triumful. A! Anicuţa mea iubită!.. (aşéţă hârtiile pe biuroŭ)

SCENA IX

MIRCEA, ANA

ANA (întredeschide uşa şi spionéză)

Vre o scrisóre éră... Éră versurĭ!..

MIRCEA

Eliza a mea!.. Preste câte-va minute...

ANA

Eliza a luĭ!.. A! este o infamiă... (intră)

MIRCEA

Ana!.. Vino, alérgă copila mea...

ANA

Vațĭ întors...

MIRCEA

O sărutare...

ANA

(*Eĭ* tinde fruntea).

MIRCEA

Fruntea? Nu! guriță... Buza ta, care o se plătéscă elocințeĭ buzelor mele... Vino, colea, Anicuța mea... (se așéță pe canapea) Așia!... O sĕ'ți fac o neașteptată surpriză de ḑiua ta... Ce? nu sciĭ că mâne e S-ta Ana?

ANA

S-ta Ana? Veḑĭ ce calendariŭ prost?.. al meŭ pune mâne S-ta Ecaterina...

MIRCEA

Aruncă-l în colo... Auḑĭ mâne S-ta Ecaterina!

ANA

Ecaterina nu este Eliza? nu e așia?

MIRCEA (aparte)

Aĭ!.. Ce coincidență!.. A! nu cred... (tare) Cum, Eliza...

ANA

Frumos nume... Ce gust reŭ a avut nașul! Auḑĭ: *Ana!* A! Eliza e frumos nume... (a parte) uĭte că nicĭ nu roșesce!.

MIRCEA (a parte)

Se fiă presimțire orĭ că scie?.. (tare) Nu... Ana e delicios. Sunt nume care'ți vorbesc... Acel *na* de la finea numeluĭ teŭ par-că ḑice: Mircea, *na* anima mea... A! de-ar ḑice numaĭ luĭ Mircea... A! na!.. Bravo! Écă și jocurĭ de cuvinte....

ANA

Ana dă... dér *Eliza*... *ié* anima...

MIRCEA (sărutând'o)

A! bravo! bravissimo... *Ie-liza* de minune... Hum! O s'o luăm...

ANA (răpede)

S'o ieĭ?.. Eliza?.. (a parte) aștéptă tu... (Eși pune în sîn scrisórea scósă din buzunar).

MIRCEA

De sigur a simțit ceva! (tare) și de ce nu?.. de esemplu fetița nóstră... Sciĭ, adinéorĭ voiaĭ o fetiță... eĭ bine, vom numi-o *Eliza*...

ANA (a parte)

Ce nerușinare!.. (tare) Aĭ! aĭ! aĭ!.. un ac mĕ împunge... aĭ! aĭ! aĭ!..

MIRCEA (căutând acul)

A! cutezătorule de ac... aștéptă tu... dér unde escĭ?..

ANA (a parte)

O se te înghimpe acușĭ...

MIRCEA

Nu-ĭ ac, déră... (scóte scrisórea).

ANA (o apucă răpede)

O hârtiă...

MIRCEA

O epistolă... Ce fel, te împunge? Ié séma. Ana, sunt hârtiĭ care împung nu cá acul, ci cá săgețile ucidetóre...

ANA

Paserea meiŭ viséză... E o scrisóre...

MIRCEA

De la cine?

ANA

Domnul nu e gelos ! . .

MIRCEA

Gelos eŭ ! Nu, este însă un punct de la care confidinţa bărbatuluĭ se chiamă stupiditate . . . Acea scrisóre . . .

ANA

Eĭ bine, domnişorule, acea scrisóre care e aci pe anima mea . . . e de la . . . Tiţa . . .

MIRCEA (a parte)

A ! . . (tare) De la sora ta ? şi ce-ţĭ scrie sora ta ? . . Aide, mâna ta dupe grumaziĭ meĭ, colea, cá altă dată, când cetiam epistolele mameĭ, ale Tiţeĭ . . . (a parte) Dumnedeul meŭ ! ce se petrece óre ? . .

ANA (a parte)

Aşia ! . . se vedem ! . . (tare) Eĭ bine da ! cá altă dată . . . Dér o vorbă, Mircea . . . te rog.

MIRCEA

Dece . . . o mie . . . grăbesce.

ANA

Rĕspunde cu anima ta, cu anima ce'ţĭ cunosc . . .

MIRCEA

Nu sunt om politic . . . una am . . . vorbesce . . .

ANA

Sora mea îmĭ scrie lucruri triste . . . Bărbatu-seŭ *o înşélă...*

MIRCEA

Andreĭ ? Dér nu se póte . . .

ANA

Aşia credé şi béta Tiţa . . . Desmerdările luĭ Andreiŭ eraŭ însă ale unuĭ . . . Cum se póte numi faptul luĭ Andreiŭ ? . .

MIRCEA

Dér ce probe?..

ANA

Probe?.. O! le are... Şi un căpitan a descoperit!..

MIRCEA

A! un căpitan?... A! draga mea. Andreiŭ iubesce de sigur pre Tiţa... Atuncĭ numaĭ al de căpitanul se arétă prin casa crestinuluĭ, când póte comptá pe nestrămutata iubire a soţuluĭ pentru femee, în cas de scandal... altmintrele i-ar rĕmânea belea...

ANA

Nu, căpitanul o iubesce...

MIRCEA

Tiţa e nenorocită... Acestĭ domniţorĭ, carii preâmbla cu pasportul amicieĭ desonórea prin casele vóstre, nu sciŭ să vĕ iubéscă... Eĭ se iubesc numaĭ pre eĭ...

ANA

Dér Tiţa are probe de trădarea luĭ Andreiŭ...

MIRCEA

A! probele nu lipsesc celuĭ ce vrea se justifice propria sea faptă rea...

ANA

Ce? femeea va fi înşelată... Ea va sci acésta şi nu va avea dreptul sĕ se rĕsbune?

MIRCEA

Rĕsbunare!.. a! da!.. écă scuza obicĭnuită... Mĕ înşélă... inbesce pe alta... A! căpitanul mĕ iubesce numaĭ pre mine!.. Rĕsbunare? Tiţa fi-va rĕsbunată pentru că cugetul eĭ va asociá la bănuiala de infidelitate a bărbatuluĭ

certitudinea culpeĭ, a infamieĭ séle!.. Rĕsbunare! Ea nu stă în a'şĭ scusá faptele rele pre relele fapte ale soţuluĭ... A! grăbesce a scrie Tiţeĭ se cugete matur... Écă, Dumneţeul meŭ, cum desordinea, cu séŭ fără epolete, se bagă într'o casă şi aduce disoluţiunea eĭ... Dómna, din distracţiune vrea se privéscă pe stradă... căpitanul trece... ea deschide puţin was-istasele... Vêntul se grămădesce şi atmosfera casnică se rĕcesce... A! bărbatul e culpabil, sciŭ... De ce nu a sciut închide la timp vasistasul?.. Căpitanul deschide întréga feréstră... Uşa nu întârţiă a se întredeschide şi ea... Curentul se stabilesce şi... şi tot-dé-una căsnicia se alege din aceste cu câte un junghiŭ care-ĭ aduce oftiga... oftiga galopantă... Ş'apoĭ, alei, aleĭ! soro!.. ticălosul de bărbat a stricat casa... Anica mea iubită... când vre o dată te aĭ crede în drept se te rĕsbunĭ de Mircea al tĕŭ...

ANA

A! ce se fac?..

MIRCEA

Ce grabă!.. Eĭ bine, se mĕ iubescĭ maĭ mult decât verĭ când...

ANA (a parte)

Cenuşă pe turtă...

MIRCEA

Se sciĭ înadevĕr, copila mea, că nu pre *alta* iubesce bărbatul ce'şĭ neglige casa şi soţia, ci pre sineşĭ se uresce... Fă cá pururea se mĕ iubesc... Vĕţut-aĭ tu, Ana mea, florile din grădina ta, când ventul, furtuna le incovóie?.. Ele nu-şĭ resbună, ci stringêndu-şĭ corolele în sineşĭ, adastă reîntórcerea raţeĭ ce le dismérdă în luminĭ vivificătóre... Furtuna trece şi flórea este maĭ spendidă şi maĭ avută de parfum...

ANA (sărutând pe Mircea)

A! nu maĭ pot ţiné... Décă buza ta rourând pe a mea atâta iubire, este buza neadevĕruluĭ... Eĭ bine, fiă, te iubesc!.. În foc acéstă scrisóre, care măcar un momont puté se ducă pês la anima ta... (vrea s'o arunce în sobă)

MIRCEA (oprind-o)

Ce facĭ? scrisórea de la Tiţa... ce vorbe sunt ale téle?.. Dumneḑeul meŭ ce o se aflu?..

ANA (nedându-ĭ scrisóraa)

Mircea, te rog... e o glumă rea...

MIRCEA

Las-o... Focul n'ar putea sĕ mĭ maĭ ateste inocinţa ta... Las'o... O voiŭ!... A! Dumneḑeul meŭ dér atuncĭ unde este sinceritatea, unde e iubirea décă ea... (smuncesce scrisórea)

ANA

A! (îşĭ ascunde facia în mânĭ dér spionéză printre degete)

MIRCEA (ţine în mânĭ scrisórea fără a o deschide).

„Dómneĭ *Ana Primăverescu*“... Nu e scrisórea Tiţeĭ... A!... lovire a sórteĭ... şi eŭ mĕ pregătiam de serbătorĭ!. Anica! Anica! Cine ar fi creḑut!..

ANA

Mircea! Te asigur...

MIRCEA

Vaĭ! asigurarea stă aci, în acéstă mână tremurândă... (cea cu scrisórea) pausă· Se vedem, Ana mea... haide! spune-mĭ că nu e adevĕrat... Uite, te iubesc atâta... Voiŭ uitá tot... Aşia că astă scrisóre nu ţine de nicĭ un fibru al animeĭ téle... (în genunchĭ)...

ANA (a parte)

A! mĕ iubesce,.. minciuna nu merge pe calea animeĭ...

Un moment încă... rebdare!.. (tare) Nu, Mircea, te asigur... eŭ nu-l iubesc...

MIRCEA (sculându-se furios)

Aşia dar e cine-va?... O! turbare!.. (deschide cu vioiciune scrisórea).

ANA (scoţênd din buzunar versurile luĭ Mircea).

Mircea. te rog... te rog în genunchĭ...

MIRCEA

Nenorocita!..

ANA

A! décă-i aşia... A! iubim pre Eliza!..

MIRCEA

Versurĭ!..

ANA

Versurĭ (arétă pe ale lui).

MIRCEA şi ANA împreună

M. O sté am, o sté iubesc
Pre ea Ana o numesc...

Te iubesc, Elizo, cum cerbul
la munte...

MIRCEA

A! Dómnă!.. aci nu este o declaraţiune, e o continuaţiune de corespondenţă amorósă...

ANA

Veḑĭ domnule!

„Te iubesc, Elizo, cum cerbul la
munte, iubesce...

MIRCEA

Veḑĭ Dómnă...

„O stea am, o stea iubesc
Pre ea Ana...

MIRCEA

Dér rĕspunde, Dómnă!.. Veḑĭ!... e infam!..

ANA

Dér rĕspunde, domnule!.. a! e nelegiuire!..

MIRCEA

„O sté am, o sté iubesc . . .
Pre ea Ana . . .

ANA

„Te iubesc Elizo . . .

MIRCEA

Eliza ! . . Acele versurĭ . . . (le apucă)

ANA

A ! le cunóscețĭ, domnul meŭ ? „Când veĭ vrea sĕ'ți rĕsbunĭ, iubesce-mĕ mult ! . .“ De minune ! . .

SCENA X

Aceiașĭ. — ZAMFIRA

ZAMFIRA

O scrisóre grabnică . . . (luĭ Mircea).

MIRCEA (luând-o)

A ! de la grefier . . .

ANA

De la vr'o Elizĕ . . .

MIRCEA (percurge scrisórea)

Căstigat ! . . (citind) „Amice, aĭ căstigat : moșióra e a D-le : se trăiască proprietarul Elizeĭ !“

ANA

Ce ḑice el ? . . (tare) aĭ căstigat ce ? . . Ce va se ḑică ? . .

MIRCEA

Vá se ḑică dómnă, că acele versurĭ, a cărora lectură mi-a adus nefericirea, eraŭ adresate la e moșióră cu numele *Eliza*,

ce nedreptatea răpise de la tatăl meŭ, și care, recăstigată de mine adĭ, după dile și nopțĭ de veghiere, o destinam se fie cuibul fericireĭ nóstre... Vá fi acel al retragereĭ uneĭ animĭ sdrobite de D-ta când maĭ puțin o meritá...

ANA (confusă)

Era o moșie!.. Mircea!... Mircea!..

MIRCEA

Adio, visurĭ de fericire!.. diua care vá fi o serbătóre în familia mea, va fi așia déră diua mea de doliŭ...

ANA (aparte)

A! Sum culpabilă!.. El mĕ iubia! (tare) Mircea!.. iertare... Nu sciem...

MIRCEA

A! fiĭ sigură, dómna mea, că nimenĭ nu va sci durerea mea... Asemenea durerĭ se îngrópă în animă... Ele nu ating compasiunea nimenuĭ, și acoper numaĭ de ridicul... Escĭ liberă, dómnă... Dumnedeul meŭ!.. Dumnedeul meŭ!..

ANA (a parte)

A! dar tréba s'a încurcat reŭ! el mĕ crede culpabilă!.. (tare) Fiĭ sigur Mircea...

MIRCEA (arĕtându-ĭ versurile)

Siguranța... vaĭ! eat'o... dar nu te teme, dómnă... Pe foc acéstă probă a desonóreĭ!..

ANA (reținêndu-ĭ mâna)

Nu! adinéorĭ dicéĭ că focul n'ar puté se maĭ ateste inocința...

MRICEA

Inocința!..

ANA

Aĭ meritá în adevĕr se nu ț'o pot probá... A!.. d'a s'a îngroșat de tot tréba!.. (sună)

SCENA XI

Aceia, ĭ, ZAMFIRA

ANA (către Zamfira)

Aci, Zamfiro... (ĭ dă un volum din buzunar și-ĭ spune ceva la urechiă).

MIRCEA (a parte)

A! durerea e mută! lacrimĭ! lacrimĭ cá se'mĭ răcorésca apěsarea animeĭ (se așéḑă pe canapea cu capul în mânĭ)

ANA

Bine... răpede!.. Așia... (către Mircea) Éca al doilea esemplar!.. ha! ha! ha!

MIRCEA

Alta!.. maĭ era una!..

ANA

Da! scrisă de Zamfira și inspirată de... (ĭ dă cartea) de D. Sache Prostănescu...

MIRCEA (percurge răpede scrisórea)

Se fie cu putință!.. Scăpată!.. Nevinovată!.. A! Anica!..

(ambii cadŭ în genunchĭ)

ANA

Mircea!..

MIRCEA.

Ana!...

ZAMFIRA

Vaĭ de mine dar asta ce o maĭ fi? (a parte)

MIRCEA

Dar de ce acéstă glumă rea?..

ANA

Vina e a ta... acele versurĭ la Eliza...

MIRCEA

Ha! ha! ha!..

ANA

Ha! ha! ha!..

ZÀMFIRA

Ha! ha! ha!.. (a parte) Haĭ! căpitanul n'are parte.

MIRCEA (sculându-se)

Bărbaţĭ, nu scrieţĭ versurĭ când sunteţĭ însuraţĭ!.. séŭ de scrieţĭ adresaţi-le... la *Obsteasca Adunare* séŭ le publicaţĭ între operele D-luĭ Prostănescu... La Adunare ele se vor trămite la vr'o comisiune, spre sciinţă... şi în cartea acésta, vor rĕmânea neatinse de mânile gelóse...

ANA

Ba cá Mircea al meŭ, D-'or, scrieţĭ versurĭ, care se ne spună nouă femeilor că gelozia *póte perde cea maĭ temeinică casă*... Zamfiro!.. Nu maĭ avem nevoiă de tine, draga mea... Plecăm mâne la Eliza.

ZAMFIRA

Am păţit-o!..

MIRCEA şi ANA

«Te iubesc, Elizo', cum cerbul la munte
Iubesce isvorul cu dulos murmur...

Jos gelozia!

(Cortina cade).

PREFACIA DIN 1869

Succesul neasteptat ce a dobêndit *Oda la Elisa* la prima eĭ represintare, succes care am avut fericirea d'a-l vedea confirmat cu aplausele unanime ale onorabiluluĭ public, la represintaţiunile următóre, mĕ determină a pune sub presă acéstă modestă încercare dramatică.

Ceea ce mĕ îndémnă încă a imprima *Oda la Elisa*, este că aflu, ast-fel, plăcuta ocasiune d'a esprime aci, pub ice, gratitudinea mea D-luĭ Pascaly şi admiraţiunea mea sinceră D-neĭ M. Pascaly, pentru modul cum dumnélor aŭ sciut face din *Oda la Elisa* o operă aşia de viŭ şi unanim salutată de intelegintele nostru public. In adevĕr, acesta va putea uitá modesta mea lucrare, déră nu cred că va uitá curênd jocul artistic al domnieĭ téle, dómnă Pascaly!

D-na Flechtenmacher bine-voind a acceptá micul rol al Zamfireĭ, a probat, o dată maĭ mult, că artistul adevĕrat, póte prin câte-va cuvinte, bine ḑise, culege aplausele saleĭ întregĭ, pe când atâţia pretinşĭ artiştĭ, cu rolurĭ de colĭ întregĭ, pline de ah! şi oh! nu ajung decât sĕ te adórmă...

Bucurescĭ, 1869.

EPILOG

Câte-va ḑiare, din acele care admit încă că meritul séŭ demeritul uneĭ opere literariĭ, nu-l dă colórea politică, aparentă séŭ reală, a autoreluĭ eĭ, — aŭ bine-voit a înregistra mica acéstă lucrare între succesele literariĭ dramatice ale stagiuneĭ curinte.

Gratitudinea mea profundă acelor pene române, care aŭ scris asupra „Odeĭ la Eliza.“ fie spre a mĕ încuragiá, fie spre a'mĭ semnalá corecţiunĭ.

Între aceste pene amice numĕr pre acea care în foiţa *Românuluĭ* de la... Ianuariŭ a aflat asia de bune cuvinte pentru încercarea mea. Maĭ ales însă pun, la locul ântêiŭ, pre acea care în foiţa de la 19 Ianuar, a făcut iubiteĭ mele „Oda la Eliza“ un cadru care'ĭ va face pururea principala sea valóre.

Cetiam, ḑilele trecute, între corecturile ce făceam acesteĭ ediţiunĭ, o călĕtoriă recentă la popórele selbatice ale Africeĭ de sud... Cele ce se petrec de cât-va timp între noĭ şi între cultele curţĭ ale Europeĭ, 'mĭ-a dat gustul a petrece puţin cu selbaticiĭ, carĭ nu sciŭ de dreptul ginţilor şi constituţionale, nicĭ de conferinţ le de la Paris, nicĭ de D. Beust, nicĭ de D. Andrąsy... La Cololoşĭ, un popor ce locuesce d'asupra Gubernieĭ Capuluĭ, am dat de un proverb care mi-a plăcut: *La 100 de duşmanĭ aibĭ un amic şi ceĭ 100 vor îngenunchia!*“ În valurile, pre care intriga şi calomnia, aceste ordinare arme ale unor partite politice le-aŭ rădicat pe braţele ingratitudineĭ contra mea, mâna ce a ţinut péna care a scris foiţa din *Românul* de la 19 Ianuariŭ, a fost mâna unuĭ amic!.. Déca n'am lipsă de *îngenunchiarea* celor ce deja staŭ îngenunchiaţĭ séŭ în tina négră a ingratitudineĭ, séŭ în mĕlul patimilor şi intrigilor, e însă adevĕrat că foiţa de la

19 Ianuariŭ, 'mĭ-a arĕtat cum, décă în trecut n'am sciut face decât invidioşĭ calomniatorĭ ingraţĭ, pe viitor pot a-nĭ da, nu un amic în facia a 100 duşmanĭ, ci pe întreg publicul român!

Şi décă braviĭ Cololoşĭ mĭ-a dat un proverb cu care se încep, tot eĭ se-mĭ dée şi conclusiunea. Eĭ maĭ ḑic:

„Bărbatul te laudă séŭ cá se se laude séŭ cá o dată se te pótă defăima!“

Péna care a desemnat în conturne radióse cadrul „*Odeĭ la Eliza*“ în foiţa de la 19 Ianuariŭ 1869, nu este a unuĭ *bărbat*. Nu mĕ tem, decĭ, de conclusiunile misantropice ale Cololoşilor. Nu mĕ tem, nicĭ chiar citind *Potscriptum* dómneĭ M. R., in care mĕ *mustră*, aşia cum amiciĭ încă nu m'a lăudat, *Potscriptum* în care îmĭ dă una din acele dulcĭ lecţiunĭ ce daŭ părinţiĭ, *furişind surisul*, ce'l provocase o nevinovată nebuniă a copiluluĭ, nebuniă, care cerea un corectiv de la datoriă, dară care o aprobá anima prin acel preţios suris.

Déca acest *P. S.* m'ar putea atinge, ce a-şĭ ḑice dómneĭ M. R., sărutând mâna ce a creḑut a me lovi? I-aşĭ ḑice, cá şi copilul rĕsfăţat, care dă vina greşelelor sŭ pre alţiĭ... Dómnă, uite, Ghoethe mi-a ḑis *că pĕnĕ şi servitoriĭ în scenă se cade se fie maĭ de trébă*... decât ceĭ cu manual de la poliţia din Bucurescĭ... Ş'apoĭ, dómnă, dècă *Zamfira* din „Oda mea la Eliza“ *scie carte*, nu-ĭ vina mea ci a... (Atât maĭ rĕŭ! o se fac o personalitate... Respunderea nu e a mea ci a aceluĭ P. S.), vina e, dómnă, a fostuluĭ meŭ ministru la instrucţiunea publică, D. C. A. Rosetti (A! c'est fait), carele s'apucase se trămită la scólă pre tótă lumea cea necioplită... *Zamfira* este eşită din scólă cam de pe atuncĭ, cel puţin; cât pentru educaţiune... Ce vreţĭ? De când şi-a apropriat'o *cutare* şi *cutare* cá pre o *descoperire* a sea, biata *Zamfira* n'a putut da de dênsa...

Écă însă, spre înţelegerea cetitorilor, întréga foiţa *Româ-*

nului din 19 Ianuariŭ. Reproducênd'o aci, fac și act de prudință și de iubire părintéscă. Verĭ-cât de nemeritate ar fi laudele și încuragiările ce-ți dă dómna M. R., draga mea „Odă la Eliza,“ în rêndurile de maĭ jos, ele vor fi talismanul care te va scuti, draga mea fetiță, de o uitare prea grabnică din partea publiculuĭ. Póte acest neconstant dispensatore de aplause, se te uite pe tine, sermănică, déră el nu va uitá tot asemenea-cum nu va uitá, dis-am aiure, jocul artistic al D-neĭ M. Pascaly, — el nu va uĭtá rêndurile ce a însemnat despre tine D-na *M. Rosetti.*

A! mi se pare că am pus numele întreg... Nu era de lipsă: unde este animă și simțiminte nobile, numele acesta putea se nu fiă sub-scris: toți l'aŭ citit fără dificultate. Eŭ înscriindu-l aci întreg, cutez a dá o protecțiune încercăreĭ mele literariĭ presinte și o garanțiă către publicul benevole că spre a meritá și pe viitor asemenea protecțiune, și aplausele luĭ, mĕ voiŭ sili și maĭ mult la noile mele lucrărĭ dramatice.

ODA LA ELIZA

DE

V. A. URECHIĂ

«Te iubesc, Elizo, cum cerbul, la munte,
Iubesce isvorul cu du os murmur,
. . . . . .
. . . . . .

Poetul a făcut în aceste douĕ versurĭ, fără se gândéscă, cea maĭ bună definițiune a pieseĭ séle. Iubesce cine-va *Oda la Eliza*, pre cum cerbul iubesce isvorul în care se adapă și după atâte drame și comediĭ din tóte țĕrile și din *restul*

universuluĭ, cum ar ḑice Dulcamara, este dulce și desfătător a se adăpá la un mic isvor, care curge... și se desfășură în ţéra nóstră însașĭ, murmurând dulcea în melodióasa limbă română.

Toţĭ aceĭ ce aŭ asistat la ântĕia și a doua represintare a delicióseĭ comediĭ, întitulate *Oda la Eliza*, vor repeţi mult timp, după căderea cortineĭ și întórcerea a casă cele douĕ versurĭ citate maĭ sus și vor strigá bravo! emininteluĭ om de litere, istoricŭ eruditŭ și sapient, care ḑice atât de bine fabule și legende poporare și care nu se teme d'a deroga subsemnând o mică comediă — o scenă din viéţa a douĭ înamoraţĭ căsătoriţĭ de prea puţin timp pentru a putea fi numiţĭ soçĭ. — Toţĭ vor strigá încă bravo și artiștilor, carĭ aŭ interpretat într'un mod atât de admirabile noua piesă.

Amŭ ḑis o *mică* comedie, pentru că *Oda la Eliza* nu ţine de cât un moment, cu tóte că orologiul póte constatá o jumĕtate oră; însă în acest moment tot publicul, cu facia luminată de plăcere, aplaudă cu entusiasm fiă-care cuvênt al autoreluĭ, fiă-care gest al artistuluĭ.

Cu tóte că nu este de cât intimitate și amor, acest act conţine o mulţime de cestiunĭ de actualitate politică și socială, de alusiunĭ muşcătóre și de spirit, alăturĭ cu simţiminte pure și cu poesiă naivă, cu de acele lucrurĭ simple, simple cá *bonjour*, pentru a 'ntrebuinţa un idiotism frances — și cu tóte acestea atât de profunde, atât de atingĕtóre, atât de marĭ.

Douĭ junĭ căsătoriţĭ înamoraţĭ, Mircea și Ana și o subretă, Zamfira; écă persónele. O cameră modestă, jumĕtate salon jumĕtate cabinet de lucru, în care o mică oglindă de toaletă este pusă în faciă c'un biuroŭ de bărbat; o canapea, etagere de cărţĭ, și doue tablourĭ faciă în faciă represintând *luna de miere și luna d'apoĭ;* écă lusul și mobilarea.

Mircea, june, vesel, elegant șéde dinaintea biurouluĭ și citesce tare o scrisóre la mama luĭ, scrisă în acel moment.—

Acéstă scrisóre face de 'ndată cunoscut publiculuĭ că acest june elegant este un om de ânimă, un fiŭ iubitor și respectuos, un bărbat înamorat cu pasiune și seriositate de femeea luĭ, pre care o descrie mameĭ luĭ cá o ființă perfectă, un ânger; acest ânger n'are decât o mică péná sburlită la aripele séle albe: Ana este gelósă! însă prin multă iubire acéstă péná se va netezi.

Acéstă epistolă, care este prin ea însăși un cap d'operă și care a fost de douĕ orĭ ast-fel, prin modul cu care a citit-o D. Pascaly, conține un pasagiŭ care destéptă de 'ndată curiositatea publiculuĭ și-l ține în nedumerire pênĕ la dosnodămênt. Elŭ vorbesce d'un nor care întunecă frumosul cer al fericiriĭ luĭ, vorbesce d'o Eliză scumpă, adorată, dorită și sfârșésce prin a dice mameĭ séle. „Eliza va fi a mea.“ Maĭ nainte d'a 'nchide epistola, elŭ scrie versurile despre carĭ vorbirăm:

„Te iubesc Elizo“ etc. etc.

Apoĭ închide epistola. Era și timp, căcĭ gelósa pândea.— Ana este pe pragul camereĭ séle: „ — Scrie,.. *tot* scrie.“ Ast-fel intră juna femee c'un aer nu prea mulțămit și 'ncepe cu resfățare cea maĭ deliciósă scenă de amor gelos și de gelosiă amorósă ce se póte imaginá.

Cu tóte aceste Mircea trebuie se plece, — elŭ este avocat și cu acest titlu elŭ are o causă de pledat, un proces de câstigat — Trebue se-l câstige, căcĭ elŭ ne dă a 'nțelege că procesul s'atinge de Eliza. — Elŭ nu spune însă acésta Anicuțeĭ luĭ. Și publicul găsesce că Mircea este cam misterios în acéstă privință. — Avocatul pléca și femeea remasă singură, se plânge de absințele repețite și prelungite ale bărbatuluĭ eĭ. — Unde e luna de miere?.. Vaĭ!.. s'a dus departe acea lună... nu maĭ este îndouélă... Acum domnu se grăbesce,..elŭ are pledoarie... afaceri... și 'n gelósa eĭ mâniă ea n'are puterea d'a opri pledoariele! Se aruncă atuncĭ cu mâniă asupra biurouluĭ pe care adinéorĭ chiar îl

insultá pên'al numi *Senat*; s'aruncă asupra chârtielor bietuluĭ Mircea, le bate, le 'mprăștie...

— A! afurisitŭ biuroŭ! blestemate chârtiĭ! „și apoĭ, — desceptându-se din ântêia-ĭ mânia — „uite, pare că sunt un copil, care bate scândura pe care a căḑut,“ s'adreséză apoĭ la chârtiĭ: Nu, altă dată elŭ vĕ încredinţá vouĕ așa de dulcĭ taĭne pentru mine!.. Voĭ 'mĭ aţĭ adus versurĭ în care Mircea al meŭ cântá imnul ânimeĭ!.. Așa!.. déră și cât venin puteţĭ da omuluĭ!.. chârtia e ca limba luĭ Esop... D'aș fi eŭ — cum bine fac că nu sunt — un scriitor, aș face istoricul chârtieĭ. — Primul period: chârtia de la treĭ la șépte anĭ — egalitatea chârtieĭ înaintea smeilor și a porumbeilor. — Periodul al duoilea: de la șépte la patru-spre-ḑece — chârtia dascăl, chârtia pensum, chârtia ghimpósă, aspră. — Al treilea period: chârtia la cincĭ-spre-ḑece anĭ — chârtiă colóre roză, dulce, satinată, catifelată, parfumată; în fiă-care colţișor câte un Ah! câte un Oh! pe fiă-care pagină. — Periodul al patrulea, chârtia tĕrăboiŭ... Paragrafe... articolul cutare;.. așa precum... fiind-că... Cer cuvêntul! Jos ministerul!.. *Românul* — *Ţéra* — *Presa* — *Scrânciobul*... chârtiă de luna d'apoĭ.., fórte d'apoĭ... uite ca asta de pildă; (ridicând de jos versurile scăpate de Mircea). Ia se veḑĭ: *minte*:... chârtia din periodul al treilea ar fi ḑis: e în *eróre*, *se înșélă*... Așĭ! politeţa nu este din periodul al patrulea, ḑis și politic... *Minte* domnul deputat Coșcodan!! Roșiĭ carnivorĭ... Albiĭ trădătorĭ... In numele egalităţiĭ, libertăţiĭ, fraternităţiĭ... preopinenţiĭ sunt... „Ce ved? *Odă la Eliza! Eliza? oda*! scrisórea luĭ Mircea! o Dumneḑeul meŭ, tremur... trădată!..“ — Ea este trădată,.. — și tóte acele protestărĭ de amóre eraŭ minciunĭ! — ce nenorocire! Aflându-se dinaintea oglindeĭ — era naturale — ea se uĭtă, se găsesce urită, îșĭ aruncă injurie în faciă. — Fugĭ urito! îșĭ ḑice ea,.. Eștĭ blondă... blondele nu plac... Eliza o fi

brună! — Ș'apoĭ se revoltă: — ce maĭ trébă! ḑice ea, tóte arăpóĭcele sunt brune! Ea este femee, nu se opresce mult timp asupra acesteĭ ideĭ; în orĭ ce cas ea nu este așia de urîtă și-șĭ va *resbuná*! Se-șĭ resbune!!.. dĕr cum? écă casul d'așĭ chiăma subreta — Zamfiro! — Ce voiesce dómna? — Dómna îĭ ḑice: „Cât sunt de nenorocită“ ţinĕnd culpabila chârtiă sub ochĭ. Dér o subretă n'are nevoiă de cuvinte; și nenorocirea stăpâneĭ séle, și conţinutul chârtieĭ sunt în curênd cunoscute de inteliginta și fericita Zamfira; fericită căcĭ écă-ĭ ḑestrea asicurată și stepâna-ĭ resbunată. Ea scóte din posunaru-ĭ o scrisóre „de la căpitanul“... Admonită aspru, ea ese cu neplăcere, dér în curênd e rechiamată de Ana, care a găsit ea însășĭ resbunarea. — „Sciĭ tu versurĭ de amor? „întrébă Ana — „Da cum nu, pĕcatele mele!“ — Eĭ bine spune, spune curênd.

Zamfira iea un mic aer cugetător, apoĭ cu amêndouĕ mânele în posunare recitéză:

«La Ch'rilă, la grădină,
«Nene Radule.
„Este-o rață ș'o găină.
«Nene Radule...

— A! destul... sunt prea de obor... Altele! — Subreta c'un aer maĭ satisfăcut:

«Belă damicelă,
«Cu ochĭ de columbelă,
«Vino în stradelă..-.

— Așia! maĭ pune și o sardelă! întrerupe Ana mănióșă. Ea alérgă la dulapul cu cărţĭ și adu un volume de poesiĭ. La B. — la — C. — la D. — etc. Trebuie sĕ fiă și la Ana. In adevĕr...

«O stea am, o stea iubesc.
«Pe ea Ana o numesc.

— Próste și astea, déră tot maĭ merg; copiéză iute Zamfiro.

Și écă *poesia* unuĭ Sache Prostănescu óre-care copiată, pusă în plic și ascunsă în corsagiul gelóseĭ.

Sosesce Mircea — Dómna e supărată pe Domnu. Domnu o sărută — Elŭ e fericit; a pledat, a căstigat, este sigur, cu tóte că nu póte s'o scie positiv de cât dupe o oră. O scenă animată și încântătóre urméză. — Ana face a se descoperi epistola ascunsă în corsagiul eĭ; ea refusă d'a o areta, minte c'un aer încurcat — trebue se s'asicure că este iubită, căcĭ și elŭ e gelos — și pentru dênsa gelosia este iubire.— Mâniă mare, desperare, fiă-care citesce tare, în parte, și amêndouĭ d'o dată versurile:

— «O stea am, o stea iubesc...
— «Te iubesc Elizo, cum cerbul la munte...
— «Pe ea Ana o numesc!...
— «Iubesce isvorul cu duios murmur...

Furtuna vuiesce încă în tótă furia, când sosesce un servitore aducênd o epistolă — Procesul e câștigat — Eliza este a luĭ Mircea — Tunetul bubuie în anima gelóseĭ — Insă... Eliza este... déră nu; se lăsăm cititorilor plăcerea d'a merge sĕ véḑă înșiĭ desnodămêntul. Este d'ajuns a le ḑice că ambiĭ geloșĭ cad în genuchĭ, jurând d'a nu maĭ fi geloșĭ și făcênd proiecte de fericire, riḑênd impreună de versurile ce le aŭ causat atâtea sbuciumărĭ. — Êca simpla urḑélă. Țesetura este din cele maĭ fine, din cele maĭ bogate, din cele maĭ *reeșite*. Apoĭ cu acéstă țesetură, D-nele Pascaly și Flechtenmacher și D. Pascaly se servesc pentru a desvolta tot ce talentul, spiritul și inteligența lor cultivată le permite se desvolte, pentru a da publiculuĭ Bucurescén o serbătóre de 'ntêia ordine.

Atât concepțiunea, cât și esecuțiunea sunt demne una de alta. Nicĭ o dată D-na Pascaly n'a fost ingenuă și malițiósa tot d'o dată într'un mod maĭ adorabile decât în rolul Aneĭ.

D-na Flechtenmacher, pe care publicul o vĕḑuse un moment maĭ 'nainte într'un rol în care este maĭ tot-d'a-una perfectă şi câte o dată ajunge la perfecţiune, în rolul D-neĭ Larseĭ din *Supliciul uneĭ femeĭ*, era maĭ mult decât perfectă în *Oda la Eliza*.

D. Pascaly vioiŭ, spirituale şi 'namorat, şĭ-a aretat talentul în tóte fasele séle, pentru că scena gelosieĭ i-a permis şi dram ticul. Cu toţiĭ în fine şĭ-aŭ atras salve de aplause, carĭ ar fi bubuit maĭ mult timp încă, décă publicul — nerăbdător d'a vedea p'acela ce le dedese acéstă serbare, — n'ar fi început se strige autorul! autorul! pe tóte tonurile.

In fine *Oda la Eliza* este un succes, şi încă un mare suces.

Déca cuvêntul n'ar fi devenit banal, am ḑice că este un giuvaer — şi pentru ce se n'o ḑicem? Óre când cine-va voiesce a face un compliment unuĭ diamant, nu ḑice că are o apă frumósă?... eĭ bine! da, trebue cá orĭ cine se aibă curagiul opiniunilor séle: Noua comediă a D-luĭ V. A. Urechiă este un diamant cu cea maĭ frumósă apă.

Se ḑice că post-scriptul epistoleĭ uneĭ femeĭ este adesea partea cea maĭ esenţiale a epistoleĭ. Cel din urmă cuvênt al acesteĭ critice va fi singurul ce se póte numi ast-fel, căcĭ restul este o impresiune.

Déca ar trebui neapărat se criticăm ceva, ar fi maliţiósa, spirituala şi interesanta subretă. — O servitóre română de sânge curat, care scie se ḑică atât de bine: „La Chirilă la grădină, Nene Radule etc.“, nu scie de loc a scrie atât de iute şi atât de bine, nicĭ se vorbéscă limbagiul (pe care însă n'am voi de loc se-l suprimăm) limbagiul prin care Zamfira descrie stăpâneĭ séle ḑiua unuĭ bărbat din ḑilele nóstre.

O! nu, n'am voi se se schimbe nimic; — atât este de bine ast-fel cum este. Déră cine scie décă autorele *Oda la Eliza* nu ne reservă acest tip pentru un viitor suces!

Pân'atuncĭ fericirea atâtor inime îĭ mulţămesce repeţind cu dênsul:

Te iubesc, Elizo, cum cerbul la munte
Iubesce isvorul cu duios murmur.
. . . . . .
. . . . . .

M. R.

(Foiţa Românuluĭ din 19 Ianuariŭ 1869)

BALUL MORTULUI

SÉU

MORTUL SI DANȚUL

(FUNERALI E DANZI)

PERSÓNELE:	ACTORIĬ:
CC. Enachi Damian, răzaşiŭ bogat.	*Vasilescu*
Iorguşor, nepotul sĕŭ.	*Bălănescu*
Deciu	*Chiruşĭ*
Bureţescu	*Lupescu*
Frunḑăreanu	*Gafencu*
Iulcea amanta luĭ *Iorguşor*	*D-na Lupescu*
Burăh telalul	*D. . . . . .*
Barbu Lăutaru	*Popovicĭ*
Lăutarĭ, *Dănţuitorĭ*, *Dănţuitóre*, *Un om* — acestia nu vorbesc.	

Representată pe scena Teatruluĭ Naţional din Iaşĭ, sub direcţiunea D-luĭ Bălănescu, în 22 Ianuariŭ 1863.

SCENA I

Scena se petr ce în Iaşĭ în casa Iulceĭ, în un salonaş cu douĕ uşĭ, una la drépta şi alta în mijloc; la stânga o feréstră, o mésă, un dulap, scaune şi câte-va tricheluri fără lumînărĭ pe la părete.

IORGUŞOR, IULCEA

IORGU

Aşia dar pe deséră avem petrecere straşnică; mulţĭ amicĭ, multe fetiţe frumóse...

IULCEA

Maĭ încet, maĭ încet, mĕ rog, scumpule! aprinderea ta mare pentru fetiţele cele frumóse nu-mĭ prea vine la socotélă...

IORGU

Sper că nu-ţĭ închipuescĭ...

IULCEA

O! când e vorba de femeĭ cred tot, îmĭ închipuesc tot; 'mĭ e de ajuns însă se mĕ iubescĭ numaĭ pre mine singurică, şi iubirea ta se fiă aşia de tare şi de neclătită cum e a mea. — Dar trebue se pregătim salonul pe deséră.

IORGU

Nu, draga mea, asta va fi tréba mea şi a amicilor meĭ! tu nu trebue se aibĭ altă grijă decât de a culege florĭ pentru buchetele dómnelor.

IULCEA

Mĕ duc în grădină se le culeg (gata de a eşi)

IORGU

Aĭ tótă vremea... adio Iulcica mea. (îĭ sărută mâna).

IULCEA

Adio, puișorul meŭ! (ese la drépta)

IORGU

Și se n'o pot luá de soția... Indărătnica împrotivire a unchiu-meŭ mĕ desperéză. S'o iaŭ fără voia luĭ?... l'am amenințat cu acésta, dar nu voiŭ face așia neghiobiă... O! iubesc cumplit pre Iulcea mea, dar și clironomia unchiu-meŭ nu-ĭ de desprețuit.

SCENA II

BURĂH TELALUL și IORGU

BURĂH

(Între culise) N'aveți ceva de vêndére? Haine vechĭ, cisme vechĭ?..

IORGU

Clironomiă? D'ocamdată Burăh telalul e mântuirea... l'aud (face câți-va pașĭ spre ușă).

BURĂH

(Crăpând ușa) Ceva de vêndére? A klein-geșeftĕl?

IORGU

(Rîdênd) Eșĭ afară târtane.

BURĂH

Vas? se esu afară? (intră) inchĭ se vedĭ, mĕ rog, iu sunt Burăh telalu...

IORGU

Pieĭ d'aci satane!

BURĂH

Bună vremĭ kikone Iorgule! Ceva de vêndare nişt tu?.. Auf maine munăs chi nu si póte bierĭ se nu vindi nimichĭ.

IORGU

Tacĭ jidane, minţĭ...

BURĂH

Dumer kopf (tare) Puriţu prichipsitu eştĭ dimita, cu carte multă la copf şi la dulap istă aber minte nişţuă, api avicaţĭ face geşeft mit biher oder mit priţes care vind? (depune hainele pe un scaun)

IORGU

Destul, jidane, n'am nimica de vêndare, aide cară-te... A... ba nu, ĕţĭ cumpĕr perciuniĭ.

BURĂH

Vuăs? perciuni a gniŭ? Inchi se veḑĭ, me rog, că am plătit destuâl ca se-ĭ scap dăună-ḑĭ de la ricritaţie? (luând hainele pe rând) A zoĭ vra se ḑichi puriţu nicĭ nu cumpĕră nicĭ nu vinde nimichĭ? Nu este la dimita nişt tu kain soră, nistu nevastă, nişţu gelipte? hă hă?

IORGU

Ce spuĭ tu miserabile tărtane?

BURĂH

Făr vus, se supără chicanaş? A gir a şvartz a iur; dacă este la dimita haine femeeştĭ?

IORGU

(a parte) O întórce tărtanul (tare) Ţ'am spus n'am nemica, vină peste un ceas, atuncĭ este un frac.

BURĂH

(Tot luând hainele şi aşeḑêndu-le pe umĕr) Vus? Peste un ceas? un frac? Chicóne Iorgule, etă am aicĭ ain par hozen, pantalonĭ, da buănĭ, nu cumperĭ la dimita?

IORGU

(A parte) Se cumpĕr, când eŭ aşĭ vinde şi p'aceştĭ de pe mine décă... (tare) nu, jupâne.

BURĂH

Picat, noĭ nouleţĭ!

IORGU

Ponosiţĭ... cu genunchile rósă (caută pantalonii)... Étă... pre legea mea, aceştĭ pantalonĭ sunt a vre unuĭ amorez.

BURĂH

Vus sugt er? moregĭ? Got bevar! moregĭ în vremĭ a nóstra nu aŭ când se vechiască haină... Abie ḑice: Ich libe... Balabusta face sĕmandicosă din sprincénă şi ḑic ḑo... nu maĭ trebuĭ mĕtăniĭ se faca la genunchile a balabusteĭ? Diese hozen sind de la cocon Patrioticescu.

IORGU

Ce spuĭ tu jidane? El e om cu stare, gojgogiamite ministru.

BURĂH

Are stare astă-ḑĭ... E ministru numaĭ de chite-va lunĭ aber die pantalonĭ sind di chind D-luĭ nu era inchi ministru.

IORGU

De când era numaĭ patriot.

BURĂH.

Ia ascultă Chicóne Iorgule, dimita perḑĭ la minĭ vremĭ, iu, ich vermiş mich nişt in der pilitichĭ, jidojĭ a noştrĭ n'aŭ drepturĭ, a Gir a Şfartz Cremiŭ! n'a putut nimichĭ. Vra se ḑichi der puriţu verkauft nişt, aber nicĭ pantalonĭ nicĭ surtuc... Uite, Chicon Iorgule, am un gherock pentru D-ta, aber fein... aĭ... aĭ... aĭ... dar inchi ci cinsti are... este mit eine grosse decoration!!!

IORGU

Adevĕrat, decoraţiune! A! de ce nu poţĭ tu năsturel

multicolor spune ce tradare de interese ale ţĕreĭ te-aŭ prins la acéstă haină? De ce nu aĭ graiŭ se proclamĭ ce transformărĭ în *colorea* politică te-a meritat pre tine multicoloră cinste? Ce lipsă de roşéţă pe obraz a adus în pestriţarea chiotóreĭ acesteĭ haine...! A cuĭ a fost haina asta, draga Burăh?

BURĂH

Vus? A cuĭ a fost... (cu mister) Nu se cade chind facĭ geşeft se spuĭ numele a cuĭ a fost? (se uită în parter) uite, şe-ţi spun numaĭ la dimita fiind chi ti vĕd ca eşti un buiet de trébă... a fost... a... a... a... a...

IORGU

Şedĭ binişor, tărtane, că mi-ĭ baga într'o bele (ĭ dă peste mână şi îĭ caue o pălăriă din spate: Iorgu ridicându-o... Maică!! ce rósă e? E de sigur de la vre un deputat din vremea alegerilor.

BURĂH

Vus? dipitat? Dumer kopf! la cine dipitat are se fiă trebuĭ un palariă nouă ca se mérgă la minister, se se înţelégă mit der chîrmuire, nu mit die alegatores; astă pălăriă a fost a luĭ domnu Postulénu.

IORGU

A ros-o bietul om, căciulindu-se pênĕ căpătâ slujbă.

BURĂH

Ia, aber hat şon aine gute şi banĭ la puuguliţă.

IORGU

(A parte) Bureţescu nu maĭ vine! Ce se facem fără parale! (tare) sĕ-ţĭ vênd jupâne Burăh pantaloniĭ acestia, cu tocmélă se-ĭ ieĭ poimâne numaĭ.

BURĂH

Poimâne? Capital a miŭ fără dobândă? Nu, şi chit vraĭ pe eĭ.

IORGU

Sunt noĭ (răd că un picior în mânile jidanuluĭ care-l face se schiopĕteze prin casă) . . . douĭ galbenĭ.

BURĂH

(Lăsând se cadă piciorul) Vus? Ţvaĭ rendăl? Auf maine munăs chi nu face maĭ mult de chit ḑece leĭ; se ḑic mult pentru dimita un iermelic, şi flind că numaĭ poimâne mi-ĭ daĭ, se scade dobândă şépte leĭ.

IORGU

(Furios) Eşĭ afară jidane, afară.

BURĂH

Incet, mĕ rog, nu pune mâna la mine . . . chi se face primejdiă . . . iu am se fiŭ beamter la drumu de fier . . . aşia se sciĭ tu moţpânoĭ, calichĭ.

IORGU

Afară-ţĭ ḑic, (el împinge) că te calc în picióre, lipitóre nesăţiósă . . . (apucă un pistol de la brâul jidanuluĭ) afară că te ucid cu arma ta.

BURĂH

Dă-mĭ pistolu . . . chi nu mĕ tem de riviliţie, chi doar nu suntem aicĭ la Ismail.

IORGU

(A parte) E pistolul meŭ vêndut ierĭ. . . e încărcat cu praf numaĭ, . . o gróză jidanuluĭ (tare) aşia jidane! astéptă! . . staĭ pe loc că te împuşc! . .

BURĂH

Nu da, ghevalt, aĭ veĭ, nu da!

IORGU

(Slobóde pistolul) la dracu, n'o fi fost cu glónţe, era încărcat de mine cu iarbă.

BURĂH

Ghevalt! (cade la pământ, apoĭ se ridică tremurând) M'o ucis tălhăroiu! ghevalt! piliție! primărie, aĭ veis mir geșen! ghevalt Cremiu! (tremurând se trage îndărět pênă la ușe)... aĭ se plătescĭ scump tu tălharoĭ... ghevalt (lasă pistolul) *)

IORGU

E în stare ovreiul draculuĭ!..

SCENA II.

BUREȚESCU (aruncă pe un scaun un frac vechiŭ). ACELAȘĬ

IORGU.

Ce vescĭ Burețescu?

BUREȚ.

Rele de tot, amice, grozav de rele. Fracu n'are mustereĭ.

IORGU.

Ce fel?

BUREȚ.

Écă așa! Târgul acesta e târgul de pe lume cel maĭ în contra legilor naturale! un biet băiețaș, un fiŭ de familiă, un studinte, carele este într'un moment de strâmtorire, nu póte găsi aci un biet gălbenaș măcar, déca pe lângă ceĭ 99 la sută ce-ți ieа jupân Boruh Zarafu, nu veĭ da amanet pênă și dințiĭ din gură...

IORGU.

Ș'apoĭ se chiamă acésta înaintare, progres, civilisațiune?

*) Acéstă scenă fu adaosă in 1872, când se juca piesa acésta în folosul teatruluĭ din Ardeal. Rolul evreuluĭ 'l jucâ fórte bine D. Serian, cele alte roluri fură jucate de DD. Ținc, Pester, Miller Popovicĭ și Varlaam.

BUREȚ.

Timpurĭ barbare, ânimă de fer!.. nicĭ că póte merge lucrul altmintrelea. Un secolu cá acesta, în care se călĕtoresce pe fer, se locuesc case de fer, coperite cu fer, se plutesce în vase de fer, se dórme pe paturĭ de fer, se scrie cu penițe de fer, se pórtă fuste de fer, se vorbesce prin telurĭ de fer, se pregătesc și bucatele prin óle de fer, — cum póte ca inima omuluĭ se nu se molipséscă și ea de natura acestuĭ metal?)Se aude cântând în culise).

IORGU

Așa dar banĭ...

BUREȚ.

Nicĭ o lăscaiă... Amŭ cerut de la toțĭ zarafiĭ, de la Petru-Bacal pênĕ la curtea Domnéscă, și de la curtea Domnéscă pênĕ la târgu Cuculuĭ... N'am căpătat nicĭ o lețcaiă... (se aude cântând și maĭ tare) Dar bucură-te și te înveselesce amice; audĭ pe Frunzărénu; el vine cântând, dovédă că a fost maĭ cu noroc decât mine.

SCENA III

FRUNZĂREANU. (aceiașĭ, cu țigara în gură)

FRUNZĂRÉNU (intră cântând:)

(Aria Groff Luxemburg).

I.

Groful Șoacățenberg
Ce risipi baniĭ toțĭ. toțĭ,
Cu Fürst Calikenberg
Bande făcu de... hoțĭ, hoț, hoțĭ.

II.

Dând năvală toțiĭ,
Pân' la osŭ ne-a subt, subt, subt.
Dând năvală hoțiĭ,
Pân' la os ne-a subt.

III.

En vedeţĭ, en vedeţĭ,
Aşa merg tóte la noĭ,
Păn' nu faceţĭ tărăboĭ.
Păn' nu faceţĭ tărăboĭ.

En vedeţĭ, en vedeţĭ,
Aşia merg tóte la noĭ
Pân' nu faceţĭ... pân' nu faceţĭ
tărăboĭ — boĭ. — boĭ!

IORGU.

Nu cum-va viĭ şi tu cu mânile pustiĭ?..

FRUNZ.

Pustiĭ, amice, ca capetele... vreaŭ se dic ca taşcele nóstre. E o ruşine, pre legea mea că noĭ studenţiĭ se ne lăsăm a fi bântuiţĭ de lipsă... am colindat toţĭ ovreiĭ, le-am vorbit cu ifos, 'ĭ-am rugat, 'ĭ-am injurat, ba încă, ce e maĭ mult, le-am promis se le daŭ drepturĭ politice, când voĭ deveni ministru... déră de géba, nimic... s'aŭ învĕţat minte târtaniĭ, căcĭ ce e dreptul le-am cam tras multe condee... Dar péră toţĭ Boruhiĭ şi Avrumiĭ de pe lume, trebue să găsim un mijloc de a ajuta pe amicul nostru!

IORGU.

Mulţămesc, amicilor, nu maĭ e nevoiă.

BUREŢ.

Ce fel, ce fel?.. Nu cum-va aĭ de gând se-ţĭ calcĭ sânta datoriă şi se nu ne maĭ daĭ adunarea.

FRUNZ.

Indoinţa acésta e o ofensă pentru amicul nostru. Iorgu este un galantom, 'şĭ-a dat cuvêntul şi scie se 'şi-l ţie, fiă şi cu preţul vieţiĭ.

IORGU

Şi tocmaĭ acésta fac şi eŭ, ca se-mĭ ţin cuvêntul ce v'am dat: *m'am lepădat de viaţă*!

BUREȚ.

Ce naiba vreĭ se ḑicĭ?

IORGU.

Adevĕrul, numaĭ adevĕrul. De alaltăierĭ încóce numaĭ sum amicul vostru, nu maĭ sunt Iorgu Damian; ce *reposatul*... *Dumneḑeŭ se-l odihnéscă*... un cadavru!

FRUNZ.

Unŭ cadavru!.. (dând duoĭ paşĭ îndărăt).

BUREȚ.

A! vreĭ se ḑicĭ nu-s lovele, nu-ĭ putere, séŭ cum ḑice latinul: homo sine pecunia... In acest cas suntem cadavre tus-treĭ.

IORGU

Nu dragilor.., Nu e vorba de proverbiĭ latinescĭ... Sum un ucigaş, un sinucid!

FRUNZ.

Un sinucid!!..

BURET.

Fiă şi aşa!.. Dar de vreme ce eştĭ un *sinucid* care trăesce, tălmăceşce-ne, te rog, acest secret.

IORGU

Voĭ sciţĭ bine, amicilor meĭ, că după baniĭ cu care maĭ jumuliiŭ pre moşu-meŭ, sub pretest de tipărire a tezeĭ mele de drept... n'am maĭ putut se-ĭ maĭ smulg nicĭ un pufuşor din aripă, nicĭ cu rugăminte, nicĭ cu teşmecheria, nicĭ cu cuvinte *întemeiate*... Aşa dară, în nevoia în care mĕ aflu, am voit se cerc din nuoŭ şi m'am hotărît la un miḑloc disperat.

FRUNZ.

Şi care?

IORGU

De a mĕ preface c'am murit.

BUREȚ.

Că aĭ murit și pentru ce?

IORGU

Aferim! ș'apoĭ înțelegețĭ lătinesce! nu pricepețĭ? sum mort, pentru cà se smulg de la moșu-meŭ banĭ de înmormântare.

BUREȚ.

Se ḑice că femeea este istéță cât un drac, tu escĭ cât treĭ *femeĭ*; ergo...

FRUNZ.

Dar gândit-aĭ tu bine la urmările acesteĭ *sinuciderĭ?*

IORGU

Urmărĭ! Ḑeŭ mĕ facĭ se rid.

BUREȚ.

Dar, măĭ zevzecule, déca nu se va și astăḑĭ, tot se va și mâne, poĭ-mâne...

IORGU

Se va și și nu se va și. Deciu, tovarășul meŭ de casă a trimes unchiu-meŭ vestea despre mórtea mea. Unchiu-meŭ, care are despre el cea maĭ bună opiniune, ĕĭ trimete astăḑĭ banĭ cá se mĕ îngrópe, și ast-fel, cu acești banĭ mĕ țin de făgăduința ce v'am dat... apoĭ poĭ-mâne...

BUREȚ.

Așa! atuncĭ se te vĕḑ.

FRUNZ.

Poĭ-mâne se te vĕḑ!

IORGU

Poĭ-mâne iaŭ hârtiă, condee și călimăre, și înscinţezŭ pre iubitul meŭ unchiŭ, că mórtea mea nu era mórte adevĕrată, ci numaĭ părută, un sincop, un parocsism, o letargiă.

BUREȚ.

Iată cuvinte cărora trebue se creadă bietul unchiaș, căcĭ nu le va pricepe;

SCENA IV

DECIU, aceiaș

DECIU

Victoriă, Iorgule, victoriă (aruncă în sus un grop de banĭ). O! Amicilor priviţĭ!

IORGU

Acum se vedem cum mĕ tratéză iubitul meŭ unchiŭ după mórte (desface gropul pe mĕsuță și numĕră; ceĭ l'alți sunt grupațĭ comic în juru-ĭ). Patru, opt, douĭ-spre-ḑece, douĕ-ḑecĭ.... E! nu prea rĕŭ; douĕ-ḑecĭ de galbenĭ și încă zimţĭ... Vom avea o înmormêntate demnă de mine. — Veniţĭ încóce amicilor, veniţĭ, toţĭ, cât de mulţĭ! Bucurați-vĕ de priveliștea acestuĭ prea putinte idol al muritorilor. In genunchĭ! în genunchĭ! prosternati-vĕ, venerați-l!

FRUNZ.

(Cu infază). O! idole bine făcĕtoriŭ și minunat!! Tu eștĭ puterea cea maĭ puternică a universuluĭ, cataplasma care vindecă tóte bólele, săpunul care spală tótă pata, cheia maiastră care deschide tóte ușile; tu daĭ sciință celuĭ ne'nvĕțat și juneță și frumuseță hârcelor, tu împrăștiĭ faima și gloria, și facĭ în fine se-învieḑe morţiĭ și sĕ móră ceĭ viĭ. (Arĕtă pe Iorgu) Amin! amin!

IORGU

Aproposito de morţĭ, se nu uităm că de séră avem petrecere.

BUREȚ.

Dar tu n'aĭ cetit încă scrisórea unchiu-tĕŭ?

BIBLIOTECA CENTRALĂ A UNIVERSITĂȚII

IORGU

A! A da... uitam. (la scrisórea) Dar ascéptă!... tu escĭ care trebue s'o citescĭ... ea e adresată ţie... ș'apoĭ eŭ sunt mort și morţiĭ nu citesc.

DECIU

(Dupe ce o citesc). Aĭ!... aĭ!.. aĭ!.. aĭ sfeclit-o cum se cade, orĭ cum nu se cade.

IORGU

Măĭ nu mĕ băgá în bólă...

DECIU

Écă. Imĭ mulţămesce pentru duióselе grijĭ ce ţĭ-am dat la trecerea ta din lumea asta, în cea-l-altă viață; mĕ însciinţéză c'a dat se-ţĭ sape o pétră pentru mormênt, ș'apoĭ... Șciĭ tu ce maĭ ḑice în postscriptum?

IORGU

Blăstemate fiă postscriptele! ce maĭ ḑice? Nu mĕ băgá în bóle, măĭ omule.

DECIU

Ḑice că spre patru ore după amédĭ, va sosi și el însușĭ, viind se-ţĭ dea sărutarea cea de pe urmă, maĭ 'nainte de pogorîrea ta în adăpostul ultimuluĭ repaos.

IORGU

O sărutare!... Ḑice curat, o sărutare?

DECIU

Dar, o sărutare (îi presintă scrisórea), slovă, ă, să, rîţă, uc, ru, tverdu, azĭ, ta, rîţă, estu re... sărutare.

FRUNZ.

Așĭ înţelege, se dea cea de pe urmă para din pungă, dér ca se dea o ultimă sărutare la ce e bun.

IORGU

Sunt topit!

BUREȚ.

Feresce baniĭ de topire!

IORGU

Ea vedețĭ ce inspirațiă drăcéscă! se plesnéscă prin devla unchiașuluĭ a-mĭ da sărutarea de pe urmă! Fraților, veniți în cóce... se ne sfătuim, ce-ĭ de făcut, cum se fim, cum ḑice poetul...

BUREȚ.

Lucrul 'mĭ pare fórte lesne.

IORGU

La spatele altuia...

BUREȚ.

Se așéḑă aicĭ în miḑlocul caseĭ un catafalc, sosesce unchiașu, i se spune că înmormêntarea a fost frumósă, și că reposatul nepoțel odihnesce liniscit în pacea mormêntuluĭ (către Iorgu). Dar tu nu trebue se te afli p'aci de loc.

IORGU

E! cam așa 'mĭ pare și mie.

FRUNZ.

Ideea e minunată...

DECIU

E o neghiobiă, ḑic eŭ.

BUREȚ.

Neghiobiă! Cum? de ce?

DECIU

Pentru că Iorgu fiind mort alaltăerĭ, la șese ore dupe amiaḑĭ, nu póte fi înmormêntat 'nainte de șése ore dupe amiaḑĭ astă-ḑĭ, așia voiesce legea și acésta o scie prea bine unchiașul!

IORGU

Blăstem!... Da-ar naiba în lege! se vie se-mĭ strice tóte treburile!... Dar en ascultaţĭ! cu ce-va banĭ... nu s'ar putea.... pe respundere ministeriale?... S'a maĭ îngropat... şi alte legĭ... A! o idee! déca am găsi unde-va vr'un cadavru, vr'un sărac reposat şi ne 'ngropat... care se-mĭ semene în cât-va? (Îşĭ lovesce fruntea).

BUREŢ.

A! şi unde veĭ găsi un cadavru care se-ţĭ semene?

IORGU

Tu rîdĭ, şi nu vedĭ risipindu-se tot edificiul care-l durasem cu atâta iscusinţă.

BUREŢ.

Şi ţĭ-aĭ perdut tu curagiul pentru atâta, tu, Iorgu Damian, studinte de dreptul Roman?

IORGU

Te-aş vedea eŭ în locul meŭ!

FRUNZ.

Lucrul nu-mĭ pare uşor, ce-ĭ dreptul.

BUREŢ.

Apoĭ lasă lucrurile se-şĭ mérgă drumul lor.

IORGU

Ce vreĭ se dicĭ?

BUREŢ

Că uiţĭ rolul ce ţi-l'aĭ luat; fă-te mort.

IORGU

Mare trébă, nu-ĭ aşia!

BUREŢ

De pildă... te întindĭ pe o mésă, ţépăn ca un cn cod civil..., sosesce unchiu... îţĭ dă sărutarea de pe urmă.

IORGU

Lesne de vorbit... dar...

FRUNZ.

Nu-ţĭ vine la socotélă planul acesta? Eĭ bine îţĭ voiŭ un altul!

IORGU

Cuvintéză!

FRUNZ.

Ucide-te!

IORGU

Mulţămesc de cinste... Imĭ vine maĭ la îndemână se mĕ prefac mort!..

DECIU

Aşia dar aĭ murit!.. Dar se ne gândim puţin la danţ.

IORGU

Tu, Deciule, se fiĭ vornicel an-şef... Fă lucrul pe mare.

DECIU

(lute) Maĭ ântêiŭ de tóte *iluminarea*. Aicĭ trebue, cel maĭ puţin 100 de lumînărĭ, suma totală treĭ galbenĭ.

BUREŢ.

E prea mult o sută de lumînărĭ! se fim maĭ bine maĭ întunecaţĭ, dupe vremile nóstre.

DECIU

O mésă de 30 persóne, a câte 14 leĭ fiă care, 420 leĭ, se ḑicem cu iconomiă 10 galbenĭ, îngheţate, orşade, limonade, de alţĭ 2 galbenĭ. Peste tot vr'o 17 galbenĭ. Ast-fel ne maĭ rĕmâne reservă un fond de 3 galbenĭ pentru cheltuelĭ nepreḑute. A! eŭ aşĭ fi un bun ministru de financiĭ.

FRUNZ.

Dar tutunul, ţigarele, le puĭ cum-va în cheltuelĭ neprevĕḑute? La vestitul paragraf estraordinar?.. Trăiască pipa.

BURET.

Dar șampania ?

IORGU

Dar musica ?

DECIU

Pre legea mea, aveţĭ dreptate ... Am uitat lucrurile cele maĭ de căpeteniă. Maĭ trebue vr'o 5 galbenĭ pentru vinaţe, și cel puţin 6 galbenĭ pentru Kyr Barbu orĭ Angheluță.

FRUNZ.

Trebue se iconomisescĭ de la alte condee.

DECIU

Feréscă Dumnedeŭ ! viremintele sunt contra legeĭ.

BUREȚ.

Eĭ bine, voiŭ închipui eŭ acésta. Vréŭ se vĕ arĕt o minune, vréŭ se vĕ fac se vedeţĭ că în Iașĭ esistă un adevĕrat student de pandecte, care încă nu și-a perdut creditul întreg.

IORGU

(Ei dă banii) Așia dar, tu, Bureţescule, veĭ cumpĕrá totul; și tu Frunzărene, veĭ tocmi pre Barbu.

DECIU

Haide, grăbiţĭ ! la șépte ore vĕ aşteptăm pre toţĭ cu spălătoresele vóstre.

BURET.

Ce spălătorese, nene ? Dame, Damissime!..

FRUNZ.

Scumpiĭ meĭ amecĭ, am onóre a vĕ face cunoscut că principesa mea pórtă coc ...

IORGU

Acum că suntem singurĭ, e de nevoiă se-mĭ învĕţ rolul ce am de jucat, adecă de om mort. E lucru greŭ omul se se

arĕte viŭ în lume, dar de a se preface mort, e lucru și maĭ anevoiă! dar înainte de tóte încuie ușa... căcĭ de cum-va unchiul meŭ m'ar surprinde pe cât încă sum viŭ, nu va fi lesne se-ĭ daŭ a înțelege că sum mort!..

DECIU

Bine grăescĭ (închide). Dar unde credĭ tu se te întindĭ mort? Aice pe mésă, séŭ acolo pe canapea?

IORGU

Cum gândescĭ? Cred că pe canapea mĭ-ar fi maĭ móle.

DECIU

Așia, dar pe mésă veĭ face maĭ mare efect... pune de desubt perinĭ... aștéptă. (se duce, apoĭ revine).

IORGU

Atuncĭ bine... gătețce catafalcul că eŭ mĕ duc se aduc giulgiu, pânza de mórte (se duce la dulap și ié o prostire).

DECIU

(Cu maĭ multe perinĭ ce va întinde pe mésă cântând:)

Vecĭnica pomenire,
Vecĭnica pomenire...

IORGU

Măĭ, pre legea mea, mĕ 'nfióră gândind că ceea ce facĭ tu acolo nu e un pat de nuntă, ci unul de mórte... și încă pentru mine!

DECIU

Tragediă!.. Vom face nunta maĭ târdiŭ. Îmĭ clocotețce o idee prin glavă... (își atinge fruntea) atâta, nu'ți spun maĭ mult. Écă, e gata; acu se pune pe deasupra o prostire.

IORGU

Ia tu prostîrea acésta; eŭ de acoperit voiŭ luá alta. (Se duce la dulap și ia alt cerșaf)

DECIU

A! bravo. (întinde cerșaful peste perine) acu învelesce-te cu giulgiul tĕŭ și vino de te 'ntinde colea, d'asupra.

IORGU

(Se 'nvelesce, se sue pe catafalc și se așéḑă cá mort). Așia e bine? Pot trece drept mort?..

DECIU

Nu prea, la dreptul grăind. Adevĕrat că bĕtrânul e scurt de vedere, dar aĭ o féciă roșiă cá o patlagică, în cât sémenĭ maĭ mult a Bachus decât a mort.

IORGU

(Se ridică se șéḑă). Ar trebui puțină stambă, saŭ niscaĭ pulbere galbenă de cipru?

DECIU

Dar unde s'o găsesc acum?

IORGU

Omul de geniŭ nu-șĭ perde curagiul! Hora al nostru n'avea tunurĭ de aramă, el 'șĭ-a durat tunurĭ de lemn și tot s'a bătut.

DECIU

Așia dar, noĭ cariĭ voim pulbere de cipru?..

IORGU

En veḑĭ în odaia d'alăturĭ, trebue se fiă făină.

DECIU

Bravo pre legea mea! (intră și revine iute). Acum stăĭ liniștit și lasă-mĕ se comit acest omucid, se te fac mort (îĭ înălbesce facia cu bumbac și făĭnă. Iorgu strenuta) O! Amice, morțiĭ nu trebue se strenute. (In tótă scena acésta se se evite seriosul. Se cere multe glume, multă mișcare voióșă.)

IORGU

Şciŭ... dar décă morţiĭ ar respirá făină, cred c'ar stronutá şi eĭ.

DECIU

E! aştéptă, aştéptă... maĭ trebue ceva (merge la dulap, ia o scufiă albă şi şĭ-o pune pe cap). Vie acum unchiaşul, renghiul e jucat!

SCENA V.

BUREŢESCU (cu luminărĭ, rîdênd)

BUREŢ.

Ha! ha! ha! (Deciu rîdênd şi elŭ).

DECIU

A! tu eştĭ? ha! ha! ha! credém că e unchiul.

IORGU

Ha! ha! ha!

BUREŢ.

Am adus luminările (se apropie de catafalc). Ha! ha! ha! (plânge) „Oh! quantum mutatus est ab illo..." Ha! ha! ha! (rîde) De minune!.. Da şciĭ tu, Iorgule, că te aĭ cadaverisat de minune. Ea auḑĭ tu, nu cum-va se facĭ vre-o neghiobiă... sciĭ că morţiĭ nu trebue se se mişce. (vuet de trăsură).

DECIU

Ţist! ţist!.... se aude o trăsură! s'a oprit la uşa nóstră. (Merge la feréstră). El e... el este!.. l'am vĕḑut, (către Iorgu) morĭ de grabă! A! uĭtam ce-va... De grabă sfeşnicile în jurul mortuluĭ... Toiagu nu este, dar ce? Iorgu e progresist... (aşéḑă două sfeşnicĭ cu luminărĭ neaprinse)

IORGU

Brrr!.. îmĭ vine se tremur...

BUREȚ.

Cu voia D-vóstră... 'mĭ iaŭ tălpășița (gata de a pleca).

DECIU

Nu, nu, staĭ Burețescule: te voiŭ presinta luĭ drept medicul care a căutat pre Iorgu.

BUREȚ,

Halal! Bună recomandație!... l'am căutat... și el e mort... Minunată cură!

DECIU

(Către Iorgu) Se stăm bine, se stăm cu frică!.. Strânge, măĭ, ochiĭ; ține gura, măĭ, închisă... (deschide zăvorul ușeĭ și se pune a ședea cu facia în mânĭ aprópe de mort).

BUREȚ.

Așia dar, la rolul meŭ! (îșĭ pune fracul ridicul, adus la Scena II, o perechiă de ochelarĭ, îșĭ ridică cravata pe bărbiă și se duce lângă Deciu cu un aer de mângîiere).

SCENA VI.

DAMIAN și aceiașĭ

DĂMIAN

(Se opresce pe prag, privesce catafalcul cu negrăbire) Êtă-l, bietul băiat! (a parte) In sfârșit averea e a mea.

BUREȚ.

(Ca și când ar mângâia pre Deciu) Ia, tomnule, tumeta freĭ se te împolnăfescĭ, se de puĭ în berigol te mórde... aber gândesce: sie haben eine mamă ce de atoră... eine amandă, care de itoladréză; tesberada turere ce te înăpușă, e semn de la grose libe tumidale für pietul Iorg... Aber was woler sie?.. Zuntem cu doțiĭ muritorĭ... Das ist birul ce vie

cine are zĕ plătéscă, astădĭ ăsta, mâne cel'alt... *„hodie mihi, cras tibi.“* (îl bate pe spate).

DECIU

(Incet către Burețescu). Crăpare-aĭ, măĭ blăstematule! (plânge cu vuet)

DĂMIAN

(în ușă) Ea așia prietenĭ!... Imĭ lipsesce puterea ca se pășesc înainte!

DECIU

(Fără se se uĭte) Cine e acolo? póte cioclĭĭ? Ah! nu, cânerilor... Lipsițĭ de aice!.. Nu vreaŭ se mi-l luațĭ! (se ridică și merge se sărute pre Iorgu).

DÀMIAN

Nu sunt cioclu, nu; sunt eŭ, Cucóne Deciu. (Inaintéză trecênd pe dinaintea catafalculuĭ, fără a-l privi).

DECIU

(Iĭ ese inainte cu batista la ochĭ și i se aruncă în brațe). Oh! D-ta eștĭ, cocóne Enache Damian? Oh! (cu suspine ridicole).

DĂMIAN

Dragul meŭ, așteptam noĭ asemenea nenorocire? Adevĕrat că mórtea nu se uĭtă în faciă, nicĭ la bĕtrânĭ, nicĭ la tinerĭ.

DECIU

Insĕ... (lovindu-și fruntea)

DAMIAN

Dar... (ca sus).

BUREȚ.

Insĕ (ca sus).

IORGU

(a parte) Dar...

DECIU

Am perdut pre Pilatul meŭ cel maĭ scump, pre cel maĭ fraged din amiciĭ meĭ.

DĂMIAN

Şi eŭ pre un nepot, carele avea, nu-ĭ vorbă. cusururile séle, marĭ nu-ĭ vorbă... dar ostoson bietuluĭ băiat, nu-ĭ putea-ĭ ḑice că era rĕŭ... (lovindu-şĭ fruntea) dar...

DECIU

Dar... (ca sus).

BUREŢ.

Dar... (ca sus).

IORGU (a parte)

Dar... Vaĭ! vaĭ! vaĭ! mĕ pişcă o tâlhariţă de muscă, de-mĭ vine se sar!..

BUREŢ.

(Cu gravitate, stând lângă catafalc). Arme menciŭ! aber, necĭ chind ist mort, hat kaine pace. Ia wol, chind este fiŭ zubera la el buriciĭ... und chind ist gestorben zubară muscele! (cu batista vrea se alunge muscele de pe mort)

IORGU

(Strănută).

DECIU (iute)

(Către Bureţescu) Cele ce poftescĭ!

BUREŢ.

Ich habe di ere.

DECIU

Ah! décă l'aĭ fi auḑit, C. C. Damian, în cele de pe urmă minute ale vieţeĭ, pênĕ a nu i se lega limba! (cu voce slabă) „Te asigur, îmĭ zicea, singura părere de rĕŭ ce simţ, trebuind a mĕ despărţi de acéstă vale de lacrimĭ, este aceea că nu pot da, o de pe urmă sărutare aceluĭ om bun, unchiuluĭ meŭ, care ca epitrop mĭ-a ţinut loc şi de tată.“ D-luĭ este doctorul ce l'a îngrijit, uĭtă-te numaĭ la el şi veḑi-l cât îĭ de chipos;

e un om mare, învĕţat... cu diplomă de la marea universitate de Haidelberg fon Fefeleĭ...

BUREŢ.

Aber n'am budut vace nimic, cocone, nu maĭ era nicĭ ain indreptare; póla var zo răpede, zo vi ain gift, aine buterniga odravă...

DĂMIAN

Otravă, ḑicĭ?.. póte l'a otrăvit cine-va?.. Otravă?.. Vreaŭ se-l spintece numaĭ decât doctoriĭ se vaḑă... se se descopere crima... Despintecă-l pentru Dumneḑeŭ, despintecă-l Doftore!..

IORGU (a parte)

Asta-mĭ lipsesce...

BUREŢ.

Mĕ roc de ferţain, cocone... Zi haben mihĭ rĕŭ înţeles; am ḑis *odravă*, zo... zum beispil... Aber el bătimi de... von ain *calaramanatiakirilobicinos*, ain bólă maĭ răbede degât tamlaoa gumblidă...

DĂMIAN

A! de cabarala... cum mĕ rog?... A! cumplită bólă... ducă-se pe pustiŭ...; am priceput, mĕ értă, doctore, décă fără voia mea...

IORGU (a parte)

Vaĭ! vaĭ! un cârcel la pulpă... de n'aşĭ sări jos!...

BUREŢ.

Eĭ! das maht nihts; vir zind deprinşĭ noĭ tocdori ze fim von zolhe maneră resplâdiţĭ bentru ajudorurile nóstre.

DAMIAN.

O! acésta nu va fi! orĭ-cât n'aŭ folosit doftoriil ce ĭ-aĭ dat, eŭ nu voiŭ sĕ rĕmăe nerĕsplătite ostenelile D-le.

(a parte). Ce-mĭ pésă? bine c'a murit... daŭ din averea mortuluĭ!

BUREȚ.

Nu credețĭ aber, ih bite, inderesul... (îĭ dă tabac)

DĂMIAN

(Către Deciu). Credĭ că va fi de ajuns vr'o treĭ galbenĭ?

DECIU

(Către Damian) Bóla a fost fórte scurtă; dar el l'a visitat cu multă stăruință, și nóptea trecută, a petrecut-o tótă lângă reposatul; i s'ar cuveni măcar (Bureșescu îĭ arétă 5 .....) măcar patru, cincĭ galbenĭ.

DĂMIAN

(Către Bureț. dând banii) Mĕ rog D-le!.. (a parte) voiŭ trece întreit la socotélă.

BUREȚ.

Tagă freĭ numaĭ te ghit... (ié și salută din cap). Fie dube foința D-le (către ț Bure.) iată șampania plătită.

DĂMIAN

Bietul băiat, n'am curagiul de al privi în făcią.

DECIU

O! el este prea frumes pentru un mort... pare îmbalsamat.

BUREȚ.

(Cu gravitate) So sint toțiĭ morțiĭ a mea... fădêntu-ĭ 'țĭ-ar feni se ḑicĭ gă 'sŭ fiĭ und sanătoș. O! mediția moternă!..

DĂMIAN (a parte)

Halal! ce maĭ lucru...

BUREȚ.

Tomnilor, Inguraș iați-vĕ ghât maĭ mult bóte a se îngurașea aceĭ, gare, ca foĭ, aŭ berdut un fraind und un nebot,

care în ganze Moldaŭ era arĕdat cu tegedul... vie modelul înțelebgiuneĭ și a punădățiĭ... Dar! sic transit gloria *mundi* (esă)

DĂMIAN (a parte)

Naiba se te ia cu vorbele-ți grecescĭ!... (tare) Iubite D-le Deciu, vino încóce... sprijinesce-mĕ, se-ĭ daŭ o sărutare pe fruntea aceea, care vaĭ! era póte menită se pórte, odată... șlépca de ministru... și care ca mâne va fi hrana vermilor... ha! ha! ha! (se bocesce comic).

DECIU

(Bocindu-se comic) Ha! Ha! (a parte). Ea acu-ĭ-acu! (Luĭ Dămian(razimă-te pe mine (îl conduce se dea o sărutare luĭ Jorgu, care în vremea acésta dice:) Brrr! sum topit!

DĂMIAN

(Sărută bocindu-se, apoĭ se depărtéză de catafalc câțĭ-va pașĭ și dice în sine) Sermanul! e cald încă. Numa de n'ar maĭ învia!

SCENA VII

BARBU cu lăutariĭ. Aceiașĭ

BARBU

Sărutăm mâna, coconașule; la ce ceas începe petrecerea?

DĂMIAN

Petrecerea!

IORGU (a parte)

Măiculiță! sum topit, topitissimus!

DECIU (încet)

Lua-v'ar naiba!.. Cine dracu v'aŭ adus! (tare) Maĭ târdiu, maĭ târdiŭ!..

BARBU

(Vĕdênd catafalcul) N'am nemerit se vede casa?

DECIU

(Cu mănă). Maĭ târdiŭ, maĭ târdiŭ!.. n'auḑiţĭ? Maĭ târdiŭ, (isgonindu-ĭ afară) duceţi-vĕ în tartar... (eĭ esă)

DĂMIAN

Prietene, ce aĭ ḑis 'nainte, de *petrecere?*

DECIU

Ce? nu sciĭ? Aice se *petrece* pre morţĭ la grópă...

DĂMIAN

Dar aştia sunt lăutarĭ...

DECIU

Tocmaĭ, îl petrec cu cântece... Aice aşia se'ngrópă... numaĭ décă permite D-nu primar...

DĂMIAN

De aceea întrebaŭ eĭ de *petrecere*?

DECIU

(A parte) Înghite neĭcă! (tare) Adevĕrat că nu-mĭ aĭ fost ordonat se-l duc pre bietul meŭ amic cu musică, dar eŭ totuşĭ 'i-am tocmit, ca se nu-l duc la grópă ca pre un câne... Nu-ĭ prea mare cheltuială, şi bietuluĭ roposatuluĭ 'ĭ plăcéŭ atâta lăutariĭ!

DĂMIAN

Da cât ţine mĕ rog?

DECIU

O! o nimica tótă, o bagatelă! şése galbenĭ.

DĂMIAN

Sânte Pantelemóne, da scumpă e... (a parte) Voiŭ pune 12 la socotélă. (tare) Ţine, dragă prietene... şi mulţămesc.

DECIU

(Punêndu-ĭ în puzunar) Écă și lăutariĭ plătițĭ.

SCENA VIII

IULCEA, cu un paner de florĭ. Aceiașĭ.

IULCEA

Écă și florile. A!... (Slobóde un țipet la vederea catafalculuĭ și scapă florile). Dumnețeule!... Iorgule!... Iorguțule! (vrea se se arunce asupra mortuluĭ).

DECIU

(Oprind-o și conducênd-o lîngă Iorgu). Tacĭ, rogu-te, tacĭ... e o glumă.

IORGU

(Intre Iulcea și Deciu). Plângĭ... plângĭ nenorocito, bocesce-te. (Iulcea se face că cade pe catafalcu și plânge fórte și comic).

DĂMIAN

Dumneaeĭ este póte stăpâna caseĭ, care voié s'o iée de nevastă nepotul meŭ?

DECIU

Intre D-ta și nepotul D-téle nu maĭ încape d'acum mistere; află dar că este Iulcea, vĕduva nepotuluĭ D-téle.

DĂMIAN

Vĕduva nepotuluĭ meŭ? Vĕduva?

IORGU

(Către Iulcea). Haide, Iulceo, sfârșesce ce a început. (Iulcea îngenunche înaintea luĭ Damian).

IULCEA

Vĕduva, vaĭ! vĕduva luĭ!... cea maĭ nemângâiată din tóte vĕduvele! (plânge).

DĂMIAN

(Iși lovesce fruntea) Va se ḑică fără voia mea....

DECIU

S'a însurat.... dar Domnule... însă ceea ce e făcut, e făcut.

DĂMIAN

O! săracu de mine! Vedeți ce urmărĭ cumplite... (a parte) Haid! se maĭ topesce o parte din clironomiă, pe ecsopricale și naiba scie pe maĭ ce!....

DECIU

Sermana Iulcea, ea era vrednică de cu totul altă sórtă; bună, cu minte, virtuósă....

DĂMIAN

Dumneḑeule! câte nenorocirĭ pe lume!.. mi se sdrobesce ănima!.. Adio, dragă Deciu, sum nevoit se plec, am pornit grîŭ la Galațĭ; fă, rogu-te, durerósele îndatorirĭ ce aĭ început cu sermanul meŭ Guguță, înmormântéḑă-l cu tótă cinstea cuvenită... Póte odată îțĭ voiŭ face și eŭ D-le asemenea slujbă, cu bună ănimă.

DECIU

Mulțămesc de mângăere.

DĂMIAN

Mângâie și pre madama.... însóră-te cu D-eĭ de poftescĭ....

IORGU (aparte)

Heĭ ce ḑice?....

DĂMIAN

(Continuând) și eŭ, de și nu merită, îĭ voiŭ da 500 galbenĭ ḑestre; ah! cuĭ așĭ putea da averea luĭ déca nu femeeĭ luĭ? Orĭ cum fiă, ea este acum o Dămienésă... (a parte) Ecsoprica de ar reclama-o ar fi de 2000 galbenĭ; se fim milostivĭ.

DECIU

Vorbescĭ ca un sânt; dar cocóne Enache Dămian și ea este o Dămienésă.

DĂMIAN

(Suspinând). Eĭ! ce se facem? Trebue se ne mângăem tus treĭ. (Spre Iorgu) Se-ți fie țĕrîna ușóră, Guguța moșuluĭ... rĕmâĭ cu Domnul, tu rédămul bĕtrânețelor mele... Ha! ha! ha! (plânge prefăcut; Deciu și Iulcea êl imitéză ridicul).

DAMIAN (ese)

IORGU

(Se ridică se șédă). Iulcica mea.

DECIU

(Êl întinde din noŭ pe mésă). Tacĭ... e tot aice... nu te misca ancă.

IULCEA

A! mĭ-aĭ dat o gróză bună; ce spaimă! (se duce la feréstră).

IORGU

(Se ridică) Iartă-mĕ, drăguliță... am trebuit se mor răpede, răpede... n'am avut vreme se te pot prevesti. (vuet de trăsură).

IULCEA

(Reviind de la fenéstră). A plecat.... a plecat în sfârșit!

IORGU

(Sare jos). Călătoriă bună, moșulică... Multă închinăciune la mătușica.

IULCEA

Și cu ce scop astă glumă?

IORGU

(Scoțĕndu-și scufia și desfășurându-se de cerșaf). Cu scop de a-l face se-mĭ plătéscă baniĭ de înmormêntare.

IULCEA

Ce aĭ făcut! dea Dumnedeŭ se nu aibĭ de a te căi.

IORGU

Nu, draga mea, din contra, stratagema a isbutit pe deplin. Ce vreĭ maĭ mult? am murit holteiŭ, și înviez bărbatul drageĭ mele Iulcea.

DECIU

Și pentru astă victoriă mie îmĭ sunteţĭ détorĭ.

IORGU

Ean vedeţĭ, cine vine? Ce figure antediluviane se věd?

DECIU

O! sunt lăutariĭ.

SCENA IX

LĂUTARII și aceiașĭ

BARBU

Sărutăm mânele la boerĭ. (se eșéḑă lângă părete).

IORGU

Meșterilor, pêně noĭ ne facem o lécă de toaletă vreţĭ se ne faceţĭ o plăcere?

BARBU

Poruncesce.

IORGU

En maĭ așeḑaţĭ și descurcaţĭ camera, și pregatiţĭ lumînările.

BARBU

Prea bucuros, într'o clipélă va fi gata tot (către lăutarĭ) Se vě věḑ voinicilor și luaţĭ sémă se nu stricaţĭ nimică. (Așéḑă în cameră și pregătesc lumînările).

IORGU

Haidem se ne îmbrăcăm (către Iulcea) Dar șciĭ, studenţesce, à la *sans façon.*

IULCEA

Aidem (ese)

SCENA X

BUREȚESCU și FRUNZĂRÉNU cu damicelele lor, IORGU, DECIU, unul dupe altul dănțuitorĭ și dănțuitóre, și aceiași.

BUREȚ.

(Cu o jună) Bravo, bravo Bărbucică. Aprindețĭ luminile socoluluĭ. (Se preumblă.) O! ho! eată Deciu cu frumósele séle verișóre, bucățele de seraiŭ!

DECIU

(Cu douĕ fete la braciŭ). Bună petrecere acesteĭ nobile adunărĭ...

BUREȚ.

Macre pênĕ acuma...

IORGU

Suntem aicĭ noĭ spe a o îngrășa... (alte dănțuitóre es cu Iorgu).

BUREȚ.

(Strîngênd mâna luĭ Iorgu). Mĕ bucur de înviere. O! etă amicul Frunțărénu cu frumósa sa Terpsichoră.

FRUNZ.

Pururea vesel și drăgălaș Burețescu nostru.

BURĂȚ.

(Presentând damelor buquete) Coconiților... primițĭ vĕ rog.

DECIU

Dar unde e Iulcea, regina serbăreĭ? E póte ocupată, se face frumósă...

IULCEA

(Intră în scenă) Fericit D-ta care n'aĭ trebuință se te facĭ frumos, se facĭ toaletă.

DECIU

Pentru că m'a făcut mama brav, fidel și sincer...

IULCEA

Se vorbim de lucrurĭ maĭ serióse; cum merge carnavalul?

DECIU

Prea bine, se jócă mult, ḑioa și nóptea, și scii cum? voinicesce. Balurile de etichetă mĕ adorm; nu-mĭ plac damele cele pline de grimase și de farafasticurĭ, cum nu-ţĭ-or fi plăcênd și D-le cavalerĭĭ ceĭ ţepenĭ și uscaţĭ ca ţîrĭĭ, și frisaţĭ ca păpușele perucarilor . . . Mie-mĭ plac fetiţele sprintene și rumeóre . . . Sunteţĭ de părerea mea?

TOŢĬ BĂRBAŢIĬ

Da, da!

DECIU

Amicĭ, copile, pênĕ când se adună toţĭ, se maĭ împletim puţin din picióre . . . se dănţăm.

IORGU

(Către lăutarĭ) Haide, Bărbucică, se te vĕḑ! ḑi-ĭ pe gâtul vióreĭ

IULCEA

(Idem) Se te vedem, Barbule! (lăutariĭ începŭ a cânta. Se în cepe danţul).

SCENA ULTIMA.

DĂMIAN, (Aceiașĭ)

(E urmat de un om purtând un epitaf piramidal de lemn negru pe care este scris în alb: *aice odihnesce robul luĭ Dumneḑeŭ Iorgu Dămian — model de tóte virtuţile.* Dămian intrând se lovesce de părechea luĭ Iorgu și a Iulcei și maĭ că e dat la pământ. Iorgu remâne încremenit în picióre în facia luĭ Dămian; Deciu face semn lăutarilor se inceteze de a cânta Dămian se opresce în locul unde se află).

IULCEA

(Retrăgêndu-se) Ănima îmĭ spuné că gluma o se iasă rĕŭ.

BURĂŢ.

Haida! suntem topiţĭ.

DĂMIAN

Blastemaţilor! (dupe ce aŭ fixat lung pre Iorgu). Visez séŭ sum deştept!... tu! mortul? şi eŭ, neghiobul, îmĭ dădém atâta ostenélă, cu perderea intereselor mele, care mĕ astéptă la ţéră, ca sĕ nu rĕmâe ósele luĭ fără de acest epitaf! A! nepóte, salba draculuĭ! Asta e o obrăsniciă fără de pildă în istoriă, în Alexandriă! (Către Deciu) Şi D-ta doftore, doftor de ciobote cârpite... (Către Iulcea) şi D-ta împeliţato, vĕduva demonuluĭ? (Imită plânsul eĭ de la catafalc). O! ticăloşilor ce sunteţĭ, bărbaţĭ şi femeĭ! ticăloşĭ, distramaţĭ!.. Auḑĭ 20 şi atâţia de galbenĭ pentru un nepot care n'a murit!..

IORGU

(In genuchĭ trăgêndu-l în faciă). Prea nepreţuite unchiule, n'am voce... n'am cuvinte...

DĂMIAN

Fugĭ, tu eştĭ mort; şi veĭ fi d'a pururea mort pentru mine!

IORGU

Dar ascultă-mĕ te rog...

DĂMIAN

Fugĭ, ticălosule! lipsesce! aĭ murit!

IORGU

Eĭ bine! déca te înfuriedĭ că m'aĭ găsit áncă viŭ; décă poftescĭ chiar ca se fiŭ mort cu tot deadinsul... Fiă după voia D-le! (Scóte din buzunar un cuţit şi se face că veiesce a se lovi)

TOTĬ

(Tipând tare) A!

DECIU

(Oprindu-I comic braciul). Opreşce... ce facĭ? Nu atentedĭ tu la preţiósele téle ḑile?

DĂMIAN

O! mincinoşĭ, berbanţĭ!.. jucaţĭ ca în fteatru, lipsesce de aicĭ... Orĭ de nu... (către Iorgu, cercând a se smunci din mânile luĭ)

BUREȚ.

(Către bărbați). Amicilor, ajutați pe amicul vostru. (vin toți la piciórele luĭ Dămian, la drépta)

DĂMIAN

Aĭ! aĭ! aĭ! nu mĕ strângețĭ așia de tare că am revmatism, la naiba!

BUREȚ.

Iértă-l, bune cucóne Enache, iértă-l!

DĂMIAN

Nu, vĕ spun că nu voiŭ ierta... De aste învață D-luĭ la universitate?..

BUREȚ.

A! te-am prins! (cu enfasă) Cucóne Enache, déca Iorgu în loc de a învĕța, petrece... e vina D-le...

DĂMIAN

Vina mea? și asta'ĭ bună!

IORGU

Dar moșulică... de cându-ĭ scóla închisă... D-ta rugat-aĭ pe cârmuire s'o deschidă?.. *)

BUREȚ.

(Către Iulcea) Iulcea, acum se-ți vĕd puterea frumusețeĭ D-le.

IULCEA

(Vine cu damele la piciórele luĭ Dămian, la stânga) Iertare, iertare!

DĂMIAN

Ce? Ce?.. Mĕ semănațĭ cu vr'un cuconășel de modă... bun de prins în lațele vóstre?.. Fugițĭ de aice, diavolițelor...

*) Universitatea din Iașĭ erá închisă prin demisiunea profesorilor în conflict cu ministrul D. Cantacuzino.

IORGU

(Se ridică și merge către lăutari). Tótă lumea se mișcă și voĭ staţĭ acolo dormind ca cârteţile. Musica aŭ apĕrat pururea ómeniĭ, ea a îmblânḑit monstri, ca Saul. Haide, veniţĭ în cóce... îmblânḑiţĭ pre D. Dămian (Lăutariĭ se apropiă de Dămian Barbu îl vede și strigă): „Sărut mâna cocóne Enachi!.. Eĭ, de mulţĭ anĭ nu 'ţĭ am maĭ cântat!.. șciĭ, colo, ca la Prut... când duduca..." (Toţĭ esclamă : A! a!:)

DĂMIAN

Ţist, Ţist, (face semne se tacă; a parte) or se mĕ dea de gol balauriĭ! Da!... mojica îmĭ face bine... mĕ îmblânḑesce... Bine, te iert;..

TOŢĬ

A! în sfârșit.

DĂMIAN

Dar atâta tot... Nicĭ o para maĭ mult de la mine... a parte) cu asta am scăpat și de ecsoprică.

IORGU

De la D-ta nu, pĕnĕ dupe mórte... éră de la D-lor... (arétă publicul). Scolĭ și... (face semne de aplause. Cortina cade)

FIDANŢATA
IMPERATORELUI

BALADĂ NATIONALĂ ÎN ACTIUNE ÎN 2 ACTE ŞI 3 TABELE

representată

IN ONOAREA SOSIREI IN CAPITALĂ A M. S. ELISABETA

DOAMNA ROMANILOR

în..... anul.....

PERSOANELE	ACTORII
Imperatorul Ioniţiu	*D-nu M. Pascaly*
Vlad Vornicul	„ *Felbariad*
Onufrie	„ *C. Dimitriadi*
Moş Iftimie	„ *C. Bălănescu*
Geniul ţĕreĭ	*D-na Mat. Pascaly*
Primul Ambasador	*D-nu Chiriţescu*
Al doile Ambasador	„ *Velescu*
Danubiul	„ *St. Mihăilénu*
Tofana	*D-na F. Sarandi*
Vidra	„ *Flechtenmacher*
Rariţa	„ *Ral. Mihail.*
Baba Hîrca	„ *Dimitrescu*
Un curtesan	*D-nu Fraivalt*
Prima Fată (Veronica)	*D-ra M. Vasileseu*
A doua Fată	„ *T. Pătraşcu*
A treia fată	„ *Anica*
Primul Ţeran	*D-nu Alecsandrescu*
Al doile Ţeran	„ *Vasilachi*
Al treile Ţeran	„ *S. Bălănescu*
Al patrule Ţeran	„ *Maghieru*
Prima Ţerană	*D-ra L. Popescu*
A doua Ţerană	*D-na Margarita*
Un Copil de casă	*D-nu Solomonescu*

Popor, — Suita de ambasade. — Boierĭ.

ACTUL I

TABELUL I

SCENA I

Teatrul represintă un sat, piață de Biserică pe malul Dunăreĭ. — Poporul ese din Biserică, la ridicarea cortineĭ. — Onufrie lângă o grămadă de ramure verdĭ stă meditând, și cu bastonul desemnă figurĭ în nisip.

ONUFRIE (a parte vĕdênd că lumea începe a eși din Biserică)

La lucru! étă-ĭ, esă...

MOȘ EFTIMIE (dărind pre Onufrie, care face cu bastonul gesturĭ estravagante)

Ómenĭ bunĭ! éca posnă! éca posnă, ómenĭ bunĭ!.. Bietul Onufrie s'a smintit!.. Smintit de tot!..

PRIMUL BĂRBAT

Onufrie cărturarul!

AL DOILE BĂRBAT

Fermecătorul!

TOFANA

Smintitu?!...

IFTIME (care s'a apropiat de Onufrie împreună cu poporul)

Ce facĭ, fârtate Onufrie? Ce tot mestecĭ țĕrâna luĭ Dumnedeŭ cu melesteiul ăla.

FETELE (îngrămădindu-se spre a vedea)

Sĕ vedem! sĕ vedem și noĭ!

TOFANA (împingênd fêtele)

Uite-le cum se'ndésă...

VIDRA

Şi-apoĭ ămblă cică fără stergaru la cap!...

ONUFRIE

In lăturĭ ciocănitórelor!.. (bărbaţilor) Sĕ nu călcaţĭ că vĕ mĕsor cu melesteu...

FEMEILE

Indărăt, c'o face, ucigă-l tóca!

MOŞ IFTIME (făcênd cruce, aparte)

Sermanul om! Smintitu de tot! Se jócă în colbu ca copii! (tara) Fârtate Onufrie, ce naiba facĭ acolo?

ONUFRIE

Aferim, moş Iftime, cogémi-te şoltuzu al satuluĭ şi sĕ nu pricepĭ!..

I. BĂRBAT (apare)

Ait! i-a tras una bună şoltuzuluĭ!

IFTIMIE

Ce sĕ mĕ pricep, mĕ Onufrie? Că dóră nu-s Părintele Metodie letinistu.

ONUFRIE

Nu veḑĭ că fac o socotélă?

CORUL

Socotélă? Ce ḑice? O socotélă?

ONUFRIE

Apoĭ ce? Nu se póte?.. Veḑĭ, (arétă ţérina) ca pe rĕbuş treĭ dunguleţe, drăguţe de dunguleţe...

1-a FEMEE

Treĭ dunguleţe?..

TOFANA

Treĭ?.. De ce treĭ?..

ONUFRIE

Tăcere coţofenelor!

MOŞ IFTIME (a parte)

Treĭ dunguleţe?.. Se mĕ robéscă Tătariĭ de pricep!..

ONUFRIE

Apoĭ, moş Iftime, câţĭ anĭ sunt de când împĕratul nostru a trecut din Têrnova acéstă Dunăre dalbă şi pusă piciorul luĭ pe ţĕrina asta strebună?

IFTIME

Că bine ḑicĭ!.. Sunt tocmaĭ treĭ anĭ de când Dumneḑeŭ ni-l dărui ca se ne scape de robiă, de Ungurĭ şi de Tătarĭ!.. Déră ce are a face asta fârtate Onufrie, cu dungile D-téle?

FEMEILE

Da! aşa!

FETELE

Ce are a face?

BĂRBAŢIĬ

Ce însemnéză?..

ONUFRIE

Fă-le cruce, moş iftime...

IFTIME

Se le fac cruce?... (a parte) Se nu-l împrotivesc la smintéla luĭ! (tare) Éca le fac, fărtate Onufrie!... (face cu bastonul câte o dungă peste dungile luĭ Onufrie)

ONUFRIE

Ean veḑĭ, moş Iftime,... citesce acu, sciĭ ca pe crestăturile de rĕbuş,..

IFTIME

Că sĕ ḑicĭ!.. treĭ-ḑecĭ!..

ONUFRIE

Treĭ-ḑecĭ..! Veḑĭ?..

CORUL

Treĭ-ḑecĭ!.. Ce?..

ONUFRIE

Apoĭ câţĭ anĭ are împĕratul nostru?

IFTIME

Că se ḑicĭ, treĭ-ḑecĭ în capĕt...

ONUFRIE

Apoĭ moşu Eftime, mi-a venit mie un gând.

BĂRBAŢIĬ

Un gând luĭ Onufrie? Ha! ha! ha! ha!

ONUFRIE

Tot-d'a-una ceĭ carĭ n'aŭ cap rîd de ceĭ care-l aŭ!

MOŞ IFTIME

Dă, dă! nu te supĕra! Tăceţĭ ómenĭ bunĭ! nu sciţĭ că Onufrie nu vorbesce adese, déră când vorbesce...

TOFANA

E cá rischitórea leneşeĭ... nu se 'nvêrte decât când se vĕd cótele...

ONUFRIE

Femeea nu scie nicĭ mĕsura limbeĭ, după ce n'are pe a minţeĭ..,.

CORUL DE BĂRBAŢĬ

Ha! ha! ha! prinde-o, lele Saftă!

IFTIME

Spune, fărtate Onufrie, spune!.. nu căta la limba ci la ânima muiereĭ, cum ḑice vorba vechiă.

ONUFRIE

Apoĭ ómenĭ bunĭ, am un gênd... De când D-ḑeŭ ni-a dat împĕratu aşia că e bine de noĭ? Aşia că duşmaniĭ nu ne maĭ încalcă, Unguriĭ nu maĭ daŭ pe la Turnul luĭ Sever şi Tătariĭ nu ne maĭ ard ogórele?.. Aşia că noĭ ne scim de rĕpublică şi de ale nóstre şi avem dreptate şi aflăm ocrotire şi îndurare?...

CORUL DE BÀRBAŢI

Aşia, aşia!

GORUL DE FEMEI

Bine grăesce.

IFTIME

Tăcere, ómenĭ bunĭ!

ONUFRIE

Apoĭ, ómenĭ bunĭ, împĕratul e om...

VIDRA

Ha! ha!.. ce pâră vechiă!..

IFTIME

N'o se táceţĭ voĭ?

ONUFRIE

(Femeeĭ) Prostul judecă vorba omuluĭ, după mĕsura prostieĭ luĭ... *(Bărbaţilor)* Bun e împĕratul, se-ĭ dee Dumneḑeŭ anĭ mulţĭ că va sci pênĕ în capĕt deosebi neghina de grâŭ, pre duşmanĭ de prietenĭ, pre pămêntenĭ de streinĭ, numaĭ moşu Iftimie, „Omul cá iérba, cum ḑice moşu Popa, ḑilele luĭ ca flórea câmpuluĭ.“

CORUL

Adevĕrat!

ONUFRIE

Aşia gândesc eŭ, cu mintea mea cea próstă, că décă îm-

pĕratul are 30 de anĭ, ar face bine se-şĭ cate o Dómnă, ca se nu remână odată, peste mulţĭ anĭ, ţéra éră fără împĕrăţiă.

FEMEILE

Adevĕrat!

BĂRBAŢII

Adevĕrat grăesce cărturarul.

FEMEILE

Da, se se însóre...

FETELE

Óre pre cine va lua?..

MOŞU IFTIME

Ba bine că dintre voĭ!.. Smeul din poveste nu póte lua de cât fétă de smeŭ!

ONUFRIE

Drept grăescĕ, moşu Iftime... Numaĭ se dea Dumnedeŭ gând de însurătóre M. Séle Domnitoruluĭ nostru.

MOŞU IFTIME

Se dea Dumnedeŭ cuget de însurătóre M. Séle... Că însurătórea Domnuluĭ bun, este proptélă nouă pusă caseĭ poporuluĭ, este întărirea viitoruluĭ aceluĭ popor.

BĂRBAŢIĬ

Se-ĭ dee Dumnedeŭ cuget de însurătóre!

FETELE

Se iea mirésă frumósă.

1-a FEMEE

Féta cu cornul de prescure!

A 2-a FEMEE

Se ţină ţéra cu bine, belşiug şi dragoste!

1-a FEMEE

Mamă care se dea sĕminţiă de Domnĭ vitejĭ!

ONUFRIE

Mirésă după anima luĭ!

MOŞ IFTIME

Aşia, mirésă dupe anima luĭ, că mirésa după anima omuluĭ, bogată orĭ seracă, mare orĭ mică, aceea împle casa de dragoste şi dragostea din casa impĕratuluĭ este dragostea dintre popor şi D-nu, şi când e plină de fapte de animă casa împĕratuluĭ, curge faptă bună peste capul poporuluĭ, cum se prelinge mierea pe buzele cupeĭ ce o coprinde...

BĂBBAŢIĬ

Mărgăritaru e vorba luĭ...

ONUFRIE (a parte)

Acum e vremea — (răpede ia câte o ramura verde şi o dă fiă-căruia) Haide, câte o ramură fiă-căruia şi după bĕtrânul obiceiŭ, s'o aruncăm în dalba nóstră Dunăre, se facem punte de dragoste între Ursita şi iubitul nostru împĕrat.

FEMEILE

Farmece?

MOŞ IFTIMIE

Farmecĭ? Nu! A lega timpul de faciă cu trecutul, a spune cugetarea nóstră în limba strebunilor, nu este a face farmece, ci a trăi ca ném românesc, este a face acoperemênt, pe temeliă, ĕră nu casă pe nisip...

ONUFRIE

Aşia este! Se trăéscă trădania némuluĭ, că trădania némuluĭ este temelia viitoruluĭ... Ómenĭ bunĭ, la ţerm!.. Cu ramura la drépta, cu iubirea în suflet...

CORUL

(Musica după Imnul danez)

O Dómne prea mărit,
Protege-a nóstră ţéră
Şi Domnul eĭ iubit! (bis)
Fă viaţa luĭ întrégă
Ca ḑi de primă-véră,
Câmp vesel şi-nflorit! (bis)

O, Dómne 'ntreit sânt,
Spre tronul nostru cată
Şi spre al sĕu pământ! (bis)
Dă-ĭ pace, fericire,
Câmpieĭ reurată
De spice dă-ĭ vestmânt! (bis)

O, Dómne 'ndurător,
Mirésă tu alege
L'al nostru Domnitor! (bis)
Şi dă-le lor putere
Ca ranele se lege
Sĕrmanuluĭ popor!

(Rostind ultima strofă se apropiă de ţĕrm spre a arunca ramurile).

IFTIMIE

La ţĕrm! s'aruncăm...

CORUL

S'aruncăm!

1 BĂRBAT

Incepe, cărturarule!

ONUFRIE

Ramurĭ verde, verde ramurĭ,
Ravaş duceţĭ voĭ la némurĭ,

Peste mărĭ şi peste munţĭ,
Peste ape fără punţĭ,
Şi-aretaţĭ cum verde sunt
Românii p'acest pămênt! (aruncă ramura)

IFTIME

Spuneţĭ voĭ némurilor
Că din ném nemuritor
Aŭ Românii împĕrat,
June, mândru, lăudat. (aruncă ramura)

1-a FEMEE

Ramurĭ verde, verde ramurĭ!
De-ţĭ afla voĭ pe la némurĭ,
Fétă mândră de-mpĕrat,
Vrednică la noĭ de stat,
Faceţĭ punte înflorită
Pênĕ-'n ţéra mea iubită,
Faceţĭ punte sub picióre,
Legaţĭ flóre lêngă flóre,
Şi-o aduceţĭ desmerdată
De a sa mamă, de-al sĕŭ tată! (aruncă ramura)

1-a FATĂ

Se zimbéscă, dulce dor,
La iubitul Domnitor,
L'al eĭ june soţior...

A 2-a FEMEE

Şi se fiă mângăiere,
La cel ce geme 'n durere,
Şi se fiă balsem dulce
La tot cel ce pĕsurĭ duce!

VIDRA

Ramurĭ verde de răchită,
Aflaţĭ Domnuluĭ ursită,

Sotióră mult iubită,
Flóre mândră la domniă,
Isvor scump de bărbăţiă,
Isvor drag de voĭniciă,
Pentru Domn sóţă se fie
Poporul mamă s'o scie.

1 BĂRBAT

Scut se fiă d'ocrotire
La orĭ-ce nenorocire!

ONUFRIE

Şi se fiă lucrătóre
La a ţĕreĭ 'naintare.
Şi cu fiiĭ seĭ, odată,
Se re-nsghebe ţéra tótă,
Românimea lăudată!

(Poporul aruncă ultimele ramurĭ; Cerul se roşiesce — fulgere — Valurile se agită; apare geniul ţĕreĭ. Poporul se proterne.)

SCENA II

Aceiaşĭ. Geniul

GENIUL

Ruga vóstră-ĭ ascultată:
De *Domn mare* e o fétă,
Dulce, blândă, învĕţată,
Cu simţirĭ bune 'nzestrată:
E ursita Domnuluĭ,
E Dómna Românuluĭ... (dispare)

FEMEI

Ce minune!

BĂRBAŢIĬ

Nălucă!

IFTIME

La biserică copiĭ! Se ne rugăm luĭ Dumnedeŭ se povăţuiéscă ănima imperatoreluĭ nostru Ioniţiu, la alegerea mireseĭ séle, dupe glasul ţereĭ!

TOŢI

La biserică! la biserică!

TABELUL II.

SCENA II.

Peisagiŭ: pădure

(Veronica, Tofana, Hârca, Vidra, Rariţa, femeĭ căutând ierburĭ

VERONICA (căutând ierburĭ)

Ce de florĭ! Bogat pământ!

TOFANA

Tot cu spice aurite,
Cu verdĭ brasde, înflorite!..

VIDRA

Şi cu rîurĭ ce s'alint
La a sóreluĭ d'argint
Rade, care-n serbătóre
Chiamă pe orĭ-ce suflare!

RARIŢA

O Dómne! ce drag pământ!
Ce de florĭ pe al sĕŭ vestmânt,..

TOFANA

E pământul românesc
E ogorul stremoşesc',
De prin jurul munţilor,
De pe malul apelor!..

VERONICA

A! étă unul... Mamă! mamă Hîrca, lele Tofană... Vidro!.. Alergaţĭ, éca trifoiul cu patru frunze... Alergaţĭ!

HÎRCA

Aĭ găsit? Se trăescĭ nevastă dragă!.. Veronică, dă-l babeĭ Hîrceĭ, mânca-ţi-aş ochiĭ, sprâncenato, încondeiato... (iea ierburile) Veniţĭ nevestelor!.. Éca iérba léculuĭ... Impregiur! Impregiur!..

TÓTE

Bobiĭ, bobiĭ, mătuşă.

2-a FEMEE

Fă descântecul trifoiuluĭ.

HÎRCA (aşeděndu-se pe o tulpină)

O se vedeţĭ! răţuscele babeĭ!... Sita, Veronică... ţineţĭ bine, lele Tofană şi tu fă Rariţo! Aşia...

Floricică! floricea!
Cu foĭ patru ca o stea,
Spune vestea bobuluĭ,
Bobuluĭ rotunduluĭ:
Ce lipsesce satuluĭ?

TÓTE

Ce lipsesce satuluĭ?

TOFANA

Da, mătuşică, fă 'ntrebare
Satul nostru ce pěs are
De tot merge spre pierdare?

VEONICA

Cu câmpiĭ de micşunele,
Cu munţĭ 'nalţĭ, cu verdĭ vâlcele,
Cu senin ceriŭ, d'aur stele

Şi cu ape recorit,
Satuluĭ, veḑĭ, ce lipsesce
De mereŭ se prăpădesce?
Spune, Hîrco, te grăbesce!

HÎRCA (a tras bobiĭ)

Câte unul aŭ eşit
Bobiĭ pênĕ la sfêrşit!
Aoleo! ne-am prăpădit!

TOFANA

Câte unul?.. **Neunire**!
Ce aŭ adus ţĕreĭ peire!
Ce aŭ adus nefericire!

VIDRA

Bobul stîngher când s'arétă,
Este rĕŭ de ţéra tótă,
Bobu stîngher e NEUNIRE,
Între fraţĭ e **Duşmănire**,
Este a satuluĭ peire:
Când es bobiĭ câte unul
Neunire-ĭ, şi streinul
Calcă satul duşmănit,
Ca un mormênt părăsit!

HÎRCA

Tăceţĭ fă! orĭ buruene
N'aveţĭ voĭ? orĭ vĕ e lene?
Descântaţĭ,
Ca s'alungaţĭ
Neunirea dintre fraţĭ!

RARIŢA

Da, descântă, mamă bună,
Neunirea s'o răpună

BIBLIOTECA CENTRALĂ A UNIVERSITĂŢII

Némul nostru românesc,
Ca duşmanul ce cobesce
Că adĭ-mânĭ, ne biruesce,
S'afle-aci pept bărbătesc,
De carĭ flinte se tocesc!

HÎRCA

Aci nevestelor! Aoleo! nu vĕ văicăraţĭ! aci buruienele!..
Că nu e bólă fără léc...

(Femeile de un buruenile şi florile în sîtă; Hîrca alege una)

Éca léc de desbinare,
Flóricea de-îmbrăţişare;
Éca flórea fraţilor,
Lécul împilaţilor,
Arma încălcaţilor!..

VIDRA

La săteniĭ desbinaţĭ
S'o dăm, ca se-ĭ facem fraţĭ,
De duşmanĭ ér respectaţĭ,
De duşmanĭ ér ne'ncălcaţĭ!
Dă-ne flórea-'mbrăţişăreĭ,
Lécul dulce-al desbinăreĭ!

TOFANA

Lécul ureĭ dintre noĭ,
Lécul tristuluĭ rĕsboiŭ,
Este, se ne amintim
Cine-am fost şi ce o se fim
Prin unire şi iubire!

HÎRCA

Asta-ĭ érba de stirpire
La vicleniĭ, clevetire,
Vicleniĭ carĭ aŭ ucis
Poporul ce l'aŭ coprins.

VIDRA

Tu ce puĭ pete pe frunte,
Tu ce te facĭ luntre-punte
Se găsescĭ pete prin sorĭ
Şi-n cerurĭ senine norĭ,
Tu ce ducĭ din casă-n casă
Limba-ţĭ négră veninósă,
Lauḑĭ prostul, şi daĭ jos
Pre ceĭ ce nu-ţĭ daŭ folos!
Tu ce n'aĭ astîmpĕr, dóră
N'o maĭ fi vr'un om în ţéră
Ne-ntinat de a ta ocară,
Ne-nsemnat de négra-ţĭ ghiară,
Cá duşmanul ear se pótă
Ḑice: „Românĭ ean mi-arétă,
Românĭ ómenĭ de fălire,
Românĭ ómenĭ cu simţire?
Nu veḑĭ ţéra adăpost
La ném de rênd, la ném prost?“
Tacĭ! a iaduluĭ ursită,
Fiĭ cá pescele de mută,
Tu ce vrajbe întreţiĭ
Intr-aĭ românimeĭ fiĭ,
Clevetire négră, tacĭ!
Tu ce ţĕrile desfacĭ! (bis) (geniul apare)

SCENA IV

GENIUL

Plante, florĭ şi descântare
La nevoĭ nu folosesc;
De vreţĭ ţĕriĭ vindecare

La rele ce-o bântuesc,
Tronuluĭ fiţĭ de-ntărire
Sprijiniţi-l cu iubire!

Femeĭ, grija vóstră-ĭ sântă
La nevoĭ lécurĭ cătând,
Dar nu-ĭ flóre, nu e plantă,
Relelor ţĕriĭ, crescênd,
Se fiă vindecătóre,
Ca femeea iubitóre!

Femeĭ, voĭ puteţĭ unire
Readuce 'ntre bărbaţĭ:
Obligaţi-ĭ la 'nfrăţire:
Se-ĭ daţĭ ţĕriĭ devotaţĭ
Cetăţenĭ, ce sciŭ se móră,
Apĕrând a eĭ hotară.

Domnul vostru este june
Şi singur spre-a alina
Pĕsurĭ miĭ ce vĕ repune...
Rugaţĭ cerul de a-ĭ da
O mirésă iubitóre,
Se 'ndoiască-a luĭ valóre! (dispare)

HÎRCA

Aoleŭ, mititelul.

TOFANA

Un ânger!

VIDRA

S'a dus!

TÓTE

Nu maĭ este!

VERONICA

„Tronuluĭ fiţĭ de-ntărire
„Sprijiniţi-l cu iubire!

VIDRA

„Femeĭ, se fim iubitóre!
La durerĭ vindecătóre!

VERONICA

„Cetăţenĭ ce sciŭ se móră
Pentru-a ţĕrilor hotară!

TOFANA

„Rugaţĭ cerul de a-ĭ da
O mirésă iubitóre
Se-ndoiască-a luĭ valóre

RARIŢA

La lucru Neveste! când îngerul s'arétá, e voia Domnuluĭ! se'mpăcăm bărbaţiĭ nostriĭ, s'alungăm vrajba dintre eĭ. La lucru!

VIDRA

„La rugă! D-ḑeŭ se dea Domnuluĭ mirésă iubitóre!

TÓTE

La rugă!

TABELUL III

(Scena se schimbă. — Sala Tronuluĭ. Lângă Tron statua luĭ Trajan).

SCENA V

IMPERATUL singur, apoĭ GENIUL

Soliĭ aŭ sosit cu propunerĭ de fidanţare... (Apropiindu-se de oratoriŭ).

Auḑi-mĕ, Dómne, întru dreptatea ta, luminéḑă, Dómne, mintea mea şi povĕţuesce paşiĭ meĭ, căcĭ nimic fără de tine Dómne! Dómne, tu care aĭ dat mănelor mele sceptrul puterĭ, veḑi-mĕ Dómne, spre mărirea neamuluĭ tĕŭ, veḑi-mĕ

Dómne şi dă animeĭ mele simţirile drepte! Da! animeĭ mele lipsesce măngăerile soţieĭ, a familieĭ, dar tronuluĭ românilor fi-va de ajuns soţia ănimeĭ mele? (se scólă şi se vede în faţă cu statua luĭ Trajan) Şi tu mare imperate, tu, care aĭ însemnat cu sceptrul tĕŭ glorios otarele ogoruluĭ român, dă sufletuluĭ meŭ mĕsura détorieĭ, celuĭ carele conduce poporul tĕŭ! (se deschide statua şi apare geniul).

GENIUL

In a solilor vorbire
Nu grăbi respunsul tĕŭ:
Când promite-or fericire
Primblă tu a ta privire
Spre-acest loc unde staŭ eŭ!
Geniul ţĕriĭ tele sunt... (dispare).

IMPERATUL

Geniul ţĕriĭ mele! A! mulţămesc D-ḑeule! (uşieruluĭ). Se intre sfatul.

SCENA VI

Imperatul-Vlad — Curteni — Soldaţĭ — Solii — Suită — Un curtezan — Onufrie — Geniul.

VLAD

Écă, M-ta, trămişiĭ Impărătescĭ cu vorbă de bucuriă şi de pace!

IMPERATUL (urcându-se pe Tron)

Se intre! (Intră Solul I cu mare suită)

SOLUL (oprindu-se în facia Tronuluĭ)

Pré mărite Dómne! Curtea Impĕratuluĭ şi stăpânuluĭ meŭ prea strălucită şi prea puternică este între tóte Curţile; la treptele Tronuluĭ stăpânuluĭ meŭ îngenuchiă Domnĭ şi Craĭ, capete coronate... Vreĭ, mărite Dómne, de soţiă pe fiica acestuĭ mare şi puternic Imperat?

UN CURTEZAN

O Dómne! Écă ce mărită încuscrire pentru némul nostru!

VLAD (a parte)

De prăpastia adâncă se nu mĕ apropiĭ Dómne!

GENIUL (apare regeluĭ și ḑice)

Uite!

Se vede în fundul sceneĭ un popor în fiare și subjugat. Regĭ înghenuchaţi în jurul unuĭ tron lângă care stă călăul. Incendiul pustiază satele. Capete înșirate în pare. Urgia despotismuluĭ.

SOLU (a parte)

Dar ce? întârḑie? nu rĕspunde?

GENIUL

Solul vĕḑuș̆ĭ, cu trufiă
D'a sa Dómnă 'ţĭ-a vorbit,
De puternica-ĭ domniă,
D'al eĭ tron prea strălucit.
Dar cu-a ânimeĭ privire,
Vĕḑuș̆ĭ tu c'acea mărire
Blestem este nesfêrșit! (cade fundul)

IMPERATUL (a parte)

Da! Da!

GENIUL

Vĕḑut-aĭ? sciĭ ce'nsemnéză
Ţépa, furcĭ ce'nsângeréză
Ogorul cel pustiit.
Nu'ĭ puternic, nu e mare
Tronul unuĭ Domnitor,
Pentru că în subjugare
Ţine regĭ, domnĭ și popor.
Dreptul tronurĭ sprijinesce,
Nu călăul încruntat,
Libertatea le 'ntăresce
Nu poporu 'ngenunchiat.

IMPERATUL (a parte)

A! nu! (tare) Lăudate sol al unuĭ prea puternic Domn și Impĕrat, anevoiă este a rĕspunde la bunătatea stăpânuluĭ tĕŭ pentru mine... dar va rĕspunde pentru mine poporul meŭ... căcĭ voia mea este voia luĭ! Ce rĕspunde poporul, Vornice?

VLAD (luĭ Onufrie)

Înaintéză Onufrie! auḑĭ voința sântă și de laudă a imperatuluĭ: spune ce rĕspuns da-va solieĭ?

ONUFRIE (înaintând)

Prea mărite Dómne, românul ḑice: nu pune în car la un loc ólă de lut cu ólă de fier!.. Atâta scie Onufrie cărturarul de la Dunărea! sĕ trăescĭ M-ta, cum te trăesce anima mea!

SOLUL (a parte)

Un sătén! Un om de rând! Ce cutezare!

IMPERATUL

Bine, Onufrie! Bine! Imperatul ascultă.

SOLUL

Ce ḑicĭ Măria Ta?

IMPERATUL

Aĭ dreptate Onufrie! La tronul meŭ, vĕḑușĭ, Mărite Sole, nu 'ngenunchie Craĭ nicĭ Domnĭ; în jurul tronuluĭ meŭ e poporul și nu supus și 'ngenunchiat ci în picióre, dând sfaturĭ și iubind pre domnul sĕŭ. La treptele tronuluĭ stăpânuluĭ tĕŭ se plécă supușĭ craĭ și domnĭ? Domnul românilor nu scie îngenunchia nicĭ a se pleca la treptele altuĭ tron de cât a luĭ D-ḑeŭ! Dute, du stăpânuluĭ tĕŭ acest rĕspuns... Se afle el că altă e ḑestrea ce trebue se aibă mireasa luĭ Ioniţiu! (solul ese),

VLAD

Sĕ trăescĭ M-ta! Domnul care ascultă de popor, de D-ḑeŭ e ascultat! Se intre cel-alt sol, Mărite Dómne?

IMPERATUL

Se intre!

SCENA VII

Aceiaşĭ.— Solul al doile.— Suita.

SOLUL

Mărite şi puternice Dómne! Curtea Imperatoreluĭ şi Domnuluĭ meŭ, prea strălucită este între tóte curţile lumeĭ, de la rĕsărit la asfinţit, de la méḑă-nópte la méḑă-ḑi. Aurul, argintul, diamantele, smarandele, rubinele, mărgăritarele strălucesc în tóte părţile, în palatele luĭ de marmoră şi de porfir! mésa stăpânuluĭ meŭ e de argint, talerele luĭ de aur... Oglinde pardoséla, de pietre bătuţĭ sunt muriĭ... Pimniţile gem de lăḑĭ cu aur... Nu! Nu este Domn avut ca stăpânul meŭ! Vreĭ, strălucite Dómne, pre fiica stăpânuluĭ meŭ, de soţia ta Imperătéscă?

VLAD

De dorit este ca Domnul se aibă bunurĭ; căcĭ când Domnul are poporul are, căcĭ fiul are când are tatăl... însă...

IMPERATUL (a parte)

Se fiă acésta ursita mea? (tare) Strălucită este închipuirea ce'mĭ dăduşĭ lăudate solule despre curtea stăpânuluĭ tĕŭ, avut cum nimenĭ din Domniĭ şi Impĕraţiĭ ce cunosc pe lume, şi ănimeĭ mele este dor de bun rĕspuns...

SOLUL (a parte)

A! eram sigur eŭ că nu voiŭ fi primit ca cel-l-alt!

IMPERATUL

La un gest al geniuluĭ privesce în fund tabelul unuĭ popor în miseriă pe când Curtea e în avuţii şi petrecerĭ (a parte).

Dumneḑeul meŭ! poporul mâncând pită din frunze... mizeriă... sdrenţe haina luĭ, şi curtea Domnuluĭ luĭ în aur! veşminte cu pietre scumpe! O! nu!..

GENIUL

Veḑĭ ce fel de bogăţiă
Este care 'ţĭ-o propun,

Este a ţĕriĭ sărăciă,
Este a popoluĭ urgiă,
Care tronurĭ le răpun.
Nu argint, aur, averĭ,
Curţilor daŭ strălucire,
Ore dulce de plăcerĭ;
Ci a ţĕriĭ fericire,
A poporuluĭ iubire,
A luĭ bine-cuvêntărĭ (cortina cade

SOLUL

Ce rĕspuns da-veĭ Măria Ta?..

IMPERATUL

Rĕspunsul nu trebue se-l dea Domnul, ci popórele lor iubite! Ce ḑicĭ, moş Onufrie?

ONUFRIE

Mărite Impĕrate! basmul ḑice, că Impĕratul n'a luat féta cu fusul de mătase şi cu dinţiĭ de diamant.

SOLUL

Ce vrea se ḑică acest insolent!

ONUFRIE

Atâta scie Onufrie cărturarul de la Dunărea M-téle.

SOLUL

Ce ḑice M-ta? Un mişel ca acesta, care abia a aflat mi-ḑlocul a'şĭ ascunde goliciunea în sdrenţe?

IMPERATUL

Lăudate sol al celuĭ maĭ avut dintre împeraţĭ, dute, spune stăpânuluĭ tĕŭ, că la curtea mea aŭ intrare şi ceĭ în sdrenţe cum vĕḑuşĭ; la curtea mea nu s'adună diamante, smarande, pietre scumpe prin pimniţe; ci se umple casele şi pimniţile poporuluĭ de pâne şi de haine; la noĭ nu vĕ putem da

scaune și mese de argint, nicĭ cupe de aur... dar pe scaunul nostru te poțĭ odihni în iubirea poporuluĭ, dar în cupa nóstră fără preț nu cad lacrimele săracilor!

SOLUL

Dar, Mărite Dómne, acésta nu impedică... Étă darurile ce trămite Mărieĭ Téle Domnul și stăpânul meŭ... (Se aduc lăḑĭ magnifice cu avuțiĭ).

TOTI BOERII

A! A!...

IMPERATUL

Nu! nu este curtea mea încăpětóre de avuțiĭ care aŭ începutul lor, isvorul lor, în pěsurile, în durerile, în lacrimile poporuluĭ...

VLAD

Lăḑĭ cu avuțiĭ? dar tóte aceste petre scumpe, stofe de aur cusute cu raḑe de sóre, nu plătesc cât ogorul cel cu spice aurite al românuluĭ! Argintul Domnuluĭ tĕŭ? Dar ce este el în asemănare cu argintatele unde, care încing, etern reînoite, pământul înflorit al Domnuluĭ nostru? Află, lăudate sol, că avuția Domnuluĭ românilor este în avuția poporuluĭ! La voĭ lucrul merge alt-fel: acelea a le Imperatuluĭ nu pot spori de cât cu scăderea acelor a le poporuluĭ... (Solul ese, Impĕratul fece semn tutulor se iasă, afară de Vlad).

IMPERATUL

Nu argint, aur averĭ,
Curților daŭ strălucire,
Ore dulce de plăcerĭ;
Ci a ţĕriĭ fericire,
A poporuluĭ iubire,
A luĭ bine-cuvêntărĭ!

SCENA VIII

Impĕratul. — Vlad.

IMPERATUL

Aşia dér Vlade, iată capĕtul soliilor ce ţinea-ĭ se primesc, să ascult!

VLAD

M-ta, se cerce omul, că nu necercând se-ĭ remâie cugetul neliniscit, că dóră de cercá, isbutea. Solĭĭ vor maĭ veni M-ta! şi de legătura celor reĭ ne va sci feri înţelepciunea M-téle!

SCENA IX

Aceeaşĭ, Uşierul.

USIERU

Un noŭ sol a sosit şi stărue mult se fiă primit.

VLAD

Écă! ce ţiceam M-téle! primesce-l Dómne, cine scie?

IMPERATUL

Se intre!

VLAD

Dumneţeŭ care a luminat mintea Mărieĭ Téle la rĕspunsurile a douĭ solĭ, nu va lipsi a te insuflá şi în facia acestuĭ al treilea!

SCENA X

Aceiaşĭ, solul al 3-le, fără suită.

GENIUL, fără suită; strevestit, intră şi înaintéză spre tron.

UN CURTEAN (a parte)

Ce fel? fără suită?

VLAD (soluluĭ)

Vornic al Domnieĭ, eŭ, Vlad, se cade se te înfăcişez Domnuluĭ şi imperatoreluĭ meŭ?

IMPERATUL (aparte)

Ciudat! pare că facia luĭ mi-e cunoscută.

VLAD (soluluĭ)

Prea lăudate trămis împĕrătesc, étă prea măritul nostru Imperat! grăesce!

SOLUL (a parte)

Se vĕḑu anima luĭ! (tare) Prea Mărite Dómne, iea de sóță animeĭ téle pre fiica Domnuluĭ ce m'a trămis: ḑestrea eĭ este frumósă, o mărite Dómne: graciósă, cu minte luminată, cu suflet angelic, bună și duiósă pentru nenorociţĭ, protege virtutea, se îndură de cel ce cade și-ĭ tinde mâna ridicătóre! la tronul eĭ părintesc nu îngenunchie nicĭ regiĭ nicĭ Impĕraţiĭ, dar îl înconjóră un mic popor recunoscĕtor și plin de iubire; nu cuceresce cu sabiă și foc cetăţĭ și sate, dar cu ocrotirea dréptă, cu îngăduiala cea maĭ creștinéscă a cugetuluĭ omenesc cuceresce iubirea tutulor și adună supușĭ iubitorĭ în jurul sceptruluĭ sĕŭ; îĭ adună de pretutindenea unde netoleranța, despotismul, tirania, îngenunche sub biciŭ și arde pre rug pe omul care simte dreptul luĭ, pre omul ce ține se cugete după voia sufletuluĭ luĭ! și dacă Curţeĭ Mireseĭ de care vorbesc Mărieĭ Téle nu lipsesc virtuţile care fericesc popórele, ea nu e lipsită nicĭ de avuţiile care ajută Domnilor pentru a face rĕsboiŭ ḑilelor negre, care se arétă neînlăturat în viața poporuluĭ! Curtea eĭ e avută, și avută ca Jov strângênd aurul sĕŭ în ogorul Domnuluĭ D-ḑeŭ, éră nu din ne-ajunsul poporuluĭ! și averiĭ aceste marĭ stătu cumpĕnă dréptă marea înțelepciune a Domnuluĭ, tatăl, Dómneĭ ce ți-a ursit Dumneḑeŭ Mărieĭ Téle; că cu filosofiĭ și ceĭ maĭ aleșĭ, rĕmas el nu se dedé, și prețul lumineĭ rĕspândite în lume îl cunóscé, și fiŭ al eĭ era pe lume! Vreĭ Mărite Dómne, pre Dómna ce'ţĭ-a ursit Dumneḑeŭ?

VLAD (a parte)

A! ânima mĕbĕtrână aude pare o voce cunoscută în vorba acestuĭ trămis domnesc!

IMPERATUL (a parte) cătând la statue geniul, ce a dispărut.

Se mĕ fi părăsit el óre, sânt geniŭ al romănismuluĭ? (tare) Nu întinderea pămêntuluĭ dă mărirea Domniilor, strelucite sol; Domnul tĕŭ e mare, e de pismuit, în cetatea sa de lumină și de dreptate.

VLAD

Da Măria Ta! legătura cu Domniĭ întinse pun adese umilire și peire Domnilor micĭ! legătura cu domniile acele unde, strălucesce lumina dreptățeĭ, aŭ urmărĭ mântuitóre pentru popórele ce fac asemenea legăturĭ. Crescută la curtea lumineĭ, la curtea unde poporul află dreptate, ocrotire și miluire, crescută la curtea, care nu cerceteză felul cugetuluĭ ce omul dă luĭ Dumnezeŭ; mirésa ce veĭ lua din astă curte va face fericirea némuluĭ Mărieĭ Tĕle! A! Dómne, o voce lăuntrică îmĭ spune, îmĭ șoptesce, că acésta e ursita Domnuluĭ meŭ, și că prin ea va veni ca o rață a sóreluĭ în ḑioa de furtună, pentru anima celora în durere, pentru poporul nostru!

IMPERATUL (a parte)

Dar décă m'a părăsit, de ce simț așia atragere neînvinsă spre Dómna ce acest sol îmĭ propune! (tare) Déca ascult bătăile ânimeĭ mele, ele îmĭ spun, Vornice, tot rĕspunsul ce daŭ vorbele tĕle înțelepte! (solului) Strălucite sol!... Ce fel? a dispărut?

TOTI

Adevĕrat? Ce însemnéză?

IMPERATUL dă de geniul R; care e lângă statua și arétă fundul unde se vede portretul M. S. Dómneĭ Elisabeta și june Sătene depuind florĭ.

VLAD

A dispărut! Era trămisul luĭ Dumnedeŭ!

IMPERATUL

Adeverat, vornice! veḑĭ, colo, este ea! E graţiósă, bună! O! simţ c'o iubesc!... Poporul va iubi-o, căcĭ ănima eĭ e pe faţa eĭ!

ONUFRIE

Veḑĭ! Dumneḑeŭ arétă numaĭ ochilor Imperatuluĭ pe ursita luĭ!

VLAD

Unde'ĭ? Unde'ĭ Dómne! (cortina tabloulnĭ cade).

IMPERÀTUL

A! nu maĭ este! Dar cine e? se o caute vornice! ea lipsesce fericireĭ mele!

VLAD

Da cine este? Solul, după obiceiŭ trebué se spue numele curţeĭ séle numaĭ după ce Măria Ta iaĭ fi hotărît că primescĭ, şi el a dispărut...

TOTI

Adevĕrat! ce pĕcat!

IMPERATUL

Dar atuncĭ?

GENIUL

Veĭ afla-o! Voiŭ fi cu tine! plécă curênd în susul Dunăriĭ! voiŭ couduce paşiĭ teĭ! veĭ reafla-o!

IMPERATUL

Să se gătéscă vasu de plecare, Vornice! Dumneḑeŭ va conduce paşiĭ meĭ la curtea ursiteĭ mele, la curtea Dómneĭ Românilor! grăbesce, grăbesce Vornice!

VLAD

Dupe voia M. Téle! Dumneḑeŭ se-ţĭ ajute a afla curtea eĭ.

ACTUL II

SCENA XI

Decorul de la actul I.

ONUFRIE pe malul Dunăriĭ stă meditând. E murgul sereĭ.

A plecat! curênd aceste unde îl vor readuce, animă lângă animă, cu ursita sa, cu femeea ce Dumnezeŭ a otărît se stea pe tronul Românilor, spre fericirea și mărirea lor!

Dar câtă măreție, ce cugetărĭ înalte, *)
Cuprinde o! Danubiu mugirea ta departe!
Și ce-amintirĭ de arme, de luptă și d'omor
Puĭ tu în pieptul nostru, o rîŭ nemuritor!
Necontenit frângĭ munțiĭ d'aramă și de cremenĭ;
Ce staŭ p'a tale țermurĭ, pururĭ giganțĭ de gemenĭ,
Cercând și ḑi și nópte se sfarme scutul tĕŭ,
Purtat în alte timpurĭ d'al Romeĭ Dumneḑeŭ.
Necontenit cu gróză mugescĭ în astă vale,
Ca șérpele pustieĭ te svêrcolescĭ în cale,
Necontenit tinḑĭ mâna pe țĕrmul megieș
Și grămădescĭ la stânce, c'un braț de urieș.
Necontenit înconjurĭ tu Dacia muntósă,

*) O parte din aceste versurĭ sunt de escelintele meŭ elev, aḑĭ doctor în drepturĭ, ROMULU SCRIBAN.

Cu dalba cingătóre a undeĭ sgomotósă.
Necontenit suĭ valurĭ spre spaţiul ceresc,
Ce duc la Cerurĭ scire de némul Românesc.
O! da! mândru vorbesce gemĕtul tĕŭ în vale
De vechia origină, de vechia eĭ splendóre.
De Dacia română, din timpiĭ de bravurĭ,
Când valurile téle aĭ ţĕriĭ eraŭ murĭ,
De carĭ sdrobia barbarul duşmana încercare,
In carĭ duşmanul ţĕriĭ afla crunta perḑare.
Câţĭ te-aŭ vĕḑut, o Istre! şi câţĭ te maĭ vĕd încă,
Déră fără să cunóscă gândirea cea adâncă
Ce 'nsuflă-a ta mugire l'aĭ Românimeĭ fiĭ,
De tabere, de arme, de grele vijeliĭ!...
O Dunere spumósă, pururĭ ne-adormită,
Alină-ţĭ astă-ḑĭ valul, pe unda-ţĭ îmblânḑită
Ado în desmerdare pe Domnul tĕŭ iubit
Şi pre ursita care Cerul 'i-a dăruit.
Fiĭ pururea turbată, fiĭ pururĭ mâniósă
Cu ordele ne-amice, fiĭ pururĭ nemilósă,
Rădică murĭ de stânce, când cerc a ne 'ncălcá,
Turbată unda-ţĭ stee pururĭ în calea sa!
Dar aḑĭ, alină'ţĭ valul şi unda-ţĭ argintéḑă
La raḑa de la sóre ce sînu-ţĭ adornéḑă.
Şi 'n armoniĭ celeste, a undeĭ picăture,
Cu adierea ḑileĭ, cu a serilor susure,
Serbeḑe cu iubire a Domnuluĭ tĕŭ Nuntă,
Şi calea luĭ spre ţéră o fă lină şi scurtă.
Readă-l cu mirésa pe tronul strălucit,
Al Românieĭ téle tron vechiŭ, nebiruit! (ese)

(În timpul cât recitéză ultima strofă, cerul se roşesce de lumină, valurile se agită, şi apare DANUBIUL între fulgere).

SCENA XII

DANUBIUL

În undă-mĭ picătura tresaltă, strêlucesce,
Şi undă către undă o scire şopotesce:
Că Rinul plin de gloriĭ o fiică logodesce
Cu Domnul Românimeĭ cu Domnul ce servesc...
La mărĭ şi eŭ şi Rinul vom duce draga scire,
Şi mărĭ la océne vor da împărtăşire,
La lumea 'ntrégă vestea ce-atât ne 'nveselesc.
Saltaţĭ sirene, nimfe, din undele-mĭ bětrâne
Şi roua 'n picături, lucide, cristaline
Cunune diafane pe frunte-vĕ purtaţĭ!
Saltaţĭ, vê trageţĭ danţul ca 'n ḑilele străbune,
Când gloriile Romeĭ, Romana legiune,
La scomotul resbelnic, cu drag voĭ salutaţĭ.

(La apelul Danubiuluĭ încep a eşi din unde şi din stâncĭ genii, sirene nimfe, cu haine de rouă şi de picăturĭ şi trag danţul; la fine se grupéză tóte în jurul Danubiuluĭ şi împreună cu el dispar în unde).

SCENA XIII

FETELE

Incet! se nu se descepte Moş popa!

1-a FATA

Écă gardul luĭ; are parĭ mulţĭ.

A 2-a FATA

Cine 'şĭ légă ochiĭ?

1-a FATA

Da nu aşa Marico! aĭ uitat descântecul? Aprinde făcliile!

A 3-a FATA

Sunt la mine; (suflând un cărbune aprinde făclióra), cine vrea?

TÓTE

Eŭ! Eŭ!

1-a FATĂ

Nu aşia fetelor! puneţi-vĕ în crucişĭ, ţineţĭ făclióra gata, ḑicênd cu mine (se pun în cruce) descântarea!

CORU

Lumină vreĭ,
Lumină ieĭ!
Şi de nu-ĭ vrea,
Tot nu-ĭ putea,
Că-ĭ sórele luminos
Şi omul pĕcătos!

(Aprind făcliile şi merg în procesiune de le prind pe stâncĭ, la mal).

A DOUA FÉTĂ

Făclióră, făclióră!
Dă lumină, surióră,
Fă lumină cât o stea,
Se găsesc pre Dómna mea!

TÓTE

Făclióră, făclióră!

A TREIA FÉTĂ

Dunăre bĕtrână, lată,
La făclia mea tu cată
Şi de-ĭ stinge din făcliĭ,
Dunăre, pe-a mea s'o ţiĭ!

TÓTE

Făclióră (bis)

(O sirenă stinge făcliile şi lasă numaĭ una aprinsă).

PRIMA FÉTĂ

Cine turcul n'a vĕḑut
Şi pre Ungur n'a creḑut,

Se'şĭ întórcă privirea,
Unde cură Dunărea!

TÓTE

Eŭ! Eŭ!

(Plec spre Dunărea şi le vĕd stinse afară de una).

S'aŭ stins!

A TREIA FÉTĂ

Aoleŭ! mĕ furnică frica!

A DOUA FÉTĂ

Şi-a mea e stinsă! —

PRIMA FÉTĂ

A! a mea arde cât o stea! legaţi-mĭ ochiĭ! (o légă)

A 2-a FATĂ (După ce aŭ legat ochiĭ primeĭ fete o ia de mână şi-i ḑice aducênd-o de mână)

La stânga-ĭ a sfinţitu,
La drépta-ĭ rĕsăritu,
Haĭ drumul 'ţĭ-aĭ găsit!
Dar calea se n'apucĭ,
La Unguri, orĭ la Turcĭ,
Că 'n ţéră-ĭ calea ta,
Streiniĭ n'aŭ ce-ţĭ da,
Cu eĭ nu'ĭ d'a ămbla;
Că cine la eĭ cată,
Amară îşĭ ea plată!
Heĭ, calea ţĭ-aĭ găsit,
Apucă spre-a sfinţit.

PRIMA FÉTĂ (merge la gard s re a numera pariĭ)

Unu'ĭ de durere,
Cu douĭ e putere,
Treĭ e Dumneḑeŭ,
Patru 'ĭ oguru rĕŭ,
Cincĭ fraţi sunt la mână.

Şése-ĭ septemână,
Şépte s'odihnesc,
Opt, stânjenu domnesc,
Pre nouă 'l găsesc,

(Când a unge la cel de al 9 şi-l légă cu o viţă, s'aude un sgomot, luna ese pe orizont şi luminédă scena şi parul, fetele se îndesesc lîngă par).

PRIMA FÉTĂ

A'ţĭ auḑit? trosnesce descântecul... (fetiţeĭa doua) Cine este? Cum este? Vĕḑut-o-aĭ?

PRIMA FÉTĂ (luându-şĭ hobotul)

A! e frumósă mirésa Domnuluĭ nostru!

A DOUA FÉTĂ

Vedeţĭ, lemnul e drept şi fără noduri!

A TREIA FÉTĂ

Animă dréptă, fără cotiturĭ!

A DOUA FÉTĂ

Cu bune simţirĭ, este anima miresiĭ Domnuluĭ.

PRIMA FÉTĂ

E învăscut cu scórţă bogată!

TÓTE

Blândă, bună şi bogată ¡ halal de Românĭ.

PRIMA FÉTĂ

Sucul cură pe el cu belşug!

A DOUA FÉTĂ

Milostivă, îndurătóre!

A TREIA FÉTĂ

Săracul va afla îndurare!

A DOUA FÉTĂ

Orfanul o mamă, apĕsatul mângăere. (ḑíua)

SCENA XIV

Acelaș, poporul

IFTIMIE

Alergațĭ, alergațĭ ómenĭ bunĭ! Onufrie aduce veste bună!

ONUFRIE

Ascultațĭ, ómenĭ bunĭ, bucuria sufletuluĭ nostru! Ce dicém s'a și împlinit! Écă carte de la Impĕratul nostru!

1-iŭ BARBAT

Carte de la Împĕratul?

TOȚĬ

Citesce, cărturarule!

FETELE

Se ascultăm!

FEMEILE

Tăcere fetelor!

ONUFRIE

„Sunt fericit a putea da poporuluĭ meŭ garanțiile de ordin și de stabilitate pre care el le reclama pentru venitorul sĕŭ, vestindu-ĭ că eŭ am îndeplinit logodna mea cu o Dómnă fiică a bĕtrânuluĭ și gloriosuluĭ Rin.“

TOȚĬ

Ura;

EFTIMIE

Dupe obiceiul bĕtrânesc, ómenĭ bunĭ, se gătim Dómneĭ nóstre darurĭ de nuntă! Ce'ĭ veți da voĭ?

TOȚI

Anima nóstră! da! da! ănima nóstră!

IFTIMIE

Da! da! și acuma voia-bună și dansurile se încépă!

TOȚI

Da! da!

(Pe la finele dansuluĭ se ridică fundul și se vede mărita giul Domnuluĭ; la piciórele lor poporul depune obiecte de artă etc. geniul Românieĭ privind la perechia Imperială le arĕtă cu energiă drapelul ce ține el în mână cu semnul Dacieĭ trajane.

Poporul repetă imnul de la tabelul 1-iŭ. (cortina cade).

FINELE FIDANȚATEI IMPERATULUI

VESTEA CEA DE BUCURIE

SCENETA

CU CÂNTĂRĬ ŞI DECI AMAŢIUNĬ, JUCATĂ DE ORFANELE DE LA ASIL

LA PRIMA VISITĂ A

M. S. DOAMNEI ELISABETA

LA SOSIREA M. SÉLE ÎN CAPITALĂ IN 1869 NOEMBRE 12

PERSÓNELE

Monitórea cea mare		. . . . . *Antonescu Anastasia*
Micuţa	(6 anĭ)	. . . . . *Agata Cracte*
Liza	(7 anĭ)	. . . . . *Lisa*
Marica	(8 anĭ)	. . . . . *Riţa Pandelescu*
Viorica	(10 anĭ)	. . . . . *Elisa Constantinescu*
Burdujelu	(6 anĭ)	. . . . . *Elena Ionescu*
Veronica	(11 anĭ)	. . . . . *Maria Creaţa*
Rumeóra	(12 anĭ)	. . . . . *Luxiţa Pandelescu*

SCENA SE PETRECE ÎN SALA DE RECREAŢIUNE A ASILULUĬ

SCENA I

(La rădicarea cortinii fetițele staŭ triste, iar RUMEÓRA declamă)

Era o bună mamă, și mult ea ne-a iubit,
Dar vaĭ! a lumeĭ valurĭ, de ea ne-a despărțit!
Fetițelor cuminte ce grije, mângăére,
Dădé *Elena* Dómna? ce dulce 'ncuragiare
Era ea pentru fete când bine învĕța
Și cu purtare bună, silință, s'asculta!
S'a dus... *Asilul* nostru iubitu-l părăsi!
S'a dus!.. la orfeline ea nu va maĭ veni!

(Corul repetă cu Rumeóra ultimele douĕ versurĭ)

SCENA II

Aceleașĭ. Monitórea

MONITÓREA

Sus, fetelor, sus!

(Fetele se scólă răpede și o încongióră)

FETELE

Ce este? Ce-aĭ de spus?

MONITÓREA

Fetelor! o bucuriă.

FETELE

Spune-o îndată.

BURDUJELU

Spune-o mie

FETELE

Spune! aide! de ce tacĭ?

MONITÒREA

Daţĭ cea jale pe pustiă,
Prindeţĭ horĭ de veseliă!

FETELE

Ah! ce-atâta vorbă facĭ?
Bucuria care este?

MICUŢA

A... Păpuşa mea vorbesce?

MONITÓREA

Aşĭ! Păpuşa? Nu! maĭ mare!

FETELE

Nu-ĭ acésta? apoĭ care?

LIZA

O se ne spuĭ o poveste?

MARICA

Cu vre-o ḑînă, cu vr'un smeŭ?

VIORICA

Cu scară la Dumneḑeŭ?

BURDUJELU

Ori la prânz ne-or da plăcinte.
Ca la fetiţe cuminte?

MONITÓREA

Aşĭ! maĭ mare încă este,
Maĭ frumósă-ĭ a mea veste!

RUMEÓRA

E maĭ mare! apoĭ déră,
E-o serbare, c-astă véră,

Când la noĭ Domnul a fost
Ș'am spus versurĭ pe de rost?

MONITÓREA

Mare-ar fi așia serbare,
Da mi-ĭ vestea și maĭ mare!

FETELE

Spune-o dară, te grăbesce!
Că veḑĭ, nime n-o ghicesce!

MONITÓREA

Ca se nu mĕ maĭ rugațĭ,
Dă, voiŭ spune, dar ce-mĭ dațĭ?

MICUȚA

A! îțĭ daŭ păpușa mea!

BURDUJELU

Eŭ ți-oĭ da o acadea...

LIZA

Eŭ tingirĭ de tinichea...

MARICA

Eŭ 'țĭ-oĭ da... Când oiŭ avea!

VIORICA

Eŭ am se fiŭ prea cuminte!

VERONICA

Eŭ m-oiŭ ruga prea ferbinte
Ca Dumneḑeŭ se ne ajute
A ne-ntări în virtute.

RUMEÓRA

Se ne silim se 'nvĕțăm,
De scólă se profităm.

BURDUJELU

Eŭ haina n'oiŭ tăvăli.

MICUȚA

Eŭ cartea n'oiŭ prăpădi!

FETELE

Tóte te vom săruta . . .
Spune, nu maĭ te juca!
Spune, dragă monitóre,
L-ale tale surióre,
Că tóte mult te-om iubi
Și cu minte tóte-om fi!

MONITÓREA

Fiă! . . . Vestea mare este
Că adĭ *mamă* ne sosesce!

FETELE

Astădĭ? mamă? ce grăesce?

RUMEÓRA

Mamă? Dar tot tu ne-aĭ spus
Că mama nóstră s'a dus
Spre al sóreluĭ apus!

VERONICA

Apoĭ déră? . . .

MONITÓREA

Mamă vine,
Nouă, de la Dumnedeŭ!
Când fetele se rog bine
Cerul le dă darul sĕŭ . . .
Fără mamă, dragĭ copile,
Vaĭ! ce negre ș-amarĭ dile!
Când fetița n'are mamă

Vaĭ! de ea pe-acest pămênt:
De lume se-ĭ fie témă
Ca de recele mormênt.
Dar aḑĭ, écă, veste bună,
Cerul nostru se 'nsenină,
Căcĭ ér mamă am găsit:
Dumneḑeŭ ne-a dăruit,
Pre Dómna Românilor,
Mamă orfelinelor!...

RUMFÓRA

Pre Dómna Românilor?

MICUȚA

Ce e Dómna?

MONITÓREA

A sci vor
Fetiţele mititele
Ce e Dómna pentru ele?

VERONICA

Dómna-ĭ cine e maĭ bună!

MARICA

Dómna-ĭ ângor de iubit!

MICUȚA

Dómna-ĭ mândră ca o ḑînă;

VIORICA

Mângâind pe cel mîhnit.

MONITÓREA

Spre popor este milósă,

RUMFÓRA

Ea 'ngrijesce de sărac,

MONITÓREA

De orfanĭ este duiósă
Şi virtuţile îĭ plac!
Scóle bune dăruesce
Şi-n Asil fetiţe cresce,
De cunosc ce este rĕŭ,
Şi-n al lumeĭ vêrtej greŭ,
In virtute le 'ntăresce,
Adorând pre Dumneḑeŭ!

BURDUJELU

Şi bombóne Dómna are?

LIZA

Şi păpuşe de crăciun?

MONITÓREA

Da, şi dă fetelor, care
Sunt cu minte, ascultătóre
Şi versurĭ frumóse spun!

FETELE

Dar, cu minte noĭ vom fi
Şi Dómna ne va iubi.

MARICA

Si eŭ versurĭ sciŭ frumóse,

VIORICA

Şi eŭ, mult armonióse.

FETELE

Versurĭ? tóte, tóte scim,
Căcĭ pe Dómna o iubim!

MONITÓREA

Ce sciĭ tu déră, micuţă?
Tu, Marică, tu drăguţă,

Burdujelu, spune ce sciĭ,
Veronico n'o se viĭ
Se spuĭ tu Dómneĭ iubite
Nescaĭ versurĭ dulcĭ, plăcute?

FETELE

Versurĭ? tóte, tóte scim,
Tóte Dómna o iubim!

MARICA (înaintând)

Dómnă! bine c'aĭ venit
Se facĭ Domnuluĭ iubit
Tronu voios, de serbătóre
Și-a domnieĭ grelĭ povóre
S'ușurețĭ tu c'un surîs!
Dómnă bine c'aĭ venit.

VERONICA

Dómnă, bine c'aĭ sosit!
Căcĭ Românilĭ te-aŭ dorit:
Ațĭ sĕrmanul iar găsesce
Mângăiere ce 'ntăresce,
Ațĭ durerea aŭ învins;
Dómnă, bine c'aĭ sosit.

VIORICA

Dómnă, bine c'aĭ venit,
La durerĭ se puĭ sfêrșit!
Câțĭ copilĭ sunt fără mamă!...
Și mizeriĭ fără sémă
Bântuesc bietul popor...
Dómnă! bine c'aĭ venit!

RUMEÓRA

Dómnă, bine c'aĭ venit
Se facĭ scóle ce-am dorit,

Ca Românul iar se scie
Cine-a fost și ce-o se fie
Déca el s'o descepta :
Dómnă ! bine c'aĭ venit !

LIZA

Dómnă, bine c'aĭ venit !
Păpușa mi-am prăpădit,
Dar d'acu păpușă mare
Tu mi-ĭ da ș'o desmerdare,
Déca bine-oĭ merita ;
Dómnă, bine c'aĭ venit !

BURDUJEL

Dómnă, bine c'aĭ venit,
Ca să am ce am dorit :
Și bombóne ș'acadele,
La păpușĭ mândre cordele
Și de Pascĭ și de Crăciun ;
Dómnă ! bine c'aĭ venit !

CORUL

Dómnă, bine c'aĭ venit !
Dumnedeŭ te-aŭ dăruit
Orfelineĭ ocrotire
Crescere și fericire . . .
Dómnă, bine c'aĭ venit !

MONITÓREA

Se 'nălțăm la ceriŭ, copile,
Rugă pentru-a Dómneĭ dile
Și a Domnuluĭ iubit,
Cu care s'a însoțit.

(Fetițele cântă imnul din *Fidanțata* pe musica arangiată de D-ra Ninizza Alexandrescu.

FINE

ADVOCAT ORI PAIAȚA

COMEDIA ÎNTR'UN ACT

jucată

PENTRU PRIMA OARĂ PE SCENA TEATRULUI MARE DIN BUCURESCI, LA... 187..

PERSÓNELE	ACTORII
Nae Primăvăresca — june advocat . . .	D. PASCALY
Petrica Duh-adâne dis și Palavragescu . .	« VELESCU
Titi Pedică 'n tóte dis și Rămăsăg scu . .	« PETRÉNU
Fuișturénu	« CORNELIU
Cuconu Cărcioc, grăfier de tribunal . . .	« BALANESCU
Sevastița fiica luĭ Cărcioc	D-ra ANICUȚA POPÉSCA
Sub-locotenentu Spanac	D. VASILAHE
Căpitan Coltuc	« MATEESCU
Sandulaki feciorul luĭ Primăvărescu . . .	« IULIAN
D-na Gasculescu Victor . . . . } persóne care nu vorbesc.	

CORURI DE PAIAȚĂ

Scena se petrece în Bucurescĭ la 187...

SCENA I

Teatru represintă o cameră puţin mobilă, canapea la drépta.— Dulap de haine în fund — la stânga pe biurou întinsă faţa de masă şi cele necesare la ospăţ. — Uşi în fund, uşĭ laterale.

La rădicarea cortineĭ SANDULACHI se destéptă din somn.

SCENA I

SĂNDULACHE, apoĭ PRIMĂVĂRESCU DUH-ADÂNC. — TITI RĔMĂŞĂGESCU, ḑis PEDICA-'N-TÓTE, PALAVRGESCU, FLUŞTUREANU şi alţĭ figuranţĭ.

SANDULACHI

(Auḑind hohote între culise) Heĭ! Ce-ĭ? Vin nebuniĭ.. (cércă a aprinde lumînarea).

PRIMĂVĂRESCU

(Afară) Heĭ, Sandulaki!.. o luminare că ne spargem capul..

SANDULACHI

(Cércă a aprinde luminarea). Al naibi chibrit!.. Acuşĭ! acuşĭ, cucóne!.. (încet) Or se-şĭ spargă capul... maĭ ales venind de la fraibal... de la bal mascat... Acuşĭ, acuşica!... Al naibeĭ chibritu!... Jidoviĭ draculuĭ aŭ aflat miḑlocul d'a face chibriturĭ fără puciósă.. A! în sfârşit (hohote afară) Ean auḑi-ĭ!. maĭ dihaĭ de cât ăia cu masalalele de strigaŭ maĭ dăunăḑi urra!.. câte pe doĭ francĭ de om!.. Se merg să le deschid.. patru ore dupe mieḑul nopţiĭ... Aferim lăsat de sec!..

TOȚĬ

Deschide, deschide!.. ha! ha! ha!

PRIMĂVĂRESCU

O! încet! o sĕ mĕ puneți la cheltuială... o se spargeți ușa (pe pragul ușeĭ).

PALAVRAGESCU

(Pragul ușeĭ la drépta). Bateți și se va deschide... spargeți și veți intra!.. (Din tóte ușile năvălesc paiațĭ, și cu butelĭ de vin în mânĭ dantând cu sgomot).

FLUȘTUREANU

La mine copiĭ!.. (lêngă mésă dau toțĭ năvală).

PRIMĂVĂRESCU

Ho țérră!.. năvălesc cá la sfântul budget.

PALAVRAGESCU

Cá frațiĭ alegĕtorĭ la urnă!

TOȚĬ

Jos reteveile! jos reteveile!..

PRIMĂVĂRESCU

Se urcă pe un scaun și sună dintr'un pahar). Tăcere onorabililor.. blestemați... De cât cértă pe străchinĭ góle, maĭ bine foc la artileriă!...

TOȚĬ

(Scoțênd dopul butelĭilor). Bum!.. bum!..

PALAVRAGESCU

O se se sparie poliția... o se créță că-ĭ resmeriță... De bĕut!.. s'a aprins Sucéva.

TOȚĬ (torn în pahare)

De bĕut!...

PRIMĂVĂRESCU

S'avem norocire frate Hîrrr...

TOȚĬ

....Sca!...

TOȚĬ

Curgă vinul prin pahare
Ca un rîŭ fără hotare,
Pe gât, gâl, gâl, gâlgăind!

SANDULACHI

Pe gât, gâl, gâl, gâlgăind!..

TOȚĬ

Nu-ĭ durere cât de mare
Se n'o 'necĭ scurgênd pahare,
Pe gât, gâl, gâl, gâlgăind!.. bis.

SANDULACHI

Ce frumósă adunare
Tot de ceĭ ce din pahare
I'auḑĭ gâl, gâl, gâlgâind!..

TOȚĬ

I'auḑĭ gâl, gâl, gâlgăind
Bis! Bis! Autorul!!

PALAVRAGESCU

Onorat auditor...

TOȚĬ

Domnilor și dómnelor, ca la Ateneul din Bucurescĭ.

PRIMĂVĂRESCU

Cinstită obștéscă adunătură, cum s'ar ḑice la Junimea din Iașĭ...

PALAVRAGESCU

(Cu paharul în mână). Tăcere... (Își drege vocea). Am cuvêntul orĭ ba?

REMĂSĂGESCU

Ḑece galbenĭ mĕ prind că nu! (Scóte punga, toțĭ se răped la ea și o constată deșértă).

PRIMĂVĂRESCU

((Aruncând punga). Urbs antiqua fuit Tyrii tenuere Coloni!..

PALAVRAGESCU

Adică : fosta-ĭ lele o.. (rîsete) Tăcere ! Onorat auditoriŭ!..

PRIMĂVĂRESCU

Aĭ cuvêntul D-le .. deputat.

FLUȘTUREANU

Ba senator...

PRIMĂVĂRESCU

Ba deputat cu diurnă...

PALAVRAGESCU

Ho ţéră!.. senator orĭ deputat... nu e tot un cusur?

PRIMAVĂRESCU

Ha! ha! ha! aĭ cuvêntul, D-le senator-deputat. (rîsete).

PALAVRAGESCU

Onor. auditoriŭ!.. (vóce maĭ sus, toţĭ îl îmită). O se tăceţĭ odată orĭ nu vĕ sunt minţile pe a casă?

FLUȘTURÉNU

(Trăgĕnd de picior pe Palavragescu). Dă-te jos, mĕ Palavragescule! că dór tribuna nu e mésă de beţiă.

PALAVRAGESCU

Ședĭ binișor, mă!.. Acéstă sacro sanctissimă încintă.. (sgomot).

PRIMĂVĂRESCU

Tăcere, are cuvêntul preopinentul!...

PALAVRAGESCU

(Cu vocea maĭ ascuţită). Onorat auditoriŭ...

PRIMĂVĂRESCU

Maĭ jos mă, că o sĕ răgușescĭ ca mașinele luĭ Strusberg!...

PALAVRAGESCU

Treĭ pătrare de oră de când am cuvêntul și nu-l am!... așĭa dar și prin urmare ce... ce urmédă de aci?

TOȚĬ

Ce? Ce? Bâte? Retevee?

PALAVRAGESCU

Vĭ s'ar cădea la toțĭ, cu egalitate.

PRIMĂVĂRESCU

Cu libertate.

FLUȘTURÉNU

Și fraternitate.

PALAVRAGESCU

Dar pênĕ la una la alta constat un lucru...

TOȚĬ

Ce? Căderea Ministeruluĭ?

PALAVRAGESCU

Aș! secătură... că suntețĭ toțĭ...

TOȚĬ

Ce! Ce?

PALAVRAGESCU

In viile D-luĭ! și că prin urmare acum că este ḑiua în amiaḑă mare s'ar cădea se ne retragem pe la casele cuĭ ne-o fi avênd. — Gândițĭ! moralitatea!.. A! D-lor!..

PRIMĂVĂRESCU

Prochimen glas al VII-le, lecțiĭ de filosofiă!.. și fără de curcan pe mésă? Jos cu filosofia! și sus paharele.

TOȚĬ

Sus paharele.

PRIMĂVĂRESCU

Ce? vĕ speriațĭ de câte-va raḑe de lumină ale ḑileĭ? Lu-

mîna ḑileĭ, care nu împiedică se-ș̆ĭ facă gheșefturile atâția miș̆eĭ de la noĭ, vĕ opresce pe voĭ pêně și de a da pe gât un biet pahar de vin!!.. Sus paharele!... Vreŭ sĕ pecetluiesc cu voĭ astă-ḑĭ viața de holteiŭ.

PALAVRAGEȘCU

Ce? te însorĭ?...

PRIMĂVĂRESCU

Da!.. peste o lună, douĕ, în căslegile pascilor.

PALAVRAGEȘCU

Horibile dictu!...

RĔMĂȘĂGEȘCU

Pun 20 galbenĭ prinsóre că nu!...

PALAVRAGESCU

Cine e *nenorocita* pe care o s'o *norocescĭ?*

PRIMĂVĂRESCU

D-șóra Sevastíța, fiica...

PALAVRAGESCU

Fiica coconuluĭ Carcioc, grefierul de la...

PRIMĂVĂRESCU

Tocmaĭ!...

RĔMĂȘĂGESCU

Da nu se póte!.. nu se póte.

PALAVRAGESCU

Da bíne că era în vorbă pentru ea cu Carcioc amicul Titi Pedică 'n-tóte, ḑis și Rĕmăsăgescu, acĭ present (salută).

PRIMĂVĂRESCU

Se póte.. Era în vorbă cu tata, eŭ sum în vorbă cu féta și...

RĔMĂSĂGEȘCU (apart)

A! vom vedea...

PRIMĂVĂRESCU

A! monșer!.. un maritagiŭ sentimental!.. consequențile bulevarduluĭ... o nópte cu lună... ba nu, cu gaz... A! cu lună și cu gaz!.. A! monșer!..

PALAVRAGESCU

In sănătatea D-reĭ Sevastițeĭ!... viitórea soțiă a amiculuĭ nostru.

TOȚĬ

In sănătatea Sevastițeĭ Corcioc.

PRIMĂVĂRESCU

In sănătatea luĭ Corcioc, viitorul meŭ socru! perla grafierilor, amicilor meĭ... cu gulere pururea țapene, țanțoș ca un steag de agenție... O! de alt-minterlea om prea de trébă... ca și orĭ care amploiat de la constituțiă încóce...

PALAVRAGESCU

Ḑi și de la regulament!..

PRIMĂVĂRESCU

Cu atât maĭ de trébă că-mĭ dă pe fiĭca-sa, însoțită de o zestre frumușică, ca și mirésa, zestre mie care n'am decât condica civilă și nicĭ un împricinat...

RĔMĂȘĂGESCU

Dar eŭ?

PRIMĂVĂRESCU

A! pardon, domnilor... uitasem pre Rĕmăsăjescu licențiat în mofturĭ diverse... El mi-a încredințat o afacere de primă instanță, înaintea tribunaluluĭ, și grațiă luĭ pledez mâne primul meŭ proces...

RĔMĂȘĂGESCU

Rămășag pun că o se pierḑĭ... Am încredere, dar mĕ prinḑ c'o se pierḑĭ...

PRIMĂVĂRESCU

Când bea, numaĭ rămăşagurĭ légă... Niţică apă, licenţiatule în *tanti* mofturĭ... Ce naiba? uiţĭ că avem peste o clipă de regulat o afacere de onóre?

FLUŞTURÉNU

Ba că se ḑicĭ! o sfadă de bal mascat, sala Slătinénu... un domino roşu care a fost insultat de un urs alb.

PALAVRAGESCU

Ne băgarăm între eĭ...

PRIMĂVĂRESCU

Ne luară de martorĭ.

PALAVRAGESCU

Un duel!.. Béŭ în sănătatea Dominuluĭ roşu!

TOŢĬ

In sănătatea Dominuluĭ roşu.

PALAVRAGESCU

Ea ascultaţĭ, domnilor, nu vĕ fiă vorba cu bănat... dar din sănătate în sănătate am ajuns la ḑiua mare. E vreme sĕ mergem pe a casă...

PRIMĂVĂRESCU

Dar aci nu e casă?

PALAVRAGESCU

De minune! tu escĭ la casa ta, Arhon Primăvărescu, viitor candidat de... (semne de córne) Dar noĭ.. Nu cumva aĭ pofti se trecem ḑiua mare ca nisce caraghioşĭ cu hainele astea, pe Podul Mogoşóieĭ?..

PRIMĂVĂRESCU

Dar ce are costumul acesta?.. (din ce în ce vorbesce maĭ beat) Viŭ la văpsea, plăcut la vedere, ca un curcubeŭ. Eŭ ḑĕŭ nu voiŭ se maĭ port altul în viaţa mea...

PALAVRAGESCU

De lăsatul seculuĭ, la Pomul-Verde, la Bosel orĭ Slătinénu . . . da ! . . merge; dar lunĭ, în ḑiua de spolocanią ?

PRIMĂVĂRESCU

Ce spolocanią, mĕ golanule ? viaţa este un carnaval ! . . O horă de paiaţĭ e lumea . . . Învêrtiţĭ hora, golanilor, se trăiescă paiaţiĭ ! . . Auḑĭ, haina acésta nu-ĭ place ? Eŭ o s'o port şi mâne şi poimâne . . .

RĔMĂŞĂGESCU (a parte)

E beat lulea, dar atâta pagubă ! . . . A te însorĭ cu Sevastiţa ! . . (tare) Mĕ prind 100 galbenĭ că nu veĭ stá nicĭ o ḑi întrégă în aceste haine.

PRIMĂVĂRESCU

Ba da şi douĕ ! . .

RĔMĂŞĂGESCU

100 galbenĭ că nu ! . .

PRIMĂVĂRESCU

Aşia ? Eĭ bine mĕ prind ! . . 100 galbenĭ ! . . tocmaĭ ce'mĭ trebue de dar de nuntă . . .

PALAVRAGESCU

Mare trébă, o se şeḑĭ închis a casă 24 ore . . .

PRIMĂVĂRESCU

Nu aşia ! . . Voiŭ primi din contră, pe orĭ cine va veni sĕ mĕ véḑă . . . orĭ de ce vêrstă, orĭ de ce calitate va fi . . .

RĔMĂŞĂGESCU (a parte)

L'am prins !

PRIMĂVĂRESCU

Aide ! mĕ leg chiar de a nu esplica nimĕnuĭ adevĕratul motiv al intrăreĭ mele în acéstă haină a veselieĭ . . .

RĔMĂŞĂGESCU

Ia bine séma... te prindĭ?

PRIMĂVĂRESCU

Mĕ prind.

TOŢĬ

Fugĭ încolo!..

PRIMĂVĂRESCU

Mĕ prind, vĕ ḑic!.. aide!.. puneţĭ pe hârtiă condiţiile prinsóreĭ... A! nene Rĕmăsăgescule... aĭ păţit-o... adă 'nc ce 100 galbenĭ...

PALAVRAGESCU

Şeḑĭ bine, mĕ nebunule!.. Dar de cum-va ar veni se te véḑă socru-têŭ?...

PRIMĂVĂRESCU

Este la ţéră... Nu va veni de cât poimâne.

RĔMĂŞĂGESCU (a parte)

Se 'nşélă, l'am întâlnit aséră... De minune...

PRIMĂVĂRESCU

A! ba! ce mare trébă de a lupta 12 ore contra ridicoluluĭ haineĭ acestia, când sunt atâţia carĭ luptă anĭ, vieţĭ întregĭ în contra ridicoluluĭ persóneĭ lor... Ce'ţĭ trebue cá se scapĭ o situaţiune ridicolă? Niţel spirit: nu daŭ în gropĭ... Ce maĭ trebue?.. Niţică obrăzniciă... E! sum advocat... Aşia dar primesc!

RĔMĂŞĂGESCU

Étă alcătuirea, în douĕ esemplare, din care unul va rĕmânea la tine...

PRIMĂVĂRESCU

Ado... subscriŭ cu ochiĭ închişĭ.. cá un deputat din majoritate.. şi când ḑic cu ochiĭ închişĭ, ḑic numaĭ adevĕrul..

De când începe a se face ḑiua mare mi se împăiejenesce ochiĭ... vĕd turbure... (subscrie) Ciudat! Ḑiua mi se pare nópte... și nóptea.. „*Acest vinișor e bun... Că-ĭ din délul luĭ Păun*“... nópte și ḑi... scânteĭ verḑĭ... băncile poetuluĭ de la Iașĭ îmĭ umblă prin cap... Al draculuĭ! (adórme).

PALAVRAGESCU

Onóre curagiuluĭ nenorocit!.. Dórme!.. Haideţĭ copiĭ...

RĔMĂȘĂGESCU

Sĕ plecăm? Așia? In costumele astea? (pune alcătuirea în bozunar.

FLUȘTURÉNU

O idee..

PALAVRAGESCU

O idee la Fluștureanu!.. En vedeţĭ, mĕ, cum stă barometru!..

FLUȘTUREANU

Aferim, nene Palavragescu!.. Colo în dulap...

PALAVRAGESCU

Da, hainele luĭ... ne îmbrăcăm...

TOŢĬ

Da!.. (toţĭ se răped la garderobă, iaŭ hainele civile și revin cu ele pe mănĭ) Buona sera, *Don Basilio.*—Don Basilio, *buona sèra!*!.

PALAVRAGESCU

Pe aci, golanĭ poleiţĭ!.. pe aci!.. în cabinetul luĭ Primăvărescu.

SCENA II

PRIMĂVĂRESCU apoĭ SANDULACHE

PRIMĂVĂRESCU

(Desteptându-se la sgomotul ușeĭ închise dupe paiaţĭ). Intră!.. Éca, adormisem... Dar unde sunt nebuniĭ ăia?.. s'aŭ dus, se vede..

10 ore... Uite, acolo! și încă în costum de bal mascat!... Eŭ, om serios, licenţiat în drept!.. Se mĕ desbrac răpede (dând cu ochiĭ de alcătuirea căḑută jos) Ce vĕd? „Mĕ îndatorez a sta ḑiua de aḑĭ întrégă în costumul de paiaţă orĭ a plăti 100 galbenĭ... Hait am păţit-o... Da, mi-aduc aminte... Subscrierea mea... Ce nebuniă!.. 100 galbenĭ... Când mi-am scurs la Slătinénu, astă nópte, ultimul băni, or (pe gânduri) Măre, dér dacă în loc de a-ĭ da i-aşĭ câştiga aceĭ 100 galbenĭ?..

SĂNDULACHE (cu o scrisóre)

Conaşule, o scrisóre... Ci-că-ĭ de la... cum dracu le ḑice.. ăia de se pórtă reŭ.

PRIMĂVĂRESCU

Se pórtă rĕŭ!.. Adevĕrat... De la portărel... Ce vĕd? Somaţie se plătesc cămătaruluĭ ala de Xantopulo 100 galbenĭ... din care banĭ gata eŭ am luat numaĭ 40.

SĂNDULACHE

(Maĭ dă o epistolă) 'Mi-a lăsat și răvașul ăsta...

PRIMĂVĂRESCU

Ado... De la cămătarul... Ce o fi?... (citind) ce ḑice? se mérgă la socru meŭ se-ĭ vêndă poliţa mea, de nu-ĭ voiŭ plăti în 24 ore?.. Dar atuncĭ s'a încheiat cu însurătórea... Atuncĭ adio tóte speranţele mele!.. Cum naiba se scap din încurcătură?.. (pe gânduri) Ba că se ḑicĭ? Prinsórea... De minune!... Săndulache!...

SANDULACHE (care s'a înnecat înghiţênd resturile de prin butelii)

A...u...ḑ... (a parte) Tĭ poznă!.. Eram se mĕ înnec cu o picătură și boeriĭ înnótă în lac.. (tare) Aud, coconașule.

PRIMĂVĂRESCU

Orĭ cine m'o întreba, poftesce se intre... auḑĭ? orĭ cine!..

SANDULACHE

A și venit cine-va, o cucónă.

PRIMĂVĂRESCU

Cine?...

SĂNDULACHE

Și aștéptă colo în gabanot...

PRIMĂVĂRESCU

In cabinet, prostule... O cocónă ḑicĭ?

SĂNDULACHE

De!.. cocónă o fi... că pórtă rochiă lungă de-ţĭ matură tótă casa... și are pe cap o coșniță de zarzavaturĭ de se te păzéscă sfântuleţul de Dumneḑeŭ... Ci că vrea se-ĭ cumperĭ o lojniță la fteatru ca să adune parale pentru nesce aia... cum le ḑice Dómne iartă-mĕ... aftorĭ săracĭ.

PRIMĂVĂRESCU

Da, sciŭ, (căutând prin bozunare) pentru artiștĭ.. Rógă se pire méscă.. (căutând în cutia biuroului) Rógă se priméscă.. o mie d-scuze...

SĂNDULACHE (care stă cu mâna întinsă)

Bine, cocóne...

PRIMĂVĂRESCU

Ce naiba staĭ cu mâna întinsă?

SĂNDULACHE

Apoĭ ascept se-mĭ daĭ ce mi-ĭ da.. scuḑiĭ aia.. ce mâncare de banĭ o maĭ fi și aia, că de când cu baniĭ ăia noi, nu le maĭ daĭ de sémă nicĭ ălor vechĭ.

PRIMĂVĂRESCU (rîḑênd)

Sunt bani de modă, mă băiete; spune cocóneĭ se mĕ ierte...

SĂNDULACHE (dupe ce merge pênĕ la ușă, se întórce)

Cocóne, adică scuza sunt iertăciune...

PRIMĂVĂRESCU

Iertăciune, scuze... cară-te.

SĂNDULACHE (revenind)

Cucóne, adecă când mĕ ierţĭ D-ta câte o dată 'mĭ daĭ scuze...

PRIMĂVĂRESCU

Pieĭ d'aci secătură!...

SANDULACHE (întorcêndu-se érăşĭ)

Sărut mâna cucóne, nu e bine... se duc scuze cocóneĭ alia drept banĭ...

PRIMĂVĂRESCU

A! s'a trecut de glumă cu nebunul.

SANDULACHE

Écă mĕ duc (revine) Da de Pascĭ, conaşule... asia se trăescĭ, sĕ nu'mĭ daĭ şi mie scuze drept léfă...

PRIMĂVĂRESCU

Pieĭ, drace!

SANDULACHE (vrea se ésă)

PRIMĂVĂRESCU

Staĭ!..

SANDULACHE

Dar mĕ duc se daŭ cocóneĭ scuza aîa (vrea se iasă).

PRIMĂVĂRESCU

Nu-ĭ sta tu aci? (apart) La dracu! dupe condiţiunile prinsóreĭ eŭ pierd 100 galbenĭ déca nu primesc pe orĭ cine mĕ va visita... Fiă... (tare) haide merg eŭ însumĭ se vorbesc cocóneĭ.

SCENA III

Aceaşĭ. SPANAC, COLTUC apoĭ SANDULACHE

COLTUC

(Cu ton grav, corpul gros şi ţapăn, mustăţile ungurescĭ, mersul cadenţat şi mĕsurat, abia sucindu-şĭ gâtul împreună cu corpul). Domnu advocat Nae Primăvărescu.

SPANAC

(Subtiraţic, deşirat) D-lŭ Primă....

COLTUC

Tăcere, D-le sub-locotenent.. când vorbesce superiorul..

PRIMĂVĂRESCU

(Apart) Hait! am păţit-o!.. (tare) Eu sum, D-le căpitan..

COLTUC

(Privi. du-l din înălţimea mărireĭ luĭ). Pardon!.. Eŭ sum căpitan Coltuc.

SPANAC

Şi eŭ sub-locotenentul Spanac.

COLTUC

Tăcere, D-le sub-locotenent!.. Pardon, noĭ întrebăm de Domnul advocat Primă...

SPANAC

...vărescu.

PRIMĂVĂRESCU

Sum eŭ D-lor, eŭ, din tălpĭ pênĕ în creştet. (Luĭ Sandulache) Rógă pre D-na se poftéscă maĭ tărdiŭ.. astă-dĭ... audĭ?.. astă-dĭ?..

SANDULACHE

Da, cucóne,

PRIMĂVĂRESCU

Eŭ sum D-lor, cu ce vĕ pot servi?

COLTUC

Noĭ venim de la D-nu Rĕmăsăgescu.

SPANAC

Ḑis şi Pedică-'n-tóte

COLTUC

Iară? (luĭ Primăvărescu) am vorbit cu D-luĭ despre condiţiile duelului... D-luĭ m'a trămis la D-nu advocat Primăvărescu.

PRIMĂVĂRSECU

(Apa t) A! amicul voia sĕ mĕ facă a'mĭ perde prinsórea (tare) Prea bine D-lor, poftim, sĕ vorbim.

COLTUC

Te-om îndemna se observĭ, domnule, că noĭ n'am venit la petrecere, nicĭ se vorbim cu... cu paiaţĭ...

SPANAC

Suntem ómenĭ serioşĭ.

COLTUC

(Luĭ Spanac) 24 ore de arest!.. Tăcere, domnule sublocotenent Spanac. (luĭ Primăvărescu) Suntem ómenĭ serioşĭ D-le.

SPANAC

(Repetă câte o silabă două din vorbele:) serioşĭ, gravĭ... gravă... seriósă...

COLTUC

(Impacient) 48 ore de arest, 96 ore de arest... gravĭ şi însărcinaţĭ cu o misiune gravă .. seriósă...

PRIMĂVĂRESCU

Prea bine, domnilor... vĕ rog... şedeţĭ. Eŭ, domniĭ meĭ de a pururea am crediut că gravitatea şi seriositătea nu o face haina...

COLTUC (către Spanac)

Nu cum-va îşĭ bate joc de noĭ?

SPANAC

Sunteţĭ superiorul meŭ, domnule căpitan... eŭ tac!.. (a parte) A!.. o se mĕ slăbéscă ca un ţâr... auḑĭ, şeful meŭ un morcov ca ăsta...

COLTUC

Domnule...

PRIMĂVĂRESCU

Pardon, domnilor, dar se ne înţelegem!.. de ce e vorba? De o cértă de carnaval, de bal-mascat... Pre cine representăm noĭ? D-ta pre un urs alb, eŭ pre un domino gentil... D-ta creḑuşĭ cu cale a nu lua drapelul representantuluĭ D-téle... Eŭ am creḑut că nu mĕ putém dispensa de acésta... În adevĕr, pe cine a ales astă nópte dominul roşu, de martore? Pre advocatul Primăvărescu séŭ pre paiaţa? Numaĭ pre paiaţa;.. aşia dară, se cade paiaţa se apere interesele dominuluĭ roşu... D-vóstră nu voiţĭ se fiţĭ urşĭ...

COLTUC

Domnule!..

SPANAC

Domnule!..

COLTUC

Ĕră? (luĭ Spanac) treĭ ḑile arest...

PRIMĂVĂRESCU

Prea bine, nu voiţĭ se fiţĭ urşĭ... Nu face nimica... Paiaţa va fi cu clientele sĕŭ la Bănésa, mâne diminéţă, 8 ore... Arma? Pistolul.

COLTUC

Fiă, suntem deprinşĭ cu el.

SANDULACHE (intrând)

Cucóne!.. am dat cucóneĭ alia scozile D-téle şi se vedea că nu prea le-a găsit la cumpĕnă: a eşit supĕrată.

PRIMĂVĂRESCU

A pre legea mea, atâta pagubă.. Aĭ poftit-o se maĭ vie?

SANDULACHE

Da, coconașule... Dar maĭ astéptă colo douĕ persóne.

PRIMĂVĂRESCU

Éră ?..

SĂNDULACHE

Coconu Cărcioc și cu coconița Sevastița.

PRIMĂVĂRESCU

Heĭ ?.. Cine ? Ce ḑicĭ ?

SĂNDULACHE

Ducu-le și D-lor scoze de alea ?

PRIMĂVĂRESCU

(Către ofițerĭ) Treceți vĕ rog D-lor în cabinetul acesta pentru a încheia procesul-verbal al dueluluĭ... Încântat de cunoscința D-v., D-le Coltuc și de a D-téle, D-le Spanac. (Coltuc și Spanac intră la drépta după ce Spanac și-a lăsat mantaoa pe un scaun) Socru meŭ, mirésa mea... ('și scóte costumul) A de astă dată la naiba rĕmășagul... Săndulache, degrabă un gheroc... o perechiă de pantaloni. (Săndulache caută în dulap, apoĭ în cabinetul de la drépta de unde aduce un pachet) De mĕ găsesce socrul și Sevastița mea în asemenea uniformă a nebunieĭ sum pierdut...

SĂNDULACHE

Pace, tufă ! coconașule, nicĭ o bucățică barem ătăticuța de pantaloni, nicĭ o umbră de gheroc din ale 4 ce aŭ maĭ rĕmas din cele vĕndute telaluluĭ Avram...

PRIMĂVĂRESCU

Cum ? Ce ḑicĭ ?

SĂNDULACHE

Se vede că s'aŭ îmbrăcat cu ele prieteniĭ D-téle de astă nópte...

PRIMĂVĂRESCU

Ce ḑicĭ ?.. Nu se póte

SĂNDULACHE

Şi în locul hainelor D-téle, aŭ lăsat... (îi dă pachetul)

PRIMĂVĂRESCU

(Deschide) Un paiaţĭ, 2, 3, 4. A! nu sciŭ ce se fac? Sandulache, haina ta.

SĂNDULACHE (rîdênd)

S'o scot cucóne? (face gestul de a scóte cămaşa)

PRIMĂVĂRESCU

Cămaşa? lipsesce d'aicĭ... D'atâţa anĭ în slujbă şi nu ş'a făcut barem o garderobă.. A! posiţiunea e teribilă!.. A Sandulache, spune că domnul nu e a casă.

SĂNDULACHE

D'apoĭ am spus că escĭ a casă, cum mi-aĭ poruncit.

PRIMĂVĂRESCU

Eĭ bine! spune-le că sum bolnav... am răguşit... holera gălbinare, angina... pojar... spune că am pojar...

SANDULACHE

D'apoĭ am apucat de a le spune că eştĭ sănătos şi sdravăn cucóne?..

SCENA IV

Aceiaşĭ. CĂRCIOC, SEVASTIŢA.

CĂRCIOC (între culise)

D. advocat Primăvărescu este acasă, dicĭ? în care cameră?

PRIMĂVĂRESCU

(Reîmbrăcându'şi haina şi grămădind pe cele-l-alte în dulap) Ait, s'a sfêrşit. A! buteliile ăle sub masă... Acum e acum!.. Se

te vĕd nene Nae... Dar ce naiba se le spun... (Cărcioc se arétă pe pragul uşeĭ cu Sevastiţa) Ce vĕd? D-ta, iubite cucóne Cărcioc... Domnişóra!.. (salută).

CĂRCIOC (a parte)

Nu m'a fost înşelat Rĕmăşăgescu.

SEVASTIŢA (indignată)

A! papa!.. vĕḑuta-ĭ?

PRIMĂVĂRESCU

Ce este domnişóră?..

SEVASTIŢA

Veḑi-l papa...

CĂRCIOC

Îl vĕd copila mea... şi sunt ca şi tine scandalizilarisit.

PRIMĂVĂRESCU

Cum? (a part) S'a încurcat rĕŭ iţele...

CARCIOC

Nicĭ măcar nu roşesce... nu se afundă cu pămêntul de ruşine?

SEVASTIŢA

A! papa! ce nenorocire! (pune batista la ochĭ)

CĂRCIOC

Şi când gândesc că de nu proftacseam se'l aflu în halul acesta era se'mĭ nenorocesc copiliţa.. bunătate de copiliţă, crescută în Sacruchior, cu franţuzésca, cu nemţésca, cu clavir.. A! scumpe domnule Pedică 'n tóte, fără D-ta...

PRIMĂVĂRESCU (a parte)

A eram sigur! Rĕmăsăgescu i-a trimis... iubitul meŭ amic.

CĂRCIOC

Sĕ-mĭ daŭ copila dupe un vênturător de balurĭ, dupe un ulevargiŭ...

PRIMĂVĂRESCU

Cum ḑicĭ?.. Eŭ?..

CĂRCIOC

Şi încă cutezĭ D-le.. a tagădui dupe ce te prind însumĭ.

PRIMĂVĂRESCU

M'aĭ prins... D-ta?.. De loc, eŭ vĕ asteptam...

SEVASTIŢA

Oh! c'est trop fort!... Ne aşteptá... auḑĭ papa?..

CĂRCIOC

Atâta maĭ trebuea... asta-ĭ cu vêrf şi îndesată!..

PRIMĂVĂRESCU

Vĕ asteptam... aşia ne-am înţeles cu amicul meŭ Rămăsăgescu... cu Pedică-'n-tóte... şi vĕd că 'şĭ-a ţinut cuvêntul...

CĂRCIOC

Şciaĭ că ne-am întors de la ţéră?

PRIMĂVĂRESCU

De sigur, şi lucru de care mĕ temeam era că Rĕmăsăgescu nu cum-va se uite d'a vĕ trămite, sub un pretest óre-care pre amândoĭ. De aĭ fi venit numaĭ D-ta scopul nu mi'l ajungém (aparte) Haide... croială d'a'ntregul.

CĂRCIOC

Un scop?.. Ce scop?..

SEVASTIŢA

O se ni-l spuĭ D-le...

PRIMĂVĂRESCU

Tot, o se vĕ spun tot, nu pot lăsa maĭ mult timp se planeze asupră-mĭ bănuéla D-reĭ (cu solemnitate) Sciĭ D-ta, tată socre... ce este măritişul...

CĂRCIOC

Tătă sócre?!.. Ce este măritișul?.. Când eŭ cu reposata mea Tarsița am fost cununațĭ de popa Onofreĭ, am făcut un măritiș...

PRIMĂVĂRESCU

Măritișul?... Este un ocean plin de stâncĭ... Scyla și Charibda... Charibda și Scyla... un element perfid e oceanul, pe care călĕtornl cată a nu se imbarcá cu imprudință.

CĂRCIOC

Dar în sfârșit D-le...

PRIMĂVĂRESCU

Sciŭ, sciŭ ce vreĭ se ḑicĭ.. Când aĭ bine-voit a'mĭ acorda mâna D-reĭ... am simțit la ănimă bucuriă dar și aci, la cap, o îngrijire... o gândire plină de temerĭ.

SEVASTIȚA

Domnule...

PRIMĂVĂRESCU

Nu te mânia D-ră... așia este când cine-va 'șĭ iubesce soția, e grozav se cugete că într'o ḑi, la o oră careva a ḑileĭ séŭ a nopțeĭ póte părea aceleĭ soțiĭ absurd, ciudat... ce ḑic?... ridicol!...

CĂRCIOC

Nicĭ odată D-le; o fată bine crescută ca Sevastița, cu franțuzéscă în Sacre chior...

PRIMĂVĂRESCU

O! asta nu împiedică.. ba une orĭ tocmaĭ pentru că e bine crescută în sacre... chior... lucrul s'a maĭ vĕḑut și de!.. este prea natural.,. In adevĕr, cum se presintă mĕ rog mirele înainte de cununiă? Infracat, înmănușat, frisat, pomăduit ca un muțunache, cu părul în cârlionțĭ orĭ à la breton... cu unghiĭ de o palmă... Ce esă la ivélă a doua ḑi, a treia, a ḑecea ḑi dupe cununiă din muțunachiul mire?.. O bufniță

cu scufă pe urechĭ, orĭ cu părul plin de puf, stog încurcat ca trebile visterieĭ, cu halatul vergat pêně la glesne;.. cum îșĭ vede biata femee muțunachiul, la cea d'ăntêiŭ călĕtoriă? În contășul luĭ de vulpe or de óie, cu căciula înfundată pêně peste ceafă, legat pe sub iălcĭ de durere de măsele... óre acesta e portretul muțunachiuluĭ-mire?... In casul cel maĭ favorabil bărbatul e băgat de lege saŭ de Budget în vre-o uniformă... Uite-l sermanul nenorocit în uniformă... de zapciŭ, de advocat, de judecător... de gardist, de dorobanțĭ.. Nu rîde de poțĭ sermană femee!.. Privesce-țĭ mutunachiul, așia, fără de transițiune, cum s'ar ḑice *hodorong tronc*... tras la rîndéua trivialululuĭ și a deșuchiatuluĭ.. Apoĭ în asemenea condițiunĭ, credĭ D-ta, tată socre, că amorul conjugal o se fiă maĭ tare ca hala luĭ Godillot ca se resiste la zăpeḑile și ghețele unor asemenea realităților? Nu, nu! tată socre, eŭ care țiŭ grozav la iubirea viitóreĭ mele soțiĭ, eŭ care vréŭ se conserv iubirea eĭ... liberal cât poftescĭ der conservator aci, 'mĭ-am ḑis așia: se caut costumul cel maĭ ciudat posibil și cu dînsul se mĕ arĕt D-reĭ; se caut costumul, care se întrunéscă... ce ḑic? care se covârșéscă în ridicol livrelele tutor cărmuirilor ce bunul Dumneḑeŭ a pus se apese grumaziĭ bieteĭ țĕrĭ și déca și sub asemenea costum așĭ avea fericirea se plac D-șóreĭ, o! atuncĭ m'așĭ crede garantat maĭ de haĭ de cât la societatea Dacia, în contra... în contra foculuĭ și înneculuĭ... Surîḑĭ D-ră... ce fericire!...

SEVASTIȚA

Cum, D-le Nae, cu adevĕrat pentru acésta te-aĭ...

CĂRCIOC (a parte)

Găsișĭ capacul, nene, dar nu pe tingirea mea...

PRIMĂVĂRESCU

Dar, domnișóra, dar, atât de mult doresc se-țĭ plac pe tot-d'a-una, în cât cugetarea că aĭ putea se nu mĕ maĭ

iubescĭ, mĕ face capabil de tóte nebuniile, de tóte năsdrăvăniile... Aĭ surîs D-ră... m'aĭ ertat... aşia este?

CĂRCIOC (a parte)

E nu numaĭ paiaţă ci şi avocat!.. Ce palavragiŭ! Ho! ho! dar nu se trece de astea pe la mine... (urcă scena şi esaminéză cu îngrijire şi cu prepus tóte)

SEVASTIŢA

Bine D-le, te ert de urîtele D-téle ideĭ, cugetând maĭ ales că te prepusesem capabil de o crimă cu maĭ mult maĭ mare... căcĭ şciŭ ce e un bal mascat...

PRIMĂVĂRESCU

Sciĭ? (surîdênd)

SEVASTIŢA

Sciŭ.., Fratele meŭ Victor, ofiţerul de la artileriă, mi-a spus despre aceste balurĭ... lucrurĭ grozave...

PRIMĂVĂRESCU

Fratele D-téle.., Este în Bucurescĭ?

SEVASTIŢA

A sosit alaltăerĭ de la Craiova, de aceea ne-am şi întors de la ţéră...

CĂRCIOC

(Dând de costume în dulap) Ce vĕd?.. treĭ... patru... costume de paiaţe!.. O asta e prea gogonată!..

SEVASTIŢA

(Luĭ Primăvărescu) O sĕ-l veḑĭ. O! e un frumos cavaler...

CĂRCIOC

(Căutând) Buteliĭ... Buteliĭ... de şampanie!.. şi încă góle... una... douĕ... treĭ...

SEVASTIŢA

Sper că veĭ fi amicul luĭ...

PRIMĂVĂRESCU

Te maĭ îndoescĭ?.. n'o se fiă fratele meŭ?..

CĂRCIOC

(A parte) O! asta vom vede-o... agali... agali... (Sevastiţeĭ) Sevastiţo e vremea lecţiilor téle de clavir... mătuşa Sultana te astéptă cu trăsura, jos... Dute copila mea... se nu se supere musiu Craut...

SEVASTIŢA (cu gingăşiă)

Aşia de curênd, papa?..

CĂRCIOC

Am de vorbit cu D-luĭ... înţelegĭ?

SEVASTIŢA

Da, papa!.. (încet luĭ Cărcioc) Nu fiĭ rĕŭ cu dênsul... veḑĭ, e din amor...

CĂRCIOC (a parte)

Din amor!.. biata copilă! (tare) Dute, copila mea...

PRIMĂVĂRESCU

(Conduce la uşe pre Sevastiţa) Domnişóră...

SEVASTIŢA

Rĕmâĭ, domnule... te-ar putea vedea şi alt cineva de cât fidanţata D-téle... şi ḑĕŭ... (esă)

PRIMĂVĂRESCU

A! D-ră... (aparte) Haide! am eşit maĭ alb de cât zăpada...

SCENA V

PRIMĂVĂRESCU, CĂRCIOC

CĂRCIOC

(Cu mânile în şold) Acum se ne răfuim şi noĭ domnişorule..

PRIMĂVĂRESCU

Ce aer cumplit tată sócre...

CĂRCIOC

Socru... socru... Asta nu se prea scie încă...

PRIMĂVĂRESCU

Cum? nu cumva maĭ aĭ vre o îndoială?..

CĂRCIOC

Ascultă, domnișorule... Aĭ vorbit de minune... Am vĕdut că escĭ advocat isteț, se póte; meșter de tras piulițe... și asta se póte; dar, din nenorocire pentru D-ta, că aĭ a face nu numaĭ cu o fată nevinovată ci și cu un vechiŭ grafier... 24 anĭ de serviciŭ, boerule, 24 de anĭ!.. Ho!.. ho!.. nu mi se vinde lesne orĭ ce mardale, vedĭ că am și eŭ ochĭ...

PRIMĂVĂRESCU

De sigur că-ĭ aĭ, tată socrule,.. numaĭ proștiĭ din anticitate zugrăvéŭ justiția cu vĕl pe ochĭ... Eĭ bine ce aĭ putut vedea cu ochiĭ D-le agerĭ cá se te superĭ.

CĂRCIOC

Aĭ îmbrăcat haĭna aia mucalită ca se încercĭ dragostea feteĭ mele... haĭ? Apoĭ tot pentru acésta sunt și aceste-l-alte haine de pehlivanĭ?

PRIMĂVĂRESCU

Aĭ!..

CĂRCIOC

Și ce o se maĭ ispitescĭ... mĕ rog, și cu aste buteliĭ de șampanie...

PRIMĂVĂRESCU

Aĭ! aĭ...

CĂRCIOC

Și încă deșerte...

PRIMĂVĂRESCU

Aĭ! aĭ! aĭ!,.

CĂRCIOC

O!.. eram sigur că te voiŭ înfunda!

PRIMĂRESCU (a parte)

Ce se fac? (tare) Cum? ḑĕŭ? D-ta creḑĭ?.. maĭ creḑĭ încă?.. Ḑĕŭ, nu glumescĭ?.. Uite!.. şi eŭ gandém (a parte) se fiŭ afurisit de sciŭ ce se-ĭ îndrug... (tare) Aide!.. fiă... vèd bine că cu D-ta nu încape glumă, o se'ţĭ spun tot, uite na... Ḑĕŭ, tot cu bună credinţă...

CĂRCIOC

En mĕ rog... poftim... înşirite mărgărite...

PRIMĂVĂRESCU (a parte)

Aĭ! aĭ! aĭ!.. Ce naiba sĕ-ĭ spun? (tare) Aşia dar vreĭ?.. vreĭ cu tot dinadinsul?

CĂRCIOC

Îmĭ facĭ mare plăcere,.. dar încă odată îţĭ spun: iea séma... eŭ nu sunt o biată fiinţă nevinovată...

PRIMĂVĂRESCU

A! a! tată sócre... Aşia de tont nu sunt... judecător ca D-ta şi fiinţă nevinovată. Fiă... (a parte) O idee!.. (tare) O se'mĭ daĭ dreptate... (a parte) O idee minunată!..

CĂRCIOC

Prea bine... Ce însémna acele pestriţăturĭ de haine?.. Acele buteliĭ góle...

PRIMĂVĂRESCU

Ce însemnéză?.. ce sunt ele?

CĂRCIOC

Da, ce sunt?

PRIMĂVĂRESCU

Ciudată întrebare! ce se fiă... în casa unuĭ advocat... Dosare...

CĂRCIOC

Dosare!..

PRIMĂVĂRESCU

Dosare, uite aşia! dosare!.. Ce? ţi se pare lucru ciudat? D-ta viĭ des de diminéţă la un june advocat, carele aspiră a'şĭ crea posiţiunea sea şi e óre de mirare se'l afli la lucru?

CĂRCIOC

La lucru?.. La buteliĭ, la cep!.. nu la lucru.

PRIMĂVĂRESCU

La luçru!.. la buteliĭ fiă!.. Óre cum se studieze o causă? cercetând împrejurările, observând d'aprópe dovedile şi maĭ ales analisând corpul delictuluĭ... Eĭ bine, tată socrule, când D-ta şi cu frumósa mea mirésă aţĭ intrat, mĕ ocupam tocmaĭ cu cercetarea corpuluĭ delictuluĭ...

CĂRCIOC

Aşĭ fi prea curios se aflu...

PRIMĂVĂRESCU

Nimic maĭ lesne... O se repet înaintea D-téle parte din pledória mea de mâne... D-ta fă pre judecătorul, ascultă-mĕ, colo, la biurŏŭ,.. O! poţĭ moţăi din cap déca cumva aĭ găsi discursul meŭ cam lung... Ce vreĭ?... Advocat şi vorbă scurtă nu merge... Aşia... Acum eŭ aci la bară... (pe un scaun) Hm! Hm!.. D-lor judacătorĭ!.. Rĕŭ!.. fórte rĕŭ... de tot rĕŭ! d-nu procuror acuză pre clienţiĭ meĭ... Noĭ patru nenorociţĭ părinţĭ de familiă — pater familias genitiv: patris familias.. suntem traşĭ la bara justiţieĭ sub învinovăţirea că, profitând de haina carnavaluluĭ, am-înşelat adormita priveghiere... a neadormiţilor căpitanĭ de barieră...

CĂRCIOC

Nu, neadormita veghere a adormiţilor.

PRIMĂVĂRESCU

Nu, adormita veghere a adormiţilor căpitanĭ de barieră

și aŭ introdus în orașiŭ contrabandă de vinurĭ străine... cu paguba caseĭ municipale, ceea ce i-ar fi lărgind deficitul, de se maĭ póte lărgi... Actul de acuzare al D-luĭ procuror pretinde că ceĭ 4 clienţĭ aĭ meĭ ar fi...

CĂRCIOC

Vino la fapt!.. la fapt... (cască)

Protestez, D-le președinte, în numele egalităţeĭ, libertăţeĭ, fraternităţeĭ a constituţiuneĭ și a convenţiuneĭ contra întrerupţiuneĭ.

CĂRCIOC

Dar nu te-am întrerupt... měĭ omule!.. Vino numaĭ la fapt că mi se strămută fălcile din loc.

PRIMĂVĂRESCU

Protestez D-le președinte, în numele dreptuluĭ individual... național, politic, social, economic, statistic, literar, istoric, autonomic, civil, criminal și a dreptuluĭ roman articolele 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, § §...

CĂRCIOC

Ho ţéră!.. ia protestul în dărăt și vino la fapt...

PRIMĂVĂRESCU

Vin la fapt... Acusarea pretinde că noĭ 4 inșĭ am fi introdus în oraș contrabandă pe sub costumurile de paiaţĭ, in o singură ḑi... pêně la 72 buteliĭ de șampanie... Acest sistem de acusare, D-le judecător nu se póte susţine și dovedim acésta... Cine-va putea crede că un om, un pater familias, genitif patris familias, — aŭ putut băga contrabandă... 72 împărţit cu 4, îmmulţit cu 3, de 4 orĭ 6 = 24 — de 3 orĭ 24 = 72... da tocmaĭ 72, — am putut trece, ḑic, pe la nasul agerilor fiscalĭ, de 3 orĭ câte 6 buteliĭ de șampaniă, ascunzându-le sub un simplu costum de paiaţ... paiaţ D-le președinte!?.. Îmĭ veţĭ ḑice póte: „dar acest

costum are buzunărĭ marĭ, fundăturĭ duple, adâncĭ și ascunse falduri... étă o objecțiune... aci așteptam pre domnul procuror... Eĭ bine! nu!.. nu!.. nu!.. Eŭ domnilor spre a mĕ convinge de inocența clienților meĭ, înainte de a pleda, am împrumutat...

CĂRCIOC

Aĭ împrumutat?..

PRIMĂVĂRESCU

Am împrumutat de la D-nu Pascaly, sciți... directorul ăla fără mustățĭ de la teatru, am împrumutat de la el aceste piese de convicțiunĭ (arétă costumele) și apoĭ D-lor, în tăcerea cabinetuluĭ meŭ, am căutat unele după altele tóte aceste *uniforme*, am observat crețiĭ, falduriĭ, cusăturile, tivituri-le... Nimic!.. nimic!.. nicĭ un buzunar!.. Maĭ mult încă m'am nevoit domnilor, se ascund sub acest vestmênt al nebunieĭ, acele buteliĭ deșerte... mi-am pus la spate, la pept, la céfă... peste tot... și sciți domnilor câte am putut ascunde?.. 5?.. nu!.. 4?.. nu!.. 3?.. nu!.. 2?.. nu!.. **una**? nicĭ una domnilor!..

CĂRCIOC

O! asta e prea gogonată!

PRIMĂVĂRESCU

Nicĭ una, te 'neredințez...

CĂRCIOC

Nu se póte, ean tacĭ!

PRIMĂVĂRESCU

După ce am cercat...

CĂRCIOC

Cel cu pricina de multe orĭ se înșélă și fără se vrea...

PRIMĂVĂRESCU

O! de acésta sum sigur (a parte) A prins cârligul!..

CĂRCIOC

Cum ? vreĭ se mĕ facĭ se cred că nu se póte băga nicĭ o buteliă sub acest costum ?

PRIMĂVĂRESCU

Da...

CĂRCIOC

Vreĭ sĕ mĕ facĭ se cred ?

PRIMĂVĂRESCU

Adevĕrat...

CĂRCIOC

Este o scornitură pre care tribunalul va respinge-o.

PRIMĂVĂRESCU

Cum ?.. De mi-aĭ fi judecător mâne ?..

CĂRCIOC

Te-aşĭ condamná.

PRIMĂVĂRESCU

Maĭ judecá strîmb

CĂRCIOC

Domnule !..

PRIMĂVĂRESCU

Da, fórte strîmb !..

CĂRCIOC

A !.. asta-ĭ din cale afară... Maĭ 'mĭ vine sĕ...

PRIMĂVĂRESCU

Ce ?

CĂRCIOC

Sĕ-ţĭ dovedesc...

PRIMĂVĂRESCU

Nu veĭ dovedi nimica

CĂRCIOC

Nu voiŭ dovedi ?..

PRIMĂVĂRESCU

Nimic, și éră nimic!

CĂRCIOC

A! daca-ĭ așia... astéptă tu, advocat înșelător... (îșĭ scóte gherocul) A! D-ta âmbli se înșelĭ buna credință a tribunaluluĭ?.. (îșĭ pune pantalonul de paiață) O!.. dar eŭ voiŭ fi acolo mâne spre a te desminți... căcĭ și eŭ voiŭ fi cercat... (pune vesta) și voiŭ fi dobândit convingerea... Acum butiliile.

PRIMĂVĂRESCU

Étă-le... (a parte) Am isbutit, bravo nene Nae!..

CĂRCIOC

Pune'mĭ una în spate (i-o pune) așia...

PRIMĂVĂRESCU

Se vedem (îl face se se întórne ridicol) ha! ha! ha! dar escĭ cocoșat...

CĂRCIOC

Eleĭ!.. se vede?..

PRIMĂVĂRESCU

De se vede?.. cá nedreptatea ascunsă în forme și procese verbale...

CĂRCIOC

Én astéptă... sciŭ ce e de făcut (pune butelia pe stomac) Ea așia...

PRIMĂVĂRESCU

Dar acum semenĭ cu unul din aceĭ polisinelĭ ce se daŭ la copiĭ...

(In acest moment Săndulache intră, maĭ curăță prin casă și ese luând gherocul luĭ Cărcioc).

CĂRCIOC

La naiba!.. nu-ĭ atât de lesne pre cât credeam.

PRIMĂVĂRESCU

Nu'ți spuneam eŭ?.. N'am avut dreptate se cerc lucrul eŭ însu'mĭ?..

CĂRCIOC

Va se ḑică e adevĕrat?.. Numaĭ din zelul advocăţesc...

PRIMĂVĂRESCU

Te maĭ îndoescĭ incă, după ce şi D-ta însuţĭ n'aĭ putut a te opri se...

CĂRCIOC

Pre legea mea e adevĕrat!.. de ce n'o spuseşĭ din dată feteĭ mele?..

PRIMĂVĂRESCU

Sciŭ şi eŭ? surprinderea.. confusiunea.. ş'apoĭ nu 'mĭ-a părut reŭ se profit de împrejurare spre asigurarea viitoruluĭ... (face semn de córne).

CĂRCIOC

Şi eŭ care credeam?.. Dar bine, eŭ staŭ la vorbă şi uit.. Grăbesce d'a te schimbá de haine, căcĭ décă te-o găsi aşia cocóna Gasculescu, mătuşa Sevastiţeĭ...

PRIMĂVĂRESCU

Mătuşă-mireseĭ mele?

CĂRCIOC

Dar, ea amblă cu un pomelnic pe la case în favórea teatruluĭ naţional.. 'I-am dat adresa D-téle.. o se vie îndată..

PRIMĂVĂRESCU (aparte)

Hait!.. am păţit-o... ea era adineoră...

CĂRCIOC

S'o primescĭ prea bine...

PRIMĂVĂRESCU (aparte)

Aferim treabă... eŭ am poftit-o se'mĭ închidă uşa...

CĂRCIOC

Şi maĭ ales înscrie-te cu o sumă maĭ mare... trebue se-ţĭ spun ca măritişul Sevastiţeĭ atârnă de la matuşa sea.. Zestrea eĭ...

PRIMĂVĂRESCU (aparte)

Staŭ bine!.. aferim!.. A! dar Sandulache a poftit-o se maĭ vie...

SEVASTIȚA (în culise)

Astéptă, Sultano, aicĭ... nemeresc ușa singură.

CĂRCIOC

Glasul Sevastițeĭ... A! ginere, autoritatea părintéscă... alérgă... ține-o de vorbă pênĕ mĕ desbrac.

PRIMĂVĂRESCU

Alerg, tată socre... (ese)

SCENA VI

CĂRCIOC singur, apoĭ SPANAC, COLTUC și PRIMAVARESCU.

CĂRCIOC

(Singur dupe ce 'și-a scos haina caută gherocul). La naiba... unde îmĭ puseiŭ gherocul?.. se mĕ afle Sevastița în asemenea hal.. Pas de-ĭ spune că tribunalul... contrabanda.. 72 buteliĭ.. Unde 'mĭ-e haina? (La ușa din drépta se arétă ofițeriĭ). Cine-va?.. nisce ofițerĭ streinĭ?.. (Apucă mantaua de pe scaun și se învălesce în ea și vrea se fugă la stânga.

SPANAC

E! D-le paiațe, lasă mantaua mea...

COLTUC

(Urmând pe pragul ușeĭ) Condițiile dueluluĭ sunt asternute.. Ce fel? noĭ venim și D-ta fugĭ?.. Ce va se dică asemene batjocură. (ălérgă éră dupe Cârcioc la stânga).

SPANAC

Mantaua... mantaua mea. (ese)

PRIMĂVĂRESCU

(pe pragul ușeĭ) Ce vĕd? ha! ha! ha! (către Sevastița) Domnișóră.

SCENA VII

PRIMAVARESCU, SEVASTIȚA apoĭ SANDULACHE

SEVASTIȚA

Tatăl meŭ, D-le... Tatăl meŭ unde este?..

PRIMĂVĂRESCU

O se vie îndată, D-ra... este acolo, la stânga, confundat în citirea a nisce paragrafe de lege... Dar de ce eștĭ atăt de agitată?..

SEVASTIȚA

Ah! D-le Nae!.. ce nenorocire?..

PRIMĂVĂRESCU

O nenorocire?

SEVASTIȚA

Frate-meŭ... a séră... la bal mascat... o sfadă.. duel.. A! ce nenorocire...

PRIMĂVĂRESCU

O sfadă.. la bal.. un duel?

SEVASTIȚA

Da...

PRIMĂVĂRESCU

Un domino roș.

SEVASTIȚA

Cu un urs alb... A! Dumnedeul meŭ...

PRIMĂVĂRESCU

Liniscesce-te, D-ră... respund de fratele D-téle...

SEVASTIȚA

Cum?

PRIMĂVĂRESCU

Aibĭ încredere în mine... Sandulache!.. Sandulache!.. A! ce întêmplare!

SEVASTIȚA

A! Domnule...

SĂNDULACHE (intrând)

Poruncesce cucóne...

PRIMĂVĂRESCU

(Vorbesce încet luĭ Sàndulache) Aĭ înțeles?.. (Sàndulache ese luând costumele de paiață și intră la drépta).

SEVASTIȚA

A D-le Nae... 'ți vom datorá viața luĭ Victor... 'ți jur... mâna mea voiŭ da-o ast-fel dimpreună cu anima, care este...

PRIMĂVĂRESCU

A mea?..

SEVASTIȚA

N'am dis asta, dar décă tata consimte...

PRIMĂVĂRESCU

Escĭ un ănger! Unde este Victor, fratele *meŭ*?..

SEVASTITA

E jos, în trăsură... sĕ-l chiăm?..

PRIMĂVĂRESCU

Nu, se mergem noĭ la el...

SEVASTIȚA

Așia?.. în costum?..

PRIMĂVĂRESCU

Cu haina asta.. Ș'apoĭ pênĕ la scară... D-ra! (esă)

SCENA VIII

In momentul când PRIMAVARESCU esă cu SEVASTIȚA prin fund, la drépta apare CARCIOC

CĂRCIOC

(Tot în mantaoa de ofițer) Nimenĭ?.. uf!.. am asudat!.. cine

naiba se fie fost ceĭ doĭ spală-varză care mĕ urmăréŭ? Dăduiŭ busta, colo, la stânga, de acolo pe o scară, de pe scară pe alta, şi mĕ treziiŭ în camera de alăturĭ. (la drépta) Eĭ strigaŭ, eŭ fugeam. (se aşéză pe un scaun) La ce se espune un grefier, omul serios, în lumea asta, câte o-dată!.. Nu maĭ pot!.. mĭ s'aŭ slăbit balamalele!..

SCENA IX

CĂRCIOC, SPANAC, COLTUC apoĭ PRIMĂVĂRESCU

(Spanac şi Coltuc se arétă la drépta)

CĂRCIOC

Ér eĭ?.. (fuge la stânga).

SPANAC

A fugit éră!.. Mantaoa mea!.. (vrea se-l urmeze).

COLTUC

Stăĭ!.. m'am săturat de pas-gimnastic... (se aşéḑă pe scaun) Ce vĕd?.. (zărind pre Nae Primăvărescu la uşa din fund) era altul?.. Nu era D. Primăvărescu?.. Cum, D-le advocat Nae Primăvărescu... casa D-le e plină numaĭ de paiaţĭ?..

PRIMĂVĂRESCU

A!.. D-le căpitan!.. lumea este a lor... Ce vorbescĭ D-ta: numaĭ casa mea plină de eĭ?..

SPANAC

Dar mantaoa mea?.. mantaoa mea, D-le!..

PRIMĂVĂRESCU

Nu-ĭ duce grijile... o veĭ reavea... Dar condiţiile dueluluĭ?.. Dominul roşu este aci... Nu mâne, astăḑĭ, chiar acum cere se se bată...

COLTUC

Suntem gata orĭ când!.. nu vrem nicĭ o împăcare.. clientul nostru este peste drum, la...

PRIMĂVĂRESCU

Impăcare? Cine v'a vorbit de împăcare?.. Auḑĭ... un advocat se propue împăcare!.. se mergem, D-lor...

COLTUC

Cá paiaţă?..

PRIMĂVĂRESCU

V'am spus-o: bravura nu stă în costum... Ş'apoĭ duelul se va face chiar în grădina mea...

SPANAC

Dar al douilea martor?

SANDULACHE (Se arétă în pragul uşeĭ în costum de paiaţă).

PRIMĂVĂRESCU

Al douilea martor pe lângă mine?.. Étă-l. (a parte) Bravo Săndulache...

Odată { SPANAC
Al treilea paiaţ
COLTUC
Alt paiaţ! ce casă de paiaţĭ!

PRIMĂVĂRESCU

Un om serios D-lor... care când se mănie mi'ţĭ mături... (face semn de lovire cu sabia) Se mergem... (esă).

SCENA X

CARCIOC (scoţând capul pe uşa de la stânga)

S'aŭ dus?.. (intră) Că de acu fiă ce-o fi... se vie măcar presidentul de la tribunal... nu mĕ maĭ ascund... Nu maĭ

pot... de 24 de anĭ de când iéŭ la tacrirurĭ și rocoșală ca asta n'am pățit! (se aședă) Dar ce s'o fi făcut Primăvărescu?.. Prea ține de vorbă pre Sevastița mea... înainte de cununiă... se scólă și vrea sĕ mérgă spre ușa). La naiba!.. dar n'o se pot eși așia... Unde mi-am băgat haina? (caută).

SCENA XI

CĂRCIOC, SEVASTIȚA

SEVASTIȚA

Papa!.. Papa!..

CARCIOC

Sevastița, și eŭ în așia hal!.. (fuge la stânga, Sevastița alérgă dupe el pênĕ la ușă).

SEVASTIȚA

Eŭ sum, papa... Sevastița matale...

CARCIOC

(Ține de ușă, care câte odată cedéză). Autoritatea paternă... In ajunul logodneĭ...

SEVASTIȚA

Dar pentru Dumnedeŭ papa... Victor în primejdiă.

CARCIOC (intrând)

Ce dicĭ? Victor... în primejdiă!

SEVASTIȚA

Se nu-ĭ spun încă... Nae mi-a dis se tac (tare) O! nu... o glumă!...

SCENA XII

Aceiaşĭ, RĔMĂŞĂGESCU

RĔMĂŞĂGESCU

Ce vĕd !.. Coconul Cărcioc şi cu D-ra, tot aci?.. dupe cele ce aŭ vĕḑut?..

CĂRCIOC

D-ta, domnule Rămăşăgescu, în casă la ginerile meŭ... dupe cele ce mi-aĭ spus de el astă-ḑĭ?..

RĔMĂŞĂGESCU

Cum ḑicĭ? La ginerile D-téle?.. se vede că nu-l aţĭ vĕḑut?..

CĂRCIOC

Ba da!..

RĔMĂŞĂGESCU

In haina de paiaţă.

CĂRCIOC

(Strîngêndu'şĭ mantaoa la pept) Tocmaĭ!..

SEVASTIŢA

Şi o pórtă cu mult spirit, D-le, ceea ce nu ar sci face orĭ şi cine...

RĔMĂŞĂGESCU

Şi nu sunteţĭ furiósă, D-ră?

SEVASTIŢA

Pentru ce?.. Pentru ca sciind că o sĕ ne trămiţĭ D-ta la el, a luat haina cea maĭ *drolă* spre a se încredinţa décă în orĭ ce chip presentându-se póte fi iubit? Pentru că a isbutit în planul sĕŭ?.. Nu, domnule, acésta nu m'a înfuriat... ci din contra...

RĔMĂŞĂGESCU

Cum? v'a spus că aşteptá visita D-vóstră?

SEVASTIȚA

Da!..

RĔMĂȘĂGESCU

Și că și-a pus costumul de paiață cu scop de... Dar a mințit ca o gazetă oficiósă!.. Pun rămășag 100 galbenĭ că...

CĂRCIOC

Sciŭ D-le... mi-a esplicat mie tot!..

RĔMĂȘĂGESCU

V'a esplicat?.. Ce?..

CĂRCIOC

Tot! Contrabanda, 72 buteliĭ... Pater familias.. de 3 orĭ 6 = 18; de 3 orĭ 18 = 72... Ho! am dovédă... e cu neputință... nu 6, nu 5, nu 4, nu 3, nu 2, nu 1!.. nicĭ un borcănaș măcar... fără se fiă vĕdut...

SEVASTIȚA (a parte)

A Dumnezeule!.. ce are papa de vorbesce ast-fel?..

RĔMĂȘĂGESCU

(Apucând de puls pe Cărcioc) Cocóne Cărcioc!.. pentru Dumnedeŭ!.. (a parte) Smintit de tot...

CĂRCIOC

Și eŭ credém ca D-ta, că e lucru lesne; ba de fel...

RĔMĂȘĂGESCU

Dar încă o odată...

CĂRCIOC

Dupe ce ți-o spun, am cercetat-o eŭ însu-mĭ...

RĔMĂȘĂGESCU

Nu dic ba, dar...

CĂRCIOC

Nu! nu!.. nu!.. trebue se te încredințez... (îl desbracă

de gheroc) Haide! răpede!.. Nu o se credĭ pênĕ nu veĭ vedea însu-ţĭ...

SEVASTIŢA

Papa!..

RĔMĂŞĂGESCU

(A parte) E de balamuc! Cum suntem singurĭ şi cum e sdraven se face primejdiă... se nu mĕ împotrivesc...

CĂRCIOC

(Îĭ pune haina de paiaţă) Aşia! (alérgă şi aduce buteliĭ, începe aĭ pune la pept, la spate) Vedĭ? aşia escĭ cocoşat...

RĔMĂŞĂGESCU

Cocoşat eŭ!

CĂRCIOC

Aşia estĭ polişinel

SEVASTIŢA

Dar bine, papa!..

RĔMĂŞĂGESCU

D-ra... Dar bine, cocóne Cărcioc... se vede că Nae ş'a bătut joc de D-ta... şi acésta numaĭ ca se câştige un rămăşag.

SEVASTIŢA
CĂRCIOC } Un rămăşag?

RĔMĂŞĂGESCU

Şi pentru a-l câştigá nu s'a sfiit de a vĕ minţi... pre D-ta mireasa luĭ (arétă la Cărcioc) şi pre D-ta viitorul seŭ socru. (arétă la Sevastiţa) Ba nu, pre D-ta... Uite, citesce...

CĂRCIOC (după cetirea înscrisuluĭ)

O! asta e prea mult!.. se-şĭ bată joc de buna mea credinţă... pentru un rămăşag de 100 galbenĭ.. se mĕ înşele pre mine... de 24 anĭ grafier de tribunal...

SEVASTIŢA (cetind)

Şi pe mine mireasa luĭ... o! nu-l voiŭ iertá cât voiŭ trăi...

RĂMĂSĂGESCU

(Frecându-şĭ mânile cu triumf). De minune, ḑestrea şi fata sunt ale mele...

SCENA XIII

Aceiaşĭ. PRIMAVARESCU

CĂRCIOC

A! D-ta escĭ, Domnişorule?..

SEVASTIŢA

Domnul Nae Primăvărescu...

CĂRCIOC

Tot cu lucrul dosarelor?

SEVASTIŢA

In costumul acesta negreşit spre a vĕ deprinde a vĕ 'nşelá soţia încă înainte de logodnă...

PRIMÀVĂRESCU

(Vĕḑênd pre Rămăsăgescu, aparte). A!.. înţeleg. (tare) Nu, ci spre a împiedicá pre Victor d'a se bate...

SEVASTIŢA

Ce ḑicĭ? scăpat?

CĂRCIOC

Victor!.. un duel?..

SCENA XIV

Aceiaşĭ, COLTUC, SPANAC, SANDULACHE, VICTOR toţĭ în costume de paiaţă.

PRIMĂVĂRESCU

Poftiţĭ, D-lor!.. Poftiţĭ!..

SEVASTIȚA

Victor... luĭ Primăvărescu A! D-le, am ertat tot.

CĂRCIOC

Ce este!.. Ce însemnéză?..

SEVASTITA

Ce se fie, papa?.. Victor era se se bată în duel. D. Nae l-a scăpat póte de mórte...

CĂRCIOC

Victor se móră?

PRIMĂVĂRESCU

A! D-ră.. nu am nicĭ un merit la acésta.. Se póte face un duel, avênd martorĭ pre duoĭ paiațĭ?.. Vĕḑêndu-mĕ pre mine și pre colegul meŭ Badea Sandulache din Salcațĭ, frachie dă peste munțĭ, 'ĭ-aŭ năbușit risul și am profitat de aceste hohote ca se aruncăm pre adversarĭ în brațele unul altuia...

COLTUC

Și noĭ vĕḑênd că haina D-téle, D-le advocat Nae Primăvărescu, a putut împiedicá se curgă un sânge frățesc, de astă dată o cinstim.

CĂRCIOC

(Imbrățișând pre Victor). Copilul meŭ!.. Cât pentru D-ta, D-le Nae Primăvărescu, se-țĭ bațĭ joc de bĕtrânețele mele, se înșelĭ din prima ḑi pre viitórea D-téle...

RĔMĂSĂGESCU (aparte)

Uite!.. o se iasă lucrul bine...

SEVASTIȚA

Papa!..

VICTOR

Salvatorul meŭ...

CĂRCIOC

Aĭ probat tribunaluluĭ că escĭ advocat bun... și grafieruluĭ că escĭ paiață de spirit... Maĭ sunt și alțĭ paiațĭ...

(se uită la Rĕmăsăgescu). Dar sunt paiaţĭ şi paiaţĭ... cum sunt avocaţĭ şĭ avocaţi, gineri şi gineri. In braţele mele ginere!.. Copiiĭ meĭ!..

TOŢĬ

A!...

SPANAC

Ce vĕd! omul meŭ cu mantaua... D-le, mantaua mea...

SEVASTIŢA

Ba că se ţicĭ... uite, papa în manta de militar!.. nu băgasem de sémă.

CĂRCIOC

Hm... Ce, nu sciţĭ? uite aşia, am decretat şi decretăm... D-nu Cârcioc, grefier, este înaintat la rangul de... (aparte) De ce naiba o fi mantaua?

SPANAC

Locotenent.

CĂRCIOC

Locotenent în garda Naţională...

SPANAC

(Luându-ĭ mantaua de pe umer) Mantaua asta este a mea.

TOŢĬ

Paiaţă!..

CĂRCIOC

Eĭ bine da, paiţă!.. Ce suntem noĭ toţĭ alta de cât paiaţĭ?.. Cu un ginere paiaţă socrul...

PRIMĂVĂRESCU

Vorba rusuluĭ ăluia: vsea boierĭ, vsea paiaţi!... Dar din toţĭ paiaţiĭ cine e maĭ nostim.. e amicul meŭ Rĕmăsăgescu!.. (încet) Aĭ păţit-o verişorule. (tare) Dupe ce nu e ginere apoĭ plătesce şi cal de nuntă... Haide, amice, ceĭ 100 galbenĭ!..

RĔMĂSĂGESCU

O! mĕ rog, mĕ rog!.. Vom vedea!.. pênĕ deséră.. Acum

e una dupe amiadi, tocmaĭ ora când avocatul Nae Primăvărescu 'mĭ pierde procesul, nefiind la tribunal...

PRIMĂVĂRESCU

Nu este esact, l'am câştigat...

RĔMĂSĂGESCU

Căstigat!.. tu?

PRIMĂVĂRESCU

(Incet luĭ Rĕmăsăgescu) Nătărăule, te maĭ îndoescĭ, dupe ce mĕ însor cu... justiţia? (arătâ la Cărcioc; tare) Aĭ perdut prinsórea..

RĔMĂSĂGESCU

Nu!.. alcătuirea dice că tu trebue se primescĭ pre orĭ-cine şi D-na Gâsculescu...

SĂNDULACHE (anunţă)

D-na Gâsculescu.

PRIMĂVĂRESCU

La timp!.. ca la teatru.. Se poftéscă.. Di „D-deŭ se-ĭ ierte" celor 100 galbenĭ, nene Pedică-'n-tóte...

SCENA XV

Aceiaşĭ, D-na GĂSCULESCU

CĂRCIOC

D-na Găsculescu şi eŭ în costum...

PRIMĂVĂRESCU

Nu te îngriji, tată socre... liniscesce-te... (către Gasculescu) Dómnă... Te mirĭ, Dómnă, de hainele nóstre... este că vizita D-téle întrerumpe tocmaĭ repetiţiunea uneĭ farse ce ne propunem a juca la teatru Naţional în beneficiul protegiaţilor D-téle... In piesă eŭ sum junele prim-amorez... nepóta D-téle este fiinţa ce ador... D-nu Cârcioc face pe socru pa-

iaţuluĭ.. iar D-luĭ (arétă pe Rĕmăsăgescu) este intrigantul prost, care consimte sĕ plătéscă tóte stricăciunele.

RĔMĂŞĂGESCU (aparte)

Imĭ pare că'şĭ bate joc de mine. (tare) Pun prinsóre că... (scóte punga, Primăvărescu o apucă şi la aplausele paiaţilor o dă D-neĭ Gasculescu).

PRIMĂVĂRESCU

Paiaţă de spirit, amicul meŭ Rĕmăşăgescu ş'a luat rolul în serios... Dómnă, étă suma cu care D-nu Rĕmăsăgescu aşia ḑis Piedică-'n-tóte se rógă se-l înscrieţĭ pe lista de ajutor artiştilor sermanĭ ce protegiaţĭ...

CĂRCIOC

A păţit-o Rĕmăsăgescu.

RĔMĂŞĂGESCU

(Către Primăvărescu) Tăcere, te-aĭ făcut de tot de rîs.. A!.. te maĭ puĭ în horă cu puterea ḑileĭ, cu advocaţiĭ? (tare) Se trăescĭ, generosule D-le Rămăsăgescu...

CĂRCIOC

Se trăéscă!..

TOŢĬ

Cum? cine?

CĂRCIOC

De, sciŭ şi eŭ?.. advocatul, căcĭ cu un avocat isteţ treci primejdiĭ şi nevoĭ...

PRIMĂVĂRESCU şi paiaţa, căcĭ...

Viaţa nóstră e o comedie,
Orĭ unde cauţĭ, orĭ und' privescĭ,
Intâlnescĭ numaĭ o parodie
A tot ce-ĭ bine, şi ce iubescĭ.

CORU

Bis. { Viaţa 'ntrégă 'ĭ o comedie
Şi noĭ cu toţiĭ suntem actorĭ,
Totul pe lume 'ĭ o parodiă
Aĭ careĭ suntem bieţĭ autorĭ.

(Representată pentru prima óră la 27 Martie 187[illegible]).

ANGHINA DEFTERICA

COMEDIĂ-FARSĂ ÎNTR'UN ACT ȘI CU CÂNTECE

REPRESENTATA PENTRU PRIMA ORA PE SCENA TEATRULUI DIN BUCURESCI
LA 13 IANUARIE 1872

PERSÓNE

Domnul Muşeţel	*D-nu C. Bălănescu*
Mircea	„ *M. Dimancea*
Zamfira	*D-na F. Sarandi*
Eliza	*D-ra A. Popescu*
Doctorul Spirituş	*D-nu S. Iulian*
Doctorul Diplomatescu	„ *S. Bălănescu*
Doctorul Coquetescu	„ *Chiriţescu*
Ianoş	„ *Fraivalt*
Şandor	„ *C. Săpénu*
Dănciuc	„ *V. Vasilescu*
Băcanul I	„ *Pandele*
Spiţerul I	„ *Corneliu*
Băcanul II	„ *Moţăţénu*
Spiţerul II	„ *Donescu*
Băcanul III	*D-ra Th. Marinescu*
Băcanul IV	*D-na Pandele*

SCENA I

Teatrul represintă o cameră-biuroŭ. Uşĭ în tote direcţiunile. Pre mese, biuroŭ, dulapurĭ, sumedeniă de borcane, cutiuţe cu etichete de spiţeriă.

ZANFIRA

(La rădicarea cortineĭ Zanfira carea a intrat pe la fund, se împedică şi scapă din pestelcă cutiĭ şi ierburĭ). Na! am păţit-o!.. De-o da D. Muşeţel de mine acum, m'am topit... (culege ierburile) Aşia! dar n'o maĭ băga de sémă, că slavă Domnuluĭ! sunt d'ajuns şi de rĕmas... Uite! mesele şi dulapurile sunt chioscă de cutiuţe, de borcane, de borcănaşe... Spiţeriă în formă!.. Nu este ḑi lăsată de Dumnezeŭ se nu vie acasă cu buzinarul dobă de doftoriĭ... Tóte oblojelile, tóte bleasturile, tóte pomeḑile, tóte unsorile, tóte hapurile vestite prin gazete, de băcăniĭ şi de spiţeriĭ din asta şi după aea lume, le adună domnul Muşeţel şi şi-le aplică cu multă evlavie... S'a abonat, mĕ rog la vr'o 20 de gazete... Sciţĭ de ce?... Pentru ca se scie ce se face care se nu se fi desfăcut la noĭ?.. Nu! pentru cá se afle ce nu lucréză Senatul, Camera?.. Aşĭ!.. Pentru că-ĭ plac înjurăturile?.. Eĭ nu!.. — Pentru ca se strige cu patrioţiĭ vivat Badea Trajan?.. Pentru ca.. — Eĭ nu, nu!.. Pentru ca se afle în fie ce fóiă ce maĭ lécurĭ, ce maĭ oblojele s'aŭ maĭ născocit!.. Ha! ha! ha!.. Şi se mi te ţiĭ, domnule redactore Gogomănescu, décă nu mi ţi-o aflá D. Muşeţel în ḑiarul D-téle vre un noŭ hap, vre un noŭ moft!..

Poznă, ḑĕŭ aşia!.. doctoriĭ, spiţeriĭ şi băcaniĭ l'aŭ luat în antrepriză pre bietul domnul... Ales doctoriĭ ĕl pârjolescu rĕŭ... Era maĭ an doctor de casă D. Onestescu... Apoĭ nu l'aŭ lepădat domnul din pricină că nu-ĭ dedea se înghiţă mereŭ la doctoriĭ şi-ĭ spuné: „Eĭ da lasă, boerule, că n'aĭ nimică, escĭ sănătos tun!.. Cu cât reţeta e maĭ lungă, cu cât D. Cucutescu spiţerul îĭ face maĭ grósă socotéla, cu atât e maĭ mare doctorul!.. Ş'apoĭ de ar fi galantom numaĭ pentru el, la oblojele latinescĭ! dar nu, dăună-ḑĭ nu mĕ năvăliá cu vr'o douĕ-ḑecĭ de cutiĭ şi pe-atâtea plastore ca se mĕ vindece de o sgâriitură la nas!!.. Feréscă-te cerul se nu te vaicărĭ, macăr de-ţĭ amorţesce piciorul... „Zanfira, fuga la doctorul Matragună!.. Mĕ Ianoşĭ d'a venit-aĭ cu doctorul Gargarescu?.. Pĕcătosu-le de Şandor dar de ce nu aducĭ pre doctorul Casapovicĭ?.. Sgăriitura póte cangrená şi cagrena... Ha! ha! ha!.. Are ḑĕŭ cangrená la crierĭ!.. Ales de când o maĭ dat Dumneḑeŭ şi doctoriĭ şi bóla ceea de gât, poznă nu maĭ e de a te stĕvi prin casă!..

SCENA II

ZANFIRA, 1 BĂIAT DE BĂCAN, 1 BĂIAT DE SPIŢERIĂ

(Băeţiĭ se împing comic la uşă care de care voind a intra ântêiŭ)

BĂCANUL I.

In lăturĭ blasture! se trec eŭ...

SPIŢERUL I.

Se trecĭ, tu? Auḑĭ măslinarul!.. tu, se trecĭ înaintea unuĭ spiţer?..

ZANFIRA

Dar ce-ĭ acolo?

BĂCANUL I.

In lăturĭ, că-ţĭ fac morişcă!.. Sum băcan naţional, naţional mĕ aşa se sciĭ tu!..

SPIŢERUL I.

Na!.. (ĭ dă un ghiont) Eŭ ce sunt mĕ, niscopită putredă?..

ZANFIRA

N'o să sfêrşiţĭ voĭ acolo?.. (merge spre eĭ, dar în trânta lor se asvêrl la piciórele eĭ d'a berbeleacul).

BĂCANUL I. (sculându-se)

Lasă că mi te-oĭ prinde eŭ la strîmtóre, hap de cucută ce escĭ!

SPIŢERUL I.

Lasă că mi te-oĭ tescui eŭ, icre sărate, se te 'nveţĭ a grăi cu spiţeriĭ!..

ZAMFIRA

Ha! ha! ha!.. dar ce este?.. Ce v'a apucat?.. Ce voiţĭ?..

SPIŢERUL I.

Pentru D. Muşeţel, hapurĭ morizon, prafurĭ de seidlitz şi alifie... (către Băcan) Băcan, săpun prost!.. hî!..

BĂCANUL I

Écă nesce marfă cumpărată de boierul, lan oĭ... (spiţeruluĭ) Oblojitor de cănĭ!.. hî!..

SCENA III

Aceiaş. UNA PROCESIUNE DE BĂCANĬ ŞI SPIŢERĬ

BĂCANUL II.

(Intră cu şipurĭ şi le depune pre masă). Pentru D. Muşeţel.

SPIŢERUL II.

D-luĭ Muşeţel, madama!

ZANFIRA

O! astă-ḑĭ este ḑi maĭ deochiată!..

BĂCANUL III.

De la ḳir Stanciu...

SPIȚERUL III.

De la D. Şócăţămberg.

BĂCANUL IV.

De la ḳir Pencu...

CORUL DE BĂCANI:

Alergăm, venim,
Pre Domnul servim } bis
Cu leacurĭ.. cu leacurĭ

SPIȚERI

Alergăm, sosim,
Decocturĭ poftim } bis
Şi hapurĭ.. şi hapurĭ.

ZANFIRA (comică şi flecară)

A! A! dar asta-ĭ maĭ lată ca nicĭ odată! Potop de băcanĭ şi de spiţerĭ!..

BĂCANUL I.

(La băcanĭ) Băeţĭ!.. (se urcă pe un scaun) Fraţilor!.. (a parte) ca la 7 nucĭ.

TOȚI băeţiĭ

Ce-ĭ! Ce-ĭ?.. (se grupéză în jurul Băcanului I.)

BĂCANUL I.

Patria este în pericol, fraţilor!..

ZANFIRA

Ce ḑice?.. (a parte) Se vedem unde s'o sfîrşi comedia...

BĂCANUL I. (continuă)

Un coleg al vostru a fost... cum se ḑice?.. A! esaltat!

UN SPIȚER

Esaltat?.. Insultat, prostule...

BĂCANUL I.

Tăcere spiţer...

BĂCANIĬ

Tăcere!..

BĂCANUL I.

Acel spiţeraş...

SPIȚERIĬ

A! ne despreţuesce..

BĂCANUL I.

A oscultat...

UN SPIȚER

Insultat...

BĂCANUL I.

Tăcere mustăraşiŭ!..

TOȚĬ

Tăcere!

BĂCANUL I

Pre un frate al vostru de la coloniştĭ...

BĂCANUL II.

Ce fel de la coloniştĭ?..

UN SPIȚER

Coloniale, proştilor!..

BĂCANUL II.

Ba colonist... de la Columna luĭ Trajan... Nu ne-a spus Duminecă istoria la scóla de Adulteriŭ..

SPIȚERUL

Adulteriŭ?.. Ha! ha! ha!.. Adulţĭ, mĕ!.. Instrucţiune şi educaţiune mĕ!..

BĂCANIĬ

Tăcere, clistirașilor!.. Pe eĭ băețĭ!..

SPIȚERUL I

La mine confrațĭ!..

ZANFIRA

A! dar se 'ntrec cu gluma... Asteptațĭ voĭ!.. (ia un măturoiŭ și vine spre eĭ) Afară! afară! Ce?.. sfețĭ și batjocure în casă streină?.. Afară!.. Afară!..

BĂEȚIĬ DE BĂCANĬ

Spițerĭĭ, spițerĭĭ afară!

BĂEȚIĬ DE SPIȚERĬ

Băcanĭĭ, băcanĭĭ afară!..

Cor

ZANFIRA

Cu toțĭĭ, cu toțĭĭ afară!...

BĂÉTUL I. DE BĂCAN

Afară albĭĭ de ciocoĭ...

BĂÉTUL I. DE SPIȚER

Afară roșĭĭ de taraboĭ!...

ZANFIRA

Cu toțĭĭ, cu toțĭĭ pe scară!..

Zanfira și băețiĭ de băcanĭ și de spițerĭ împreună.

TOȚĬ

Cu toțĭĭ, cu toțĭĭ eșim...
Dar astfel noĭ n'o sfârșim!..

Cor

ZANFIRA

Cu toțĭĭ, cu toțĭĭ eșițĭ (bis)
C'alt-fel cu mine o împliniți (ese toțĭ cu sgomot)

SCENA IV.

ZANFIRA

Uf! am obosit!.. Posnă mare!... Étă lumea cea nouă... kir Stanciu, băcan la sfat, la Primăriă, şi băétul luĭ ţinênd în tunel, la Pasagiŭ, discursurile ce nu le-a putut rosti kir Stanciu... Dar încă la manifestaţiunĭ?.. Acolo se miĭ veḑĭ ce guraliĭ!.. Jos coconu Taifas!.. Ura!.. Sus kir Petre, ura!... (aşeḑênd borcanele) Dar ce-o maĭ fi?.. Holeră, Ciumă, Gălbinare, şopârlaiţă?.. Uite, parcă le-a adus apa... (citind pe un borcan) Fortificant al constituţiuneĭ... Dar cine ḑicea nu sciŭ-ce de constituţiune?.. Apoĭ cu oblojele astea o s'o întăresci biata Constituţiune?.. „Externe..“ Sunt bolnave externele!!.. „Arnica..“ Este dară şi léc de arniciă?... „Pentru liniscire..“ tréba poliţieĭ...

SCENA V

ZANFIRA. — MIRCEA

MIRCEA

(Cu precauţiune intrând) Zanfiră, Zanfiră... Eşit-a domnul?..

ZANFIRA

D-ta escĭ D-le Mircea?.. A eşit, dar o sĕ se întórcă curênd, uite, un alaiŭ de băcanĭ şi de spiţerĭ, i-aŭ adus buzduganul ca în poveste...

MIRCEA

Dar Eliza, scumpa Eliza?.. Zanfiro sum nenorocit! D. Muşeţel mi-a refusat mâna eĭ;..

ZANFIRA

'Ţi-a refusat mâna eĭ?.. Aĭ vorbit aşia dar cu D. Muşeţel?.. Aĭ făcut aşia dară cunoscinţă cu el?..

MIRCEA

Nu eŭ i-am vorbit, Zanfiră, ci unchiul meŭ, spiţerul din colţ... M'a refuzat căcĭ sum sărac!.. O sărăciă blestemată!..

ZANFIRA

Sărăcia e un blastem, D. Mircea, numaĭ când e însoţiţă de neroḑiă... Ce dracu!.. Escĭ tênĕr, plin de viéţă, dobă de carte!..

MIRCEA

Dar ce vreĭ se fac?.. O! ea nu va fi a mea, Zanfira!.. A! s'o maĭ vĕd odată, s'o maĭ revĕd o clipă ş'apoĭ se...

ZANFIRA (Declamând)

Odată ş'apoĭ se mor!.. se mor! Ha! ha! ha!.. se mor!.. *ad libitum*, se mor cu tine!.. Ciudaţĭ maĭ sunt şi amoreziĭ ăstia!.. Dacă ar muri de câte orĭ o ḑic, li s'ar fi stins de mult sĕmênţa!..

MIRCEA

A! nu rîde, Zanfiră... O iubesc atâta!.. Poţĭ tu soră de lapte a Elizeĭ se nu aibĭ milă de acel care negreşit va muri despărţit de dênsa?

ZANFIRA

Desp'ţit? fără tribunal? şi înainte de măritare? Ha! ha ha!.. La noĭ scim că despărţenia se face numaĭ a doua ḑi după cununiă... Ce progres!

MIRCEA

Tu glumescĭ!.. O idee!.. Ce ḑicĭ, Zanfiră, dacă aş fura-o?..

ZANFIRA

S'o furĭ? A! se vede bine că studiezĭ dreptul... Condica e molipsitóre!.. S'o furĭ? Dar o fétă ca Eliza mea nu o furĭ... Cel mult *se fură*... Éră educaţiunea eĭ este de acele care nu-ĭ permite a se fură...

MIRCEA

Atuncĭ... (rĕmâne pe gândurĭ).

ZANFIRA

A! ce junime!.. Uite-l!.. mâne avénd în vedere un colţişor din sfântul budget al paraponisituluĭ, va strigá cât îl va lua gura, la Slătinénu orĭ la coconu Taifas: Jos ministerul! sus ministerul!.. Afară ăla!.. Ducă-se ista!.. Şi când o pedică de nimică întimpină în cale... găină ploată!..

MIRCEA

Dar ce pot face? Dumneḑeul meŭ!..

ZAMFIRA

Cugetă... Mişcă-ţĭ niţel paragraful din crierĭ!.. A o idee...

MIRCEA

Spune-o! spune-o, Zanfiră, Zanfirióra mea...

ZANFIRA

Î!.. Zanfiriţa, Zanfirióra luĭ?.. Î!..

MIRCEA

Te rog...

ZARFIRA

Sciĭ ce? se-ĭ jucăm o festă?.. Te sciĭ preface?

MIRCEA

Preface?...

ZANFIRA

Ci lasă mofturile!.. Sciĭ, de sigur... Escĭ avocat!

MIRCEA

Unde vreĭ se ajungĭ cu vorba?

ZANFIRA

Uite... ca actorul ăla gros, cu burta pe genunchĭ...
(Imitéză pe Millo. Veḑi la notele de la fine, scena de imitaţiune).

MIRCEA

Ha! ha! ha!.. Da nu te pricep!..

ZANFIRA

Maĭ bine cu pĕrul vêlvoiŭ, grozav, ca Talianca cea de astăvară... (imită pe Ristori)
(In tot timpul acesteĭ scene de imitare Mircea o urmăresce stupefact)

MIRCEA

De minune!.. Mórtă!.. Totuşĭ nu pricep!..

MUŞEŢEL (între culise)

Zanfiră, Zanfiră!..

ZANFIRA (rădicându-se râpede după scaun)

Aĭ! aĭ! aĭ!.. Domnul Muşeţel!.. Fugĭ, fugĭ... că-ĭ slut la Prut!..

MUŞEŢEL (între culise)

Zanfiră, închis-aĭ bine ferestrele? uşile nu-s deschise? încălţesce papuciĭ ceĭ de pâslă!..

MIRCEA (apucă spre uşa din drépta)

A!.. dar pe unde?

ZANFIRA

Nu pe acolo... pêně după cununiă... E camera Eliseĭ!.. Dar pe unde?.. Uşa acésta care dă în grădină... A! e închisă de domnul cá se nu suflă vêntul... suntem topit...

MIRCEA (imitând şi el pre Zanfira când ea imită pre Ristori)

Morti o! fratelli!.. Feresce-te!.. (smulge şorţul şi se încinge; ia în braţe maĭ muite borcane).

SCENA VI

Aceiaşĭ, MUŞEŢEL din fund.

MUŞEŢEL

Zanfira, uşile...

MIRCEA (încet)

Scăpaţĭ!.. (tare) Poftim, madamă... pentru boerul... (îĭ dă borcanele, a parte) curênd în grădină... vino cu Eliza... (Esă)

MUȘEȚEL (cu basmaoa la nas)

Zanfira, ușile, ferestrele... astupate-s bine?.. Grăbesce!.. A! Dumnezeul meŭ... mĕ întêlniŭ în stradă cu un mort... La naiba! când cine-va móre, ar face bine se nu maĭ trécă pe la nasul celor viĭ... Primăria a oprit musica de mort... Maĭ bine opriá morț'ĭ d'aĭ maĭ duce pe d'inaintea caselor ómenilor... Zanfira!.. Nu-ĭ vênt în casă?..

ZANFIRA

Da cum, Dómne iértă-mĕ... Sunt închise tóte...

MUȘEȚEL (ămblă pe la ferestre și uși și încércă de nu suflâ vêntul)

Astupat??.. Asta se chiamă astupat!.. A nu poțĭ se te maĭ încreḑĭ în nime... Uite, suflă vêntul ca afară... E destul se te recescĭ la picióre... gata guturaiul, gata junghiul, gata pneumonia... oftiga... A! Dumnezeul meŭ!.. mirósă a mucezélă în casă... (bagă de sémă că Mircea a lăsat după el ușa deschisă). Uite, uite, ușa în lăturĭ... (se rapede spre a o) închide)... Ușa în lăturĭ în luna...

ZANFIRA

In luna luĭ Septembriŭ! ce grozaviă!..

MUȘEȚEL

D'aceea simțiam eŭ curent în casă... între sobă și ușă... A! par-că simț un junghiŭ... Dumnezeule, nu sunt destule cheltuelĭ cu atâte bóle, care s'aŭ încuibat în casa asta!... se pipăe la pept) Mi se pare că mĕ dóre...

ZANFIRA

I se pare că-l dóre... A! ce bolnav este!..

MUȘEȚEL

Uf! am asudat... o se răcesc... curênd halatul Zanfira...

ZANFIRA

Da, domnule... (plécă).

MUȘEȚEL

Aștéptă... cel îmblănit...

ZANFIRA

Bine, domnule... (acelaşĭ joc).

MUȘEȚEL

Aștéptă... pf! pf! pf!.. (suflă prin casă spre a vedea de esă burĭ de frig) E frig... (se răpede la barometru, Zamfira 'l urméză comic) Numaĭ 18 grade reomiur...

ZANFIRA

Numaĭ opt-spre-ḑece!.. Ce grozaviă..

MUȘEȚEL

Zanfira...

ZANFIRA

Domnule...

MUȘEȚEL

Foc, Zanfira...

ZANFIRA

Eleĭ, domnule... unde?.. unde?..

MUȘEȚEL

Nu próstă!.. fă foc în sobă...

ZANFIRA

Domnul glumesce... foc la 10 Septembre, cu un sóre afară...

MUȘEȚEL

E cald, ḑicĭ?.. Halatul, curând halatul...

ZANFIRA

Şi flanela cea grósă a Domnuluĭ? (se 'ntórce)

MUȘEȚEL

Şi flanela Domnuluĭ... (se 'ntórce)

ZANFIRA

Şi pleidul de pus preste picióre?... (se 'ntórce)

MUȘEȚEL

Da! da! da!.. tot ce trebue... O se mĕ îmbolnăvesc de atâta vorbă.. (Zanfira ese) Am asudat.. (se desface de câte-va gheróce și pal óne) Nimic maĭ periculos de cât căldura de tómnă... A! Zanfira! Zanfira... șoșónele de pâslă!.. piciórele calde e principiul sănătățeĭ...

ZANFIRA

Étă domnule... (l îmbracă)

MUȘEȚEL

Ce face, Elisa?..

ZANFIRA

A! strănutat adĭ diminéță... Hapsi! hapsi!..

MUȘEȚEL

Eleĭ!.. guturaiŭ.. Sĕ puie piciórele în apă caldă.. Ceaiŭ de mușețel...

ZANFIRA

Aude cu urechia dréptă..

MUȘEȚEL

Eleĭ!..

ZANFIRA

Dar și cu ce stingă...

MUȘEȚEL

Ce dicĭ?.. Dar asta nu-ĭ bólă...

ZANFIRA (a parte)

Slavă Domnuluĭ! cu mintea întrégă odată...

MUȘEȚEL

Adus'a de la Ovesa nisce borcane?.. Am citit în *Monitor* că este la Constantinopole holeră... Ce ĭ bine nu-ĭ reŭ, se fiă de tóte a casă...

ZANFIRA

A!...

MUȘEȚEL (speriat)

Ce este?.. Ce-ĭ?.. Un junghiŭ... în partea stângă?..

ZANFIRA

Nu! am ḑis A!..

MUȘEȚEL

Eĭ da, A!.. Te dóre ceva... A!.. Dumneḑeul meŭ ce de bóle în casa acésta!..

ZANFIRA

Nu, am ḑis A!.. A!.. uitam ceva...

MUȘEȚEL

Uitaĭ?..

ZANFIRA

Scufa Domnuluĭ ce caldă!.. (a parte) ha! ha! ha!.. (i-o pune în cap comic).

MUȘEȚEL

Degrabă... fruntea asudată... Uite, mi se pare că am răcit... (îșĭ pipăe pulsul) bate, bate, ḑeŭ!..

ZANFIRA (dându-l jurnale)

A!.. étă și gazetele Domnuluĭ... (a parte) acum se-l vedeţĭ!...

MUȘEȚEL

Adă...

ZANFIRA

Domnul maĭ ordonă ceva?...

MUȘEȚEL

Nu... A!.. Ceaiŭ Eliseĭ... baiă de picióre...

ZANFIRA

Bine...

MUȘEȚEL

A!.. cu muștar...

ZANFIRA

Prea bine, D-le... (a parte) In grădină pe braţele luĭ Mircea... Ce muştar!...

MUŞEŢEL

A, cărămidă la picióre...

ZANFIRA

Se nu-ĭ luăm şi niţel sânge, heĭ?...

MUŞEŢEL

Sânge?.. Heĭ?.. Dar alérgă dupe doctor maĭ bine.. fuga la doctor...

ZANFIRA

Pentru un biet Hapsi!.. Aĭ crede una ca şi asta domnule!... (ese)

SCENA VII

MUŞEŢEL

Se vorbiá ierĭ la spiţeria naţională la *Treĭ ciuperciĭ*, despre un noŭ léc de tuse măgăréscă.., (desface o fóie) Se vedem ce vestĭ maĭ aduce... Pagina I, apel la abonaţĭ... De la administraţiune... Monumentul luĭ Badea... pagina II Miserabiliĭ, trădătorul, infamul, blestematul este... Écă, nu-ĭ tréba mea... pagina III Varietate... Ce-mĭ pasă mie décă opiniunile lor variéză... A! pagina IV, Se vedem: cel maĭ bun mijloc de întărire a Constituţiuneĭ este ferul... Ce? ce? ferul?... Revoluţiune?.. Internaţională?.. (aruncă fóia) Se vedem ce ḑice gazeta D-luĭ Stropşiteanu.., pagina IV Lecţiunĭ de danţ... Constituţiune, danţ... Fas de te maĭ abonéză la foĭ serióse... (o aruncă) A! ḑiarul „economico-politico-socialo-naţionalo-romanisto-literaro-filologo-sciinţifico-constituţionalo-democratico“ şi ce-o maĭ fi... καὶ τὰ λοιπὰ... Ostoson, la pagina IV „Hartiă sugătóre...“ Ba fórte

mulţămim!... „Alteraţiune de pele, roşeaţă...“ N'o se aibă D-le cătare lécul D-le pe la noĭ căcĭ cine maĭ roşesce pe aci?.. „Vin, icre moĭ la Staicovicĭ, stridiĭ la Angelescu... Cascaval...“ Ce fel? atât?.. 4 galbenĭ pe un an pe una fóiă economico-politico-socialo-naţionalo şi cele-l'alte, ca se'mĭ mirósă în fiă-ce diminéţă a cascaval şi icre moĭ?.. Dar descoperirile moderne ale sciinţeĭ, ale medicineĭ?.. (o aruncă şi ia alta) „Berbeleacul patriotic...“ Casatoriţĭ... Nebunĭ!... „Morţĭ...“ Brrr!... Cât maĭ târdiŭ!.. Maĭ bine în cea-altă rubrică a căsătoriţilor, agonia e maĭ lungă... „Statistica oficială: morţĭ de angina difterică 759 şi ½...“ şi ½! O! propăşire a statisticeĭ!... 759!... Brrr!... e mult... Mor mulţĭ!... De câte orĭ citesc despre acéstă bólă, ceva mĕ furnică din crestet pênă 'n tălpĭ... mĕ gâdilă la spete... Uite!.. Un articol despre anghina... Subsemnat *Dr. Calamitate*.. Nu-l cunosc.. se vede că e noŭ... Se-l citesc?.. Eĭ, de sigur!.. O fi dând regule de povăţuire spre a se feri lumea... „Morbul cel teribil se întinde în mod îngrozitor. Anghina difterică seceră acum nu numaĭ între copiĭ ci şi între ceĭ de vêrsta maĭ matură.“ A! Dumneḑeule?.. şi ceĭ maturĭ?.. „Maĭ ales între ceĭ supuşĭ la afecţiunĭ de gât..“ Da, eŭ pătimesc adese de gâlcĭ.. şi an eram umflat la gât.. O! sum perdut!.. „Cu deosebire însă bóla s'a încuibat în culórea bîrlo-bréză...“ Mahalaua mea... mĕ mut... Zanfira!.. Zanfira!.. „Dar bóla seceră nu maĭ puţin şi în cele-alte culorĭ..“ Pas de te maĭ mută... „De aceea bărbaţiĭ de sciinţă caută...“ Eĭ caută şi nu găsesc de cât icosarul... „Caută se-şĭ facă datoria a premuni pre cetăţenĭ în contra morbuluĭ. Acesta trebuind se fie combătut la momentul ivireĭ séle, cu energiă, étă care sunt simptomele luĭ...“ A!... se vedem.... Bun doctor se vede Dr. Calamitate! Urechile se roşesc.. (pune mâna pe ale séle) Ale mele sunt roşiĭ... „Durere de cap..“ Da... ierĭ... alaltăerĭ.. mĕ durea... A! Dumneḑeule!.. „Puţine simptome de frigurĭ...“

Nu ḑicém eŭ adinéoră că mi-ĭ frig... A! sum bolnav.. bolnav!.. „Greutate la stomach, stenahoria, lipsă de apetit.“ Tocmaĭ... Lipsă de apetit.. Abia mâncaiŭ o bucată, atâta, ba atâta de jambon... un ostropel de iepure... un taler de ciulama,.. varḑă cu slănină... ṣése corabiele... A! Dumneḑeul meŭ... Stenahoria... Greautate la stomach... Dar sum bolnav, de tot bolnav.. „Maĭ ântêiŭ se ivesce o roṣéţă în gât..“ (se repede la oglinda la stângă, ié oglindă și se strâmbă comic spre a se vedea în gât) Roṣéţă?.. Par-că este roṣéţă.. Dar, este roṣéţă... Étă roṣéţa.. (se lasă îngrozit pe un scaun) Sum perdut!.. Am murit!..

SCENA VIII

Acelaşĭ, ZANFIRA

ZANFIRA

(Care din pragul uşeĭ de la drépta a urmărit cu rîs conţinut tribulaţiuniile ultime ale luĭ Muşeţel, la vorba luĭ; „am murit“ se răpede în cameră) Domnule, domnule, a murit!..

MUŞEŢEL (sculându-se răpede)

Cine?.. Cíne?..

ZANFIRA (rîs)

Apoĭ-domnule-care-o-fi-pricina-nu putem scí, dar-din-nenorocire-...

MUŞEŢEL

Ci sfîrşésce aḑĭ!..

ZANFIRA

A murit... hi! hi! hi! (plângênd comic).

MUŞEŢEL

A murit... Cíne? Cine?.. Dar n'o se spuĭ nenorocit-o?..

ZANFIRA

Hî! hî! hî!.. apoĭ D-le, a murit căţelușul D-reĭ Elizeĭ...

MUȘEȚEL (preocupat)

De anghină?.. A! sum bolnav, sum perdut!.. Curênd la doctor, Zanfiră.. La Dr. Calamitate... doctorul cel noŭ...

ZANFIRA (a parte)

Ce ḑice?.. Cum se nimeresce... E tocmaĭ cel de care-mĭ vorbi D. Mircea... (tare) Da, domnule... alerg...

MUȘEȚEL

Ci eșĭ, alérgă!.. Póte când veĭ veni voiŭ fi mort!.. Alérgă...

ZANFIRA

Dar bine, cocóne... căţelul a murit...

MUȘEȚEL

Dar cine-ţĭ vorbesce de căţel?.. Căţel?.. Eŭ, câne, nu, el... ci alérgă... alérgă...

ZANFIRA (a parte)

De minune!.. (tare) Alerg! étă!.. (esă).

MUȘEȚEL

Étă ce va se ḑică neîngrijire de sănătate!.. Ce folos lécurĭ de tóte bólele, numaĭ de anghină nu... D'apoĭ ḑicéŭ că ea nu lovesce pre ceĭ în vêrstă...

SCENA IX

MUȘEȚEL, IANOȘI

IANOȘĬ

(Cu un biciŭ în mână și un căpăstru în alta, intră cu precipitanţă)

Teremtete... Cocóne... Hat!.. Dă'mĭ niţel orvașagurĭ,.. doftoriĭ la mine, dore la mine, cocóne...

MUȘEȚEL

Ce-ĭ? ce-ĭ?...

IANOŞĬ

Nu maĭ merge necĭ popricaşĭ, necĭ giulaşĭ, nicĭ solonina!.. Uĭ! uĭ! uĭ!.. teremtete... mĕ dóre, mĕ dóre!.. Nehoghiacu mekholoc!! teremtete!...

MUŞEŢEL

Dar ce-ĭ? ce-ĭ?..

IANOŞĬ

Ni!.. la torok... la gura, teremtete... fai! Iştanata!.. mĕ dóre!.. (cască gura şi voesce a merge spre Muşeţel).

MUŞEŢEL

Anghină? fugĭ!.. Ne te-apropiá!.. fugĭ!.. la doctor, nenorocitule!..

SCENA X

Aceiaşĭ, — ŞANDOR

ŞANDOR

No! cocóne, că mintenaşĭ me dóre grumaziĭ... S'avem iertăţiune... mintenaşĭ...

MUŞEŢEL

Şi pre el!.. anghina!.. în lăturĭ!.. la opaite!.. la doctor!..

SCENA XI

Aceiaşĭ, — DĂNCIUC

DANCIUC (intră bătênd óuĕ)

Aolică, stăpâne!.. mâncaţ-aşĭ ochiĭ!.. stăpâne... mĕ dóre!.. Aolică, mamăcuţa mea... mĕ dóre, sprâncenatule... incondeiatule...

MUȘEȚEL

Și pe Dănciuc bucătarul!.. a! e molipsire în tótă casa... la doctorĭ... la doctorĭ!..

IANOȘĬ

Vereșĭ cocóne! veḑĭ de-ĭ roșu... teremtete vereșĭ ca papricașĭ...

ȘANDOR

Mi s'a roșit verigata, cocóne... mintenașĭ ți̯pă ochiul încóa de veḑĭ...

DĂNCIUC

Aolică... nu maĭ merge blamangéoa... că mĕ dóre... veḑĭ, cocóne.. veḑĭ?.. (Toțĭ se grămădesc spre Mușețel, carele se refugiéză din colț în colț cu îngrozire).

TOȚĬ

Aoleo! cocóne!
Gâtul s'a roșit;
Mĕ dóre, cocóne!
Vaĭ! m'am molipsit!
En veḑĭ dumnéta
A! a! a! a! a! (căscând gurele)

MUȘEȚEL

Afară blăstămațĭ,
Gura la ce căscațĭ
Ca nisce deputațĭ?
La doctorĭ alergațĭ...
Că ḑĕŭ mĕ molipsițĭ... } (bis)
Afar'-afar'-eșițĭ!..

Zanfira! Zanfira!...

SCENA XII

Aceiaşĭ, ZANFIRA

ZANFIRA (alergând)

Ce este? Ce este? A! Dumnedeule! dar ce s'a întêmplat?.. (schimbă un gest de intelegință cu servitorii).

MUŞEȚEL

Afară ticăloşiĭ!.. Zanfiră, toțĭ la doctorĭ!.. La toțĭ doctoriĭ!.. Doctoriĭ toțĭ!.. Afară! eşițĭ (ese toțĭ)

ZANFIRA

Aoleo! D-le.. Că par'că mĕ dóre şi pre mine... Aoleo!.. Amețélă... (ese)

IMPREUNĂ

MUŞEȚEL

Afară, blestemațĭ,
Gura la ce căscațĭ
Ca nisce deputațĭ?
La doctorĭ alergațĭ!

SERVITORIĬ şi ZANFIRA

Aoleo cocóne
Gûtul s'a roşit,
Me dóre, cocóne
Vaĭ m'am molipsit.

SCENA XIII

MUŞEȚEL. — ELISA

ELISA

Dar ce este Unchiule? Ce s'a întêmplat?

MUŞEȚEL

Nu te apropiá, nepótă... Nu te apropiá...

ELISA

De ce? Ce s'a întêmplat?..

MUŞEȚEL

Sum mort... Suntem morțĭ!.. toțĭ morțĭ de anghină!...

ELISA (a parte)

Farsa Zanfireĭ... (tare) D-ta unchiule, mort?.. Dar glumescĭ... Trăescĭ, escĭ tare ca tunul... Bolnav, D-ta?..

MUȘEȚEL

Nu te apropiá! nu te apropiá, nenorocito!...

ELISA

Ba da, ba da!.. Nepóta D-le, epitropisita D-le nu va îngriji de unchiul eĭ?.. Atuncĭ cine?.. Streiniĭ?.. Nu, dragă unchiule...

MUȘEȚEL (a parte)

Dragă copilă!.. și eŭ o supăraiŭ maĭ ierĭ cu refusul meŭ... (tare) Dar te poțĭ molipsi... Bóla e contagiósă...

ELISA

Și ce? (l'apucă de mână) A! unchiule, cum te-am fi căutat, cum te-am fi 'ngrijit noĭ...

MUȘEȚEL

Noĭ?..

ELISA

Da, eŭ și cu... (roșesce și plécă capul)

MUȘEȚEL

Și cu?..

ELISA (mângâindul)

Dar tu n'aĭ voit... și nepóta ascultătóre se supune...

MUȘETEL

Și bine facĭ... Un doctor.. vréŭ se ieĭ un doctor.. Sum betrân și am nevoiă de un ginere doctor, care se mĕ îngrijéscă la bóle... Dar mĕ dóre... aoleo mĕ dóre...

ELISA (a parte)

A! o idee!..

SCENA XIV

Aceiaşĭ, apoĭ IANOŞ, apoĭ ŞANDOR. DANCIUC şi ZANFIRA

IANOŞ

No teremtete!.. Urvoş-doftor nu-ĭ la casă... Este dipotat la Raisrat...

ELISA

La cameră! Cere parola pe când bolnaviĭ luĭ o perd!

MUŞEŢEL

La cameră doctorul şi eŭ bolnav în cameră!.. (către Ianoş) Nu te apropiá!.. staĭ acolo!..

ŞANDOR

Doftoru nu póte veni.

MUŞETEL

D'acolo, vorbesce d'acolo!

ELISA

De ce nu póte veni?

MUŞEŢEL

De ce?

ŞANDOR

S'a făcut ci-că minister!..

ELISA

Aĭ! aĭ! aĭ! e bolnavă situaţiunea!..

MUŞEŢEL

Ministru, doctorul şi eŭ bolnav de anghina!..

DANCIUC

Nu póte veni doftorul, Cocóne şi mĕ dóre... aolică reŭ mĕ dóre...

ELISA

Nu póte veni?

DANCIUC

Ci-că este prea otcupat...

MUȘEȚEL

De sigur, cu atâția bolnavĭ...

DANCIUC

Nu cocóne, ci cu Primăria...

ELISA

Tot o bolnavă...

DANCIUC

Se sfătuesce la sfat despre șepcile cu fir ale birjarilor ci-că lupta este mare!...

ELISA

Orĭ iaŭ patriotica otărîre ca pe cărțile de joc se fiă de acum înainte Domniĭ românĭ... Domniĭ românĭ bătuțĭ la stos!...

ZANFIRA (Intră iute)

Vine!...

ELISA și MUȘEȚEL

Cine? cine?

ZANFIRA

Doctorul... Am alergat, am colindat la vr'o treĭ... Unul nu póte veni, căcĭ era fórte ocupat... Caută! Altul ar fi venit... dar era dator sĕ mérgă la un consult... la repetiția, la operă se asculte pre noua prima-donas...

MUȘEȚEL

Al treilea?...

ZAMFIRA

Al treilea... vine... acesta este încă noŭ...

MUȘEȚEL

Cine?

ZAMFIRA (Eliseĭ)

El!... (tare) D. Dr. Calamitate...

SCENA XVIII

Aceiaşĭ. Dr. CALAMITATE (MIRCEA)

MUŞEŢEL

Dr. Calamitate! A! Ce fericire!... A! Doctore! Adinéorĭ te citeam, cole, în gazetă... A! sum fórte bolnav, doctore... fórte bolnav...

ELISA (Zamfireĭ)

De minune... Abia 'l-aşĭ fi cunoscut!

MIRCEA (Eliseĭ)

Domnişóră!... (salută cu o schimbare de gest) Domnul e bolnav?

IANOŞ

No şi eŭ! teremtete!...

ŞANDOR

Mintenaşĭ şi eŭ!

DANCIUC

Aolică! mĕ dóre...

} Toţĭ de uă-dată

Dr. CALAMITATE

He! ţară... pe rând ca la móră... asteptaţĭ afară (eĭ ese. Către Muşeţel) Teribile morb, boerule!... Inchipuesceţĭ, cocóne, că de o maĭ merge tot aşa, n'o se maĭ rĕmâe în Bucurescĭ de cât...

MUŞEŢEL

De cât?...

Dr. CALAMITATE

De cât doctoriĭ...

MUŞEŢEL

Eleĭ!...

ZAMFIRA

Negreşit, căcĭ numaĭ eĭ nu'şĭ beaŭ doctoriele!...

Dr. CALAMITATE

Inchipuesce-ţĭ că am preste patru sute de casurĭ numaĭ eŭ...

MUŞEŢEL

Patru sute casurĭ numaĭ D-ta !... Eŭ al patru suta unulea !... A ! mĕ dóre doctore, mĕ dóre !...

Dr. CALAMITATE

Cunoscĭ, D-ta cocóne, pe D. Coscodanescu ? Nu 'l cunoscĭ... Nu face nimica ! Inchipuesceţĭ că astă-véră, după ce 'mĭ prânḑesce zdravăn la un banchet, cu vr'o ḑece felurĭ de bucate şi pe atâtea vinaţe, se duce de se bagă în gîrlă... Hait ! anghina 'l-a lovit cum e maĭ rĕŭ... Mărturisesc, cum ḑicem noĭ medicĭĭ...

MUŞEŢEL

Eleĭ !... a murit !... Dar mĕ dóre, doctore... mĕ dóre !...

Dr. CALAMITATE

Dar Madam Spankia ?.. N'o cunoscĭ ?... Merge mĕ rog la bal... fără soţiorul... Dar mi ţi-o jócă un cârd de *locotenenţĭ*... din óste... Mi se pune între o uşă şi o feréstră deschisă... Guturaiul cât pe icĭ, cât pe colea... Hapsi, hapsi !... ş'apoĭ hîrca ! hîrca ! (tuşésce) şi hait anghina oftigeĭ mi ţi-o curăţă...

MUŞEŢEL

Eleĭ ! doctore... a murit cocóna Spanchiă... Dumneḑeul meŭ ! mĕ dóre, doctore, rĕŭ mĕ dóre !...

Dr. CALAMITATE

Da, se vedem boerule (*'l pipăe comic, 'l bate, 'l ascultă, cu o trêmbiţă de copiĭ*) Da, escĭ bolnav...

MUŞEŢEL

Nu spuneam eŭ bine ?...

Dr. CALAMITATE

Dar cine era nătărăul care se îndoia ? Bolnav serios... aĭ anghină...

MUȘEȚEL (casoă gu:a)

Este roșéță?...

Dr. CALAMITATE

Anghină complicată cu Necroro-Nefrito-Orchita-Lamghita-Lupus-Lycopodium-Coxalgica-Spasmodica Dinamica...

MUȘEȚEL

(Cere la fiă-care vorbă technică, 'și pipăe un membru, mereŭ se lasă jos și la fine cade la pământ) A! sum mort!.. mort! mort!...

ELISA (luĭ Mircea)

Pentru Dumnedeŭ, Mircea.. gluma e prea-prea.. sfîrșesce!..

Dr. CALAMITATE

O! nu te speriá, boerule... Zamfiră, ajută pre domnul... Nu avea grijă... Nu va fi nimic!...

ELISA

Unchiule!... A doctore!... ('l ridică)

Dr. CALAMITATE

Domnișóră... A ce frumósă fiică aĭ domnule Mușețel...

MUȘEȚEL

Nepótă!... Necoro-Nevrito... Și n'am murit încă? (pe gânduri)

Dr. CALAMITATE

Nepótă? Ce fericit nepot veĭ avea...

ELISA

Domnule..

Dr. CALAMITATE

O! este adevĕrat domnișóră...

MUȘEȚEL

Necoro-Nefrito... Cactus... Și nu sum mort?...

Dr. CALAMITATE

Mort?... Mort când eŭ sum aicĭ?... Nu te simțĭ deja maĭ bine?... Da, domnișóră, fericit nepot va avea domnul...

MUȘEȚEL

(Aparte) Ce ḑice?... A! iată un bărbat bun pentru Liza... Necoro-Nevrito-Costalm... Escĭ însurat doctore?

Dr. CALAMITATE

(Aparte) A! 'l aduseiŭ... (tare) Nu, domnule Mușețel... Nu se întâlnesce în tóte ḑilele o fată ca... domnișóra și un unchiŭ ca... D-ta...

MUȘEȚEL

(Chiamá pe Elisa) Coxalgo-Cohalmo-Necoro.. Naiba scie!.. Ce ḑicĭ Eliso (arétă pe Dr.).

ELISA

De Coxalgo-Cohalmo?

MUȘEȚEL

Nu, de Doctor?...

ELISA

(Plécă capul). A! unchiule!...

MUȘEȚEL

(Către Zamfira). Nu-ĭ displace... A! ce fericire.. Coxalgo-Cohalmo... laranghita... Anghina...

Dr CALAMITATE

(Apucă mâna Elisei și o strânge la ănima) A! Domnișóră, cât e d bolnav unchiul D-vóstră!.. Când aṭi sci... (Cu vioiciune) A!.. da când are o nepótă ca D-ta nu póte, nu trebue se móră...

MUȘȚEL

Se mor?... Sunt așa dar rĕu bolnav... dar mĕ dóre, mĕ dóre, Doctore!.. A! Eliza... dècă aĭ vrea... Ce fericire!.. Coxalmo-Cohalmo! O! dar mĕ dóre, mĕ dóre!...

SCENA XVI

Aceiaşĭ Dr. DIPLOMATESCU

Dr. DIPLOMATESCU (Intră citind un jurnal şi nu bagă sémă la nimíc).

MIRCEA

(Lasă răpede mâna bolnavuluĭ şi se dă îndărăt). Aoleo!.. ăstaĭ doctorul Diplomatescu... Doctor de a binele... Ce mĕ fac?.. (sue în fund)

ZAMFIRA (Elizeĭ)

Hait! se 'ncurcă rĕu!... Ce se facem?...

MUŞEŢEL

A! Dumneḑeŭ te-aduce Doctore Diplomatescu.... Poftim ...Sunt bolnav, rĕu bolnav de Necoro-huştuluc-maiculat...

Dr. DIPLOMATESCU

(Cu jurnalul în mână). Nu se póte!.. Nu se póte!.. (citind) una sută de nemţĭ aŭ bătut 5000 de francezĭ, aŭ prins 3000 prisonierĭ între carĭ 20 de generalĭ, 2000 de oficiărĭ superiorĭ şi 2000 de tunurĭ... Restul e mort şi 2000 rănițĭ... Dar nu se póte!.. Acest *Nord Deutsche Post* nu scie face socotélă.

MIRCEA

Ce naiba o fi făcênd el acolo?..

MUŞEŢEL

Domnule Doctore, D-le Doctor Diplomatescu!...

SCENA XVII

Aceiaşĭ Dr. COQUETESCU

Dr. COQUETESCU

Aci este anghinosul?... A! o oglindă... (merge la oglindă şi aşéḑă frizura, cravata)....

MIRCEA

Şi altul!.. Dr. Coquetescu?...

ZANFIRA (Elizeĭ)

Se vede că nătărăiĭ de Ianoşĭ şi Dănciuc aŭ fost adinéorĭ cu tot deadinsul pe la doctorĭ...

MUŞEŢEI

Aşa dar sum bolnav de tot?.. Şi alt doctor!.. Dr. Coquetəscu!...

ZANFIRA

(Mergênd la Dr. Diplomatescu) Eĭ, Domnule Doctore... D. Muşeţel... boerul...

Dr. DIPLOMATESCU

Da! Da!... După Sedan nu e mântuire...

ZANFIRA

(La Dr. Coquetescu) D-le Doctore.. D. Muşeţel.. Boierul.

Dr. COQUETESCU

A! ce frumuşică.. Escĭ vĕduvă?.. Fétă mare?.. Bzz.. Ce nostimă.. Escĭ bolnavă?.. Boerul?. Nodul cravateĭ stă bine?

(Se îndréptă spre Muşeţel amândoĭ doctorii şi se întâlnesc, 'şĭ fac comice salutărĭ... Dr. Coquetescu şi Dr. Diplomatescu.

Dr. DIPLOMATESCU

Dr. Coquetescu... Este dar consult?..

Dr. COQUETESCU

Uite!.. Ce frumoşĭ pantalonĭ!.. De unde iai cumpĕrat colega?..

ZANFIRA

(Intervenind) D. Muşeţel anghină are?..

SCENA XVIII

Aceiaşĭ Dr. SPIRITUŞ

Dr. SPIRITUŞ

(Intrând, înainte de ultima vorbă a Zanfirei) **Anghinare**?... Sunt bune cu sosŭ alb...

DOCTORIĬ

Doctorul Spirituş!..

MIRCEA

Şi al treilea!.. Intréga facultate!.. A! sum topit!..

Dr. COQUETESCU

Anghină-are anghinare!... (a parte) A! Ce spirit!.. Ce spirit!...

Dr. DIPLOMATESCU

Uite!.. Dr. Coquetescu subliniind un joc de vorbe!..

Dr. SPIRITUŞ

Cine e bolnav?...

Dr. COQUETESCU

Bună ḑiua, colege...

Dr. SPIRITUŞ

Ce **culege**?.. Ne aŭ **cules** pe cât vĕd....

Dr. DIPLOMATESCU

A parte) Hait! i-a trântit-o doctoruluĭ Coquetescu.

Dr. COQUETESCU

St!.. St!.. St! maĭ trage una doctoruluĭ Diplomatescu... C spirit, a! ce spirit! (tare) A! ce frumósă vestă, colege. (luĭ Spirituş) De unde ieĭ asemenea veste frumóse....

Dr. SPIRITUŞ

Veste frumóse?.. A! nu de sigur pe urmele Dumitale!..

Dr. COQUETESCU

(Aparte) Ce ḑice? Par că-şĭ rîde de Dr. Diplomatescu.... De sigur, el numaĭ âmblă după vestĭ...

Dr. DIPLOMATESCU

Dar apropos de veste, ce maĭ veste coleg?...

ZAMFIRA

(Luĭ Muşeţel) Rĕbdare, domnule... Domniĭ doctorĭ se consultă... D. Calamitate se ţine maĭ la o parte; sĕ vede că e noŭ...

MUŞEŢEL

Domnilor doctorĭ domnule doctor! (luĭ Mircea)

MIRCEA

Aoleo! m'am dus!... (schimbă gest cu Zamfira)

ZAMFIRA

(Intervenind) Da, domnule Dr. Coquetescu, da, domnule Dr. Diplomatescu... şi D-ta, domnule doctore... boerul e bolnav... Eaca...

Dr. SPIRITUŞ

Cine e bolnav?... Domnul?... (Doctorii se apropie de Muşeţel. Spirituş apucă de mână pre Muşeţel şi-ĭ córcă pulsul) Unu, doĭ...

MUŞEŢEL

Bate doctore?... nu-ĭ aşa?

Dr. SPIRITUŞ

Una, douĕ, treĭ... bătăĭ, multe bătăĭ... dar constituţionalĭ

Dr. DIPLOMATESCU

Ha! ha! ha!... bravo!... bătăĭ constituţionalĭ! ha! ha! ha!.. (a parte) O să-l repetez la redacţiunea luĭ Cască-Gură!...

Dr. COQUETESCU

(A parte) A! pĕcat că nu se vinde şi niţel spirit...

Dr. SPIRITUŞ

(A parte) Omul ăsta e sănĕtos; să vedem unde-o eşi?

Dr. DIPLOMATESCU

(Luând o mână a luĭ Muşeţel) Hm!... căldură.

Dr. COQUETESCU

(Luând cea-l-altă) Mare căldură...

Dr. DIPLOMATESCU

Stenahoriă?... Omul acesta e bolnav.

Dr. SPIRITUŞ

De unde o sug eĭ căldura?...

Dr. COQUETESCU

Stenahoriă?... arşiţă de stomach... omul acesta e perdut.

Dr. SPIRITUŞ

(A parte) Ce asinĭ!...

MUŞEŢEL

Sunt perdut!... sunt mort!...

Dr. SPIRITUŞ

Consultiamo!... (pe aria din Crispino)

DOCTORIĬ

(Plécă spre mésă. Dr. Spirituş dă de clavir şi frunţăresce nótele, bătênd tactul comic).

Dr. DIPLOMATESCU

Aşa dar, colegĭ... ce ordonăm?.. Écă... Gazetele de aţĭ... N'avuiŭ timp se le vĕd... (apucă o gazetă).

Dr. COQUETESCU

(Dând în cale-I de Elisa) Bzz!.. o fétă frumósă... Muşeţel e bogat... Heĭ! cine scie? (îşĭ drege cravata) Domnişóră.. (remâne lîngă Elisa făcênd complimente ciudate).

ZAMFIRA (luĭ Mircea)

Privesce-ĭ!.. Halal consult...

MIRCEA

A!.. nu maĭ am nicĭ o grijă vĕḑêndu-ĭ la lucru!..

Dr. COQUETESCU

Da! Domnișóră, mata escĭ frumósă... A! ce frumósă rochiă... Și décă matale ți-ar place un bărbat... O! Domnișóră, ce fericire... Vedețĭ ce frumóse cravate am!..

Dr. SPIRITUȘ

O! musică, artă divină!.. E la bella Gigudina.
Tra la la la la la la! (bis)
Di quindici ani faceva l'amore
Dali avanti-un passo...

Dr. DIPLOMATESCU (cetind)

„Ministeriul cel noŭ al Spanieĭ este compus din bărbațĭ sublimĭ: D. de los Tontos, Primul Prețedinte, este un geniŭ... D. de las Canalias, Ministrul de finance, o specialitate rară...

(Pênĕ aci se aude vorbele fiă-cărnia doctor; de acum înainte nu se maĭ aude nimica, căcĭ toțĭ vorbesc împreună)

Dr. COQUETESCU

Așa, se sciĭ Domnișóră, Duducuță: eŭ te iubesc, te adorez... Sum doctor... nu ca aia... O! belă duducuță... Cad în genunchie.. nu mĕ lăsá...

Dr. SPIRITUȘ (Fredonéză)

La vegni, la vegni a la finestre...
Le tuta le tuta incipriada...
Partit en guerre, le syre de Framboisy (bis)
Revint de guerre...

Despăgubesce-mĕ lele
De părăluțele mele...

Dr. DIPLOMATESCU

Revoluţiune... Internaţionale... Versailles... Maturiĭ de la Senat (bate cu pumniĭ 'n mésă) Da!.. libertate, egalitate, fraternitate!.. Jos! sus!..

ZAMFIRA (luĭ Muşeţel)

Ce consult!... halal!... (alérgă de la un doctor la altul) Eĭ, D-le Dr.... *Despăgubesce-mĕ lele*... D. Muşeţel.. Eĭ D-le Dr. Deplomatescu... D. Dr. Coquetescu... D. Muşeţel...

Tustreĭ doctoriĭ revin în mijlocul sceneĭ, unul cu un caet de note în mână, altul cu un jurnal imens, Dr. Coquetescu netedindu-şĭ pălăria cu multă preocupaţiune şi se lovesc între eĭ: pălăria luĭ Coquetescu se turtesce, Dr. Coquetescu intră cu capul în gazeta luĭ Diplomatescu; Dr. Spirituş, bătênd tactul, dă o palmă D-ruluĭ Diplomatescu. Grup comic! Dr. Spirituş continuă un moment a cânta:

Astă-véră ger şi frig,
Şi veneaĭ la neĭca'n crâng...
Vino, vino, puĭcă, vino...

(Rĕmân apoĭ stupefacţĭ. Zamfira, Elisa, Mircea îşĭ ţin cóstele de rîs. Muşeţel cu mânele întinse, cu gura căscată...).

MUŞEŢEL

Dar, domnilor doctorĭ...

Dr. SPIRITUŞ (luĭ Coquetescu)

Doctorul s'a băgat în diplomaţiă... (arétă gazeta la gât)...

Dr. DIPLOMATESCU

Dar apropos de diplomaţiă... D-ta coleg facĭ prea lungĭ *note*... (arétă obrazul sĕŭ roş).

Dr. COQUETESCU

Pălăria mea.. nouă nouţă!...

Dr. SPIRITUŞ

Ergo, colegĭ... *Consultiamo*...

Dr COQUETESCU

Se-mĭ scot baniĭ pe pălăriă... (tare) Bolnavul açesta are anghină...

Dr. DIPLOMATESCU

Complicaţiunĭ, tărăgăelĭ, disoluţiunĭ...

MIRCEA

Ce ḑice? D. Muşeţel bolnav? (Se apropie de Spirituş şi 'ĭ vorbesce a urechiă).

Dr. COQUETESCU

Décă nu este medicamentat energic...

Dr. DIPLOMATESCU

Trebue reacţiune straşnică... prefacere radicale a constituţiuneĭ...

MUŞEŢEL

Dumneḑeule, ce bolnav sunt!...

Dr. SPIRITUŞ (luĭ Mircea)

Escĭ băiat de spirit... Cu acest titlu facĭ cu mine ce voiescĭ... Ş'apoĭ acestĭ asinĭ merită o lecţiune... (tare) Va să ḑică, onorabilĭ colegĭ, domnul are anghină?...

Dr. COQUETESCU

Are anghină, da, da!

Dr. DIPLOMATESCU

E perdut, da, da!

Dr. SPIRITUŞ

Domnule Muşeţel... ţĭ-aşiŭ putea recomandá se'ţĭ beĭ numele în ceaiŭ, dar maĭ bine, curênd icosarul pentru scumpiĭ acestĭ colegĭ...

Dr. DIPLOMATESCU

O! icosarul... Eŭ lucrez pentru sciinţă numaĭ... (întinde mâna ca să priméscă icosarul de la Muşeţel. Desface iar gazeta şi ese cetind) A! diplomaţia europeană...

Dr. COQUETESCU

Icosarul?... (aparte) Nicĭ pălăria nu-mĭ ese... E! barim căl-

catul... (tare) Eŭ nu lucrez pentru banĭ... (întinde mâna și ia icosarul de la Mușețel, salută și ese înodându-și nodul cravatei).

Dr. SPIRITUȘ (lui Mircea)

Acu la rândul nostru, colege... Ia loc colo la mésă și scrie ordonanța... (se pun la mésă și Mircea scrie).

MUȘEȚEL (către Zamfira)

Aștia se par maĭ de omeniă... Ce o se'mĭ dea óre?

ZAMFIRA

Ăla maĭ ales, Dr. Calamitate!... Ce om! ce om!... Nu'ĭ așa, domnișóră... (lui Mușețel) I cam place doctorul, ḑĕŭ așa...

MUȘEȚEL

A! Zamfira, ăsta ar fi bun pentru Elisa...

Dr. SPIRITUȘ

Prea bine, colege, așa... și fiind-că bóla cere grăbniciă...

MUȘEȚEL

A! doctore, grăbesce...

Dr. SPIRITUȘ

Ce spițer aveți, boerule?

MUȘEȚEL

Domnul Șócățemberg...

Dr. SPIRITUȘ

(Il dă un condeiŭ se iscăléscă receta) Subscrie, boerule, receta și Zamfira va merge îndată, cât stăm noĭ aci, se aducă doctoriile

MUȘEȚEL

Adu, doctore, grăbesce... A! voiŭ putea óre se scap de Coxalgo-Cohalmo... Cum aĭ ḑis doctore?...

Dr. SPIRITUȘ

De minune... Domnișóră, fă bine și vino aci,

ZAMFIRA

(Elizeĭ) Dar ce vor eĭ se facă?

ELISA

Acole, domnule doctore?

Dr. SPIRITUŞ

Domnule doctore.. (Iuĭ Mircea) In mâna D-téle mâna Domnişóreĭ...

MUŞEŢEL

Dar ce însemnéză?...

ZAMFIRA

Ce o maĭ fi şi asta?...

Dr. SPIRITUŞ

Ingenuchĭ, copilaşilor...

MUŞEŢEL

Dar ce? Dar ce?...

Dr. SPIRITUŞI

Nu te iritá boerule: anghina e ciudată bólă... Domnule doctore, citesce te rog ordonanţa subscrisă de boerul...

MIRCEA

„Declaraţiune. — Subsemnatul unchiŭ şi tutore domnişóreĭ Eliza Primăvărescu, consimţ la măritarea eĭ cu domnul Mircea...

MUŞEŢEL

Cu Mircea! A! dar nu se póte... nu se póte... Este o trădare...

ELIZA

Unchiule...

MIRCEA

Unchiule!... Domnule Muşeţel, iertare!

ZAMFIRA

Boerule!...

MUȘEȚEL

Și tu?... Anghina ta?... Afară!...

ELISA, MIRCEA

Iertare;...

MUȘEȚEL

Dar anghina mea, doctore? Anghina mea?...

Dr. SPIRITUȘ

Teribil morb, boerule! (cetind gazeta) 759 morțĭ de anghină și jumĕtate... Iacă lécul, boerule... (îĭ arată declarația subscrisă) Haide, rădică-te, domnule Mușețel... escĭ sănătos...

MIRCEA

Da, unchiule escĭ sănătos...

ZAMFIRA

Sănătos tun, boerule...

MUȘEȚEL (pipăindu-se)

Nu-mĭ sunt roșiĭ urechile...

ELISA

Eĭ nu!...

MUȘEȚEL

Nu mĕ dóre capul?...

MIRCEA

Dómne apă:ă!

MUȘEȚEL

Am apetit?...

ZAMFIRA

Cât un mitropolit.

MUȘEȚEL

N'am roșéță 'n gât?

Dr. SPIRITUȘ

Nu, nu!... Roșéță?... Iat-o numaĭ pe ceĭ doĭ obrațĭ aĭ domnișóreĭ și aștéptă un sărutat de la Mircea...

MUȘEȚEL

N'am anghină... Ha! ha! ha!...

MIRCEA

Nu aĭ și nu o veĭ maĭ avea... și iacă garanțiá în contra eĭ...
(aruncă borcane, cutiĭ, etc. afară).

ZAMFIRA

Așa ți-e vorba?... Haide și eŭ!...

MUȘEȚEL

(Sare voios și începe și el a aruncá). N'am anghină?... Zamfira, Elisa... Mircea... nepóte... n'am anghină... Necoro-Nevrito-Cohalmo...

MIRCEA

Afară, afară buruenile rele... Afară șarlataniĭ... E sântă misiunea aceea a mediculuĭ, unchiule... A! ce bine-cuvêntărĭ nu aduce el la căpătâiul celuĭ suferind... dar câțĭ șarlataniĭ și câțĭ medicĭ adevěrațĭ!... Acela e medicul, unchiule, care, om de spirit ca D. Dr. Spirituș, încrețesce sprîncéna când vede în adevěr gravitatea bóleĭ, ér când, ca dinéorĭ aci, înțelege că este numaĭ un fel de Necoro-Nevrito-cohalmo...

MUȘEȚEL

Coxalmo-uștuluc...

MIRCEA

Atuncĭ îșĭ rîde de șarlataniĭ, carĭ alérgă numaĭ după icosarĭ, cântând colo la piano...

Dr. SPIRITUȘ

Afarâ publicul se nu ne chiame,
De cât spre-a ne-aplaudá;
Căcĭ autorul bietul se teme,
Că'n loc d'aplaos ne-or fluerá... (bis).

TOȚI

Afară, afară se ne strigațĭ!
Dar numaĭ ca să ne-aplaudațĭ!

(Cortina cade)

SÂNTUL NICOLAE

ŞI

COPIII CEI CUMINTI

SCENETA INFANTINA IN VERSURI LIBERE

Represintată la Instit. Urechiă cu ocasia Sf. Nicolae in. 1874

„Et quum summa miremur
inferiora tamen probemus.“

PERSÓNELE

Doba-de-carte . . . . . .
Cenzorescu . . . . . .
Falcuşi . . . . . .
Cocoşel . . . . . .
Florilă . . . . . .
Nestor. . . . . .
Pisica. . . . . .
Şoricel . . . . . .
Burdujel. . . . . .
Strengarescu . . . . . .
Nebunescu . . . . . .

SANTUL NICOLAE

ŞI

COPIII CEI CUMINTI

CORUL

Sănte, sănte Nicolaĭ,
Déră nouĕ ce ne daĭ?
Sănte, sănte Nicolaĭ,
Astăţĭ ce-o sĕ ne maĭ daĭ? bis

DOBĂ DE CARTE

La copilul cel cu minte,
Care 'nvéţă şi nu minte,
Sânt Nicolaĭ, o se-aducĭ
Niscaĭ bonbóne 'n papucĭ?
Aĭde, cereţĭ, măĭ băeţĭ,
Luĭ sănt Nicolai, ce vreţĭ.

CENZORESCU

Numaĭ spuneţĭ că veţĭ fi
Buni, cuminţĭ, cum va dori,
Şi că mult o se 'nvĕţaţĭ
Şi ca-'n tóte ve 'ndreptaţĭ.

FĂLCUŞI

Sănte, moşule bĕtrâne,

Scuturăţĭ barba pe mine,
Că ţĭ-e barba de mătasă,
Când o scuturĭ, âmpli-o mésă
De acadele,
De jucărele,
De bonbonele. . . . . .
Ce? nu mĕ cunoscĭ, o sănte?
Eu sunt Fălcuş, cel cu minte. . . .
Te rog, sănte Nicolaĭ,
Dă-mĭ îndată ce-o sĕ-mĭ daĭ;
Da se daĭ şi sănĕtate,
Dulce ḑilĭ îndelungate,
La părinţiĭ meĭ iubiţĭ,
Că adresa, cred, le-o sciţĭ:
Staŭ în uliţa Stirbeĭ. . . . .
Mie se-mĭ daĭ orĭ ce vreĭ. . . . .
Ce sĕ-mĭ dea óre pe coş? (întrébă pe Cocoşel)

COCOŞEL

Nisce turte de la Moşĭ. . . . . .

DOBĂ DE CARTE

Nu, Cocoş ci mîngâere.

FĂLCUŞ

Da şi bonbóne şi mere,
Da şi pintenĭ, d'aur, roşĭ,
Da şi caluluĭ zahar.

FLORILĂ

Tacĭ, Fălcuşĭ, că e ruşine
Sĕ cerĭ tóte pentru tine
Şi de alţĭ sĕ n'aĭ habar.
(încet) Cere, mă, şi acadele,
De ţi-o da sunt ş'ale mele? . . . . .
(tare) Eŭ Florilă, mĕ numesc,
Sănte, bine te găsesc:

Sciĭ c'am fost cam bolnăvior;
Dar acuma sunt iar bine,
Şi écă veniĭ la tine,
Sĕ te rog cu mare dor:
O sfinte Nicolaĭ,
Ce mulţĭ copiĭ maĭ aĭ!
La toţĭ o sĕ aducĭ
Bonbóne prin papucĭ?
Eu vreaŭ.... un mare smeŭ
Sĕ urle ca un leŭ,
Ş'o puşcă.... ş'un pistol....
Ş'o sută de arşicĭ
Sĕ mĕ joc cu Piţol,
Ş'o carte cu sfinţĭ micĭ;
Că eŭ făgăduesc
Sĕ nu mĕ bolnăvesc,
Ca nu éră'şĭ din bólă
Sĕ nu 'nvĕţ carte 'n şcólă,
Că mult eŭ mĕ silesc
Sĕ 'nvĕţ carte mereŭ,
Sĕ nu fiŭ nătărĕŭ;
Ş'in clas ş'in dormitor
Eŭ pururea gândesc
Sĕ fiŭ ascultător.

NESTOR

Sfredeluş e guraliŭ;
De vorbă când s'apucă,
Atuncĭ sĕ te ţiĭ furcă,
Ca iţele se 'ncurcă.....
Eŭ, sănte, atâta sciŭ
Că toţĭ sunt băeţĭ bunĭ,
Şi.... décă spun minciunĭ
E numaĭ din tâmplare
Că nimenĭ gând rĕŭ n'are.....

Dér póte tu poftescĭ,
Cu cine-acum vorbescĭ
Sĕ sciĭ? acésta vreĭ?
Eŭ sunt Nestor ţonţoroĭ,
Care face tărăboĭ;
Dar ce sĕ-ĭ facĭ, moşule?
Vin'încó, Cocoşule,
Sĕ spuĭ luĭ sânt Nicolaĭ
De Ţonţoroĭ ce gând aĭ.

CORUL

Da-e cu minte Ţonţoroĭ,
Şi de 'ncepe vr'un resboĭ
E că s'a 'ntâlnit cu noĭ. . . .

DOBĂ DE CARTE

Nestorel e băeat bun;
Câte-odată. . . . . cam nebun.

NESTOR

Dobă de carte 'ĭ maĭ mare
Şi, cum îl veḑĭ, tot el sare
Cel d'ântêiŭ la nebuniĭ.

DOBĂ DE CARTE (încet)

Nu maĭ spune, mă, porstiĭ.

CENSORESCU

Pace, pace, armoniă
Între voĭ pururĭ sĕ fie,
Căcĭ copiiĭ educaţĭ
Trăesc, toţĭ, ca nisce fraţĭ.
(către Sf. Nicolae) Censorescu eĭ mĕ chiamă,
Pentru că le bag de sémă
Neroḑiĭ sĕ nu maĭ facă,
Ca la Domnul toţĭ sĕ placă.

PISICA

Miaŭ! miorlaŭ şi éră miaŭ!

TOȚĬ

Căţĭ, pisică . . .

PISICA

Ba nu vraŭ!
Eŭ mĕ iaŭ cu toţiĭ bine,
Până ce 'ndemână-mĭ vine
Și cu Domnul dascăl ch ar,
Dóră mi-o da note bune.
Miaŭ, miorlaŭ și miorlaŭ iar;
Când am venit, am plâns tare,
Și miorlăiam, poznă mare,
Dér acum m'am cuminţit
Și cu plânsul s'a sfîrșit.
Mie pisică ĕmĭ ḑice,
Dér maĭ vreaŭ pisică-a fi
De cât șoarec . . .

ȘORICEL

Nu crăcni!
O sĕ-ţĭ daŭ *treĭ* la purtare . . .
Auḑĭ? în ḑi de serbare?
Sĕ te întreb moș Nicolaĭ,
Oare mie ce-o sĕ-mĭ daĭ?
Eŭ sunt, mĕ rog, Șoricel,
De . . . . nu prea sunt curăţel,
Și nicĭ prea ascultător;
Dér promit că 'n viitor,
Voiŭ fi pururea curat,
Și cu minte ș'ordonat.

BURDUJEL

Uĭte, mă! par că și noĭ,
Eŭ și Fălcușĭ, amîndoĭ,
N'am voi se fim cu minţĭ? . . .
Venim cu ruge ferbinţĭ

Către Sântul Nicolaĭ . . .
(Încet) Sânte, bombóne maĭ aĭ?
Sĕ ne daĭ ce-ĭ maĭ avea . . .
Mie Burdujel 'mĭ ḑice,
De când am venit aice,
Pentru că sunt voinicel;
Dér óre nu-s cumințel?

ȘTRENGĂRESCU

De cu minte nicĭ habar,
Maĭ nebun băeat e rar.

DOBĂ DE CARTE

Uĭte, frate, cine-o spune!
Ștrengărescu! de minune!
Îl vedețĭ cum sĕ

ȘTRENGĂRESCU

Nebunescule, sfârșesce,
Că nu te maĭ duc la nucĭ
Cu Zosima, în papucĭ,
Décă de nas mĕ apucĭ . . .
Sânt Nicolaĭ, sărut mâna,
Eŭ sunt ăla cu pricina;
Nu prea sunt de lăudat
Cu cămașa țonțoroiŭ,
La bârnețe, dinapoĭ,
Déră nicĭ de lepédat . . . .
Nebuniĭ, da, multe fac,
Năsdrăvăniele 'mĭ plac;
Și 's murdar
Ca un coșar.
Dér de adĭ eŭ hotărĕsc,
Sânte, Sânte ce slăvesc,
De nebuniĭ sĕ stirpesc,
De mi-ĭ da vr'o jucărea,

Vr'o pușcă de tinichea.
Nebunescule, așa e
Că luĭ Sfântul Nicolae,
Și tu promițĭ ca și mine
Că te veĭ purta maĭ bine?

NEBUNESCU

Ștrengărescu prea le 'nșiră,
Și la mofturĭ face dîră!
Sânt Nicolaĭ, să nu 'l credĭ,
Că lucru e așa .... să vedĭ:
Eŭ, care-mĭ dic Nebunescu,
De când sunt cu Ștrengărescu
Uĭte, daŭ pe unde daŭ
Și la nebuniĭ mă iaŭ,
Ș'apoĭ haĭda, o pățesc
Când cu Domnnl mă 'ntălnesc.
Dér te rog, Sânte bătrine,
Intrébă măcar de orĭ-cine,
Așa e că nu 's murdar
Desordonat și strengar?

BURDUJEL

Nebunescu e cuminte
Cât cățéua luĭ Melinte.

NEBUNESCU

Ce dicĭ, Burdujel? ... Să tacĭ!
D'aceea ț'am dat colacĭ?
Dă-mĭ colaciĭ înapoĭ,
Orĭ de nu .....

DOBĂ DE CARTE

Iar tărăboĭ!
Și vrețĭ ca Sântul să vină,
Cu careta sa cea plină
Dă bunătățĭ .... d'acadele?!

Maĭ bine, cu vocea lină,
Ḑiceţĭ toţĭ vorbele mele:

TOŢĬ

Sănte, Sănte Nicolaĭ,
Mulţĭ copilaşĭ tu maĭ aĭ!

DOBĂ DE CAREE

Şi tu poţĭ la toţĭ sĕ daĭ,
Şi bombóne, jucăriĭ,
La ceĭ ce sunt bunĭ copiĭ.

TOŢĬ

Noĭ suntem bunĭ, tu ne sciĭ.

DOBĂ DE CARTE

Ca păsĕrica ce sbóră
Copilu-ĭ minte uşóră,
Déră mintea luĭ sporeşce,
Când la carte sĕ sileşce.

TOŢI

Noĭ cu toţĭ ne vom sili,
Ş'învĕţaţĭ noĭ vom eşi.

DOBĂ DE CARTE

Ce sĕ cerem, Dómne sănte,
In a nóstră rugăminte?...
Copiĭ, sciţĭ ce e maĭ bun?
Uite, eŭ o sĕ v'o spun:

TOŢI

Românĭ bunĭ, pe şes şi plaiŭ!
Fă-ne, sănte Nicolaĭ

DOBĂ DE CARTE

Că nu-ĭ alt necaz pe lume.
De cât ca se n'aĭ un nume,
Nume de ném prea mărit!

ŞORICEL

Fă-ne, Dómne, némul mare,
De la munţĭ şi păn'la mare!
Fă-ne némul fericit!

CENSORESCU

Némul mare se va face,
A'nvĕţa de ne va place.
Aĭ sĕ cerem, déră, minte,
Rugând sântul prea ferbinte . . .
Dă-ne, sănte, sănĕtate.

FĂLCUŞ

Da şi zahar, ciocolate.

PISICA

Miaŭ, miorlaŭ, eŭ vréŭ dulceţĭ.

NESTOR

Eŭ voiŭ puscă, mă băeţĭ.

FLORILĂ

Eŭ voiesc o prăjitură . . .
Uf! îmĭ vine apa'n gură!

BURDUJEL

Mie sĕ-mĭ dea o cutiă
De soldaţĭ . . . . artileriă.

COCOŞEL

Cucurigu . . . . Déră mie,
De-ĭ tot da, ce-o sĕ-mĭ remâie?
Eŭ voesc sĕ-mĭ dea plăcinte,
Şi o sabiă de-argint!
Dóră nu's geaba cu minte!
Ce? de geaba nu maĭ mint?

BURDUJEL

Tacĭ Cocoş, că e ruşine,
Şĕ nu cerĭ... şi pentru mine.

Eŭ sĕ șciĭ, moșule sfinte,
Că nu am alte alte cuvinte
De a-țĭ spune ca sĕ-mĭ daĭ
Ce-ĭ voì din ce maĭ aĭ,
Decât că ascultător
Mĕ voiŭ face'n viitor.

TOȚI

Sănte, sănte Nicolaĭ,
Haide, dă ceo sĕ daĭ,
Că veḑĭ, nóptea a sosit
Și noĭ ruga ne-am sfârșit..

(S'aude tunete; fulgere; este vênt. St. Nicolae lasă un coș cu lucrurĭ bune)

FĂLCUȘ

Uĭte, uĭte, sĕ pogóră;
Uĭte, nu vedețĭ pe sfóră?

(Eĭ fac rótă împrejurul coșuluĭ cântând).

TOȚI

Bravo, sănte Nicolaĭ!
Aĭ fost bun ș'aĭ dăruit
Bunĕtățile ce aĭ,
Pentru că ne-am cumințit. (bis)

FINE

ODE A ELISA

COMMEDIA IN UN ATTO, di V. A. URECHIA

TRADOTTA DAL RUMENO DA

CLELIA BRUZZESI

PERSONAGGI

Anna Primaveresco . . . . . D-na MATILDA PASCALY
Mircea Primaveresco. . . . . D-nu M. PASCALY
Zanfira, cameriera . . . . . D-na M. FLEHTENMAHER

Rappresentata pella prima volta sulla scena di Bucarest il 9 Gennaio 1869, sotto la direzione del comitato teatrale, istituito dal governo.

ODE A ELISA

La scena rappresenta uno studio d'avvocato con quadri alle pareti Una scansia con libri. Scrittoio a sinistra, un canapè e sedie. A dritta una toeletta. Uscio in mezzo e a destra. In fondo un crologio.

SCENA I

All' alzarsi del sipario, MIRCEA, che sta scrivendo allo scrittoio depone la penna fingendo aver terminato una lettera.

MIRCEA

Andrà bene!.. (leggendo) Oh! si buona madre, oggi i miei sogni sono realizzati ... Da due mesi Anna, dopo infinite lotte, è divenuta mia moglie... Anna! sai quell' angiolo che infiammò l'animo mio, e nella speranza del di cui possesso attinsi la forza di lottare colla miseria e di crearmi una posizione... Oh diletta madre! Se tu la vedessi daresti ragione al mio cuore! La poesia nasce sul suo labbro tremolante sotto il bacio... La serenitá dell 'animo le si legge nell' azzurro de'suoi occhi... Se il suo rotondo e candido braccio cingesse il collo d'una statua, lo stesso gelido marmo sentirebbe rinascere nel suo seno la vita e il palpito con brivido di felicità... Oh! si, l'amerai buona madre!.. Ell'è tanto ingenua ed in pari tempo si ricca di pensieri . . . ,

Una sola piccola ombra evvi in tanto quadro di luce: *la gelosia*. Si, essa ne è dominata alquanto... Ma che? non vi son forse fiori, i quali, gelosi del raggio che amano, girano intorno a quel raggio in tutte le direzioni?.. Un altro, vorrebbe castigare la mia Anna della sua gelosia, io ne troverò il rimedio nell' amarla sempre più!... Oh! se il tuo seno, affettuosa madre, ha dato al mio corpo sangue e vita... Annetta mia, ha dato a quest 'istesso corpo, cresciuto colle tue dolci carezze, un 'anima per sentire... Ella sola ha fatto emanar dalla fronte, che i tuoi baci riscaldarono, l'idea del bello... Tu, madre, sei la sorgente della mia vita, dessa è quella della mia felicità... Egualmente grande è il vostre còmpito!... No, tu non puoi essere gelosa di lei... D'altronde la mia Annetta non ti rimunera ella forse col suo amore e colla sua gratitudine di ciò che tu le hai dato in me? Gratitudine? Oh! son io che devo immensamente esserti grato, madre mia!... Benedirò la posizione che mi verrà fatta dalla società, non per me, ma perchè sarò in istato d'alleviare la tua vecchiaia... E lo sarò fra poco... Elisa sarà mia, cara madre, oggi... domani... ed allora!... E quand 'anche per ingiustizia io non giungessi ad averla, non sono io avvocato? uomo d'affari? uomo positivo come tu m'hai voluto?.. In vece de 'versi che mi allettavano: paragrafi, articoli... In vece dell'inebbriante armonia dell'anima de' misteriosi mormorii della natura, il cicaleggio della tribuna.. i bisbigli dell' intrigo, la cacofonia della calunnia... Ah madre!" allor ch'io vado ai tribunali, lascio il cuore a casa... Pongo il codice al suo posto... Pure questo è qualche cosa, non è vero, madre mia? Vi sono avvocati e giudici che non hanno nè cuore nè codice... E che hanno dunque in vece loro? Una borsa!...

Non creder però, adorata madre, leggere in queste righe il minimo rimprovero per avermi consigliato il codice in luogo della lira... Oh! lo benedico quel codice, che mi ren-

derà la nostra cara Elisa... Prega tu pure il Cielo, cara madre!... Domani è Sant' Anna, giorno onomastico della mia Annetta... Voglio recitarle, stringendola al seno, quegli ultimi versi nei quali la mia infranta lira si è permesso di cantare l'amata Elisa.. (parlato) Benissimo.. Ora i versi.. (cercandoli) A eccoli... (leggendoli)

«T'amo, Elisa, come il cervo al monte,
Ama il dolce mormorio del fonte...»

(scorgendo Anna che apre l'ascio di soppiatto) Anna! (a parte) Presto questa lettera sotto piego... Se sapesse... (Mette la letttera nel piego e nella fretta lascia cadere i versi).

SCENA II

MIRCEA, ANNA.

ANNA (a parte sulla soglia)

Una lettera?... Per chi sarà mai!

MIRCEA (ponendo la lettera in tasca con alquanta premura)

Sei tu Annetta mia?...

ANNA (con aria scrutatrice)

Sei occupato?... Scrivi?.. Devo andarmene?...

MIRCEA (le va incontro e la prende per mano)

Ho terminato... (la vuol baciare) Che fuggi?.. Un bacio... no?... Le odierne leggi han forse cambiato anche il patto stabilito tra noi?...

ANNA

No, io il rammento... oggi come sempre da *due* mesi mi vi sottometto... Non fo ribellioni... (lo bacia) Articolo I...

MIRCEA

Articolo 2, 3, 4,... Vedi, mia cara, capisco anch'io che simili leggi abbiano molti articoli... Qui i paragrafi non si contraddicono gli uni cogli altri per dar luogo a cavigli,

anzi, nascono gli uni dagli altri... Ecco per esempio... Capitolo I *dell'amore*, paragrafo I *del bacio*... Articolo II, il braccio intorno al collo, e l'alinea *b*, un altro bacio. (con enfasi) Ho promulgato e promulghiamo... Noi Mircea, per grazia del Signor Sindaco, Principe...

ANNA

No, ... Marito...

MIRCEA

Oh! si, il so!... Costituzionalissimo... con ministero responsabile, *i tuoi occhi*... con una *Camera*... la tua... là... ove non v'é *palazzo di cristallo*, ma dove gli animi susurrano amore e speranza... Con un Senato...

ANNA

Ah! si, un Senato! Il tuo scrittoio, questo,... No, sono contro il Senato. Abbasso il Senato!...

MIRCEA

(ridendo) Oh! piano! piano! *Il Senato è nostro!*...

ANNA

No, quando vi stai seduto: Cercate un po'il cuor di Mircea? Non lo si trova piú. Egli è immerso fra' paragrafi ed i fascicoli degli atti!...

MIRCEA

(declamando) Noi Anna la bella, abbiamo decretato e decretiamo: Il Senato, cioè lo scrittoio, viene abolito nel nostro regno... ah! ah! ah! ah! Povero scrittoio!... Ma sconsigliato, chi ti ha suggerito l'idea di frapporti in mezzo a noi? in mezzo a due cuori che si amano? Vedete un po!... uno scrittoio ove vi è posto per...

ANNA

Per?...

MIRCEA

Un bimbo...

ANNA

Una bimba...

MIRCEA

Un bimbo...

ANNA

Una bimba che non avrà scrittoio... Quando lo si cerca il Sr. Mircea... scrive!... Il mattino, scrive, nella giornata, scrive!... La *sera*, si, per sino la sera scrive... scrive incessantemente... Che può mai scrivere sempre il Sr. Mircea?...

MIRCEA

(ridendo) Difese... Signori giudici... Signor Procuratore... Siccome... per cui... di modo che... l'articolo... il paragrafo... il capitolo...

ANNA

Difese... lettere...

MIRCEA

Anche!...

ANNA

Si, certo, lettere ai clienti...

MIRCEA

Ai clienti...

ANNA

Ah! dunuqe quella lettera...

MIRCEA

(a parte) Ahi! l'ha veduta! Oh! la gelosia! (forte) ah! ah! ah! Qual aria da giudice istruttore? Questa lettera (la trae dalla tasca) è per...

ANNA

Per... (con ansietà)

MIRCEA

Per la nostra vecchia madre...

ANNA

(con soddisfazione) Ah!

MIRCEA

Ed ora pel tuo nuovo moto di gelosia meriteresti . . .

ANNA

Il perdono.

MIRCEA

E un bacio. (l'orelegio suoua la 11) già le 11! Addio mia cara...

ANNA

Come già?... Sono le 11 appena...

MIRCEA

E'd'uopo... Il tribunale... Ah! ho un gran processo oggi... A rivederci, Annetta mia... Rammentati: ho un gran processo! ... (prende con allegria il portofogli ed esce in fretta canticchiando) „T'amo... hem!... hem!... hem!... come il cervo al monte...

ANNA

Già a rivederci... (Mircea parte)

SCENA III

ANNA (sola)

ANNA

(dopo aver accompagnato Mircea sino all'uscio) Se n'è andato... (fermandosi presso all'uscio dinanzi ad un quadro) *La luna di miele!* Ah! Lemeni, il tuo quadro ritrae il vero! Ecco il Signorino... Che aria di felicità... di beatitudine! Al par del mio Mircea d'altra volta... Dal suo socchiuso labbro l'anima sembra sprigionarsi docelmente... Col suo braccio stringe amorevolmente l'amata al seno... Come Mircea... Oh! luna di miele! (va al quadro dal lato sinistro) *La luna seguente.* Il Signorino è pensieroso, si morde i mustacchi... Lo sguardo suo è vagante... Che cerchi Signorino?... L'amata tua non ti sta d'accanto?... La sua mano accarezza il collo della sua diletta, ma quella mano è attratta... sembra una

mano tendente a strozzare l'essere che accarezza... Che cipiglio preoccupato!... Oh! gli affari!... Non è vero Signorino?.. Lo scrittoio... I tribunali?... Come Mircea... Avete affari? Difese?... Lettere ai clienti?... Una qualche cliente?... Come Mircea forse... (ritorna sul davanti della scena) No, egli non mi ama piú!... Il sento... „Quando vedrai, fanciulla mia, mi diceva la Signora Savini, mia aia, quando vedrai che tuo marito è tanto occupato da non poterti accordare poche ore, se non giornate, saprai che principia *La luna seguente!*“ Non mi ama piú! (volgendosi ad uno specchio) Ha forse d'uopo d'una piú bella... Si, fuggi bruttaccia... Non vedi che sei un mostro?... Occhi azzurri!... gran che davvero!... Perché non sono neri?... I neri gli piacciono.. Naso aquilino.. Odi tu, Biondina, naso aquilino ora. Voglio essere bruna. Sere fa, egli ammirava la nera capigliatura della prima donna. La prima donna è bruna... Affar di stato, veramente... Anche le more sono brune. (S'asside alle scrittoio) No, non mi ama piú!... Ecco già più d'una settimana che non trova altro tempo da accordarmi se non che l'ora del pranzo... Scrive incessantemente... „Quando vedrai il tuo Signorino molto occupato *La luna seguente*“ Oh! maledetto scrittoio!... (colla mano rovercia le carte che trovansi sopra) Maledette carte!... (le riassesta) Si direbbe davvero che sono divenuta una fanciulla che percuote l'assito sul quale è caduta... (cogitabonda) Eppure, no, altra volta egli vi confidava si dolci misteri indirizzatimi... Voi mi avete recati versi nei quali il mio Mircea cantava l'inno del cuore!... É vero, ma quanto veleno potete peró anche infondere!... La carta è come la lingua d'Esopo... Se fossi autore, fortuna che nol sono, scriverei l'istoria della carta. *Primo periodo.* La carta dai 2 ai 7 anni: l'eguaglianza della carta dinanzi alle stelle comete ed ai piccioncini. *Secondo periodo* dai 7 ai 14 anni; la carta delle scuole, la carta da punizio-

ni, la carta pungente, ruvida... *Terzo periodo* la carta dei 15 anni; carta color di rosa, dolce, liscia, vellutata, profumata...in ogni cantoncino un Ah! un Oh! su d'ogni pagina. *Quarto periodo:* carta da litigi... paragrafi, articolo tale... siccome... per cui... quindi... di modo che... Chiedo la parola!... Abbasso il ministro!... *Il Românul, la Patria, la Pressa, lo Scrinciobul*... Poi viene la carta da ricci, la carta da coprire i vasetti, la carta della *luna seguente*, piú che *seguente*. Ecco per esempio come questa (raccoglie per terra i versi caduti a Mircea) Vediamo: „mente!.. *La carta del terzo periodo avrebbe detto: è in errore, s'inganna.* Oibó!.. la cortesia non fa parte del quarto periodo, detto anche politico . . . Mente il Sr. Deputato Coscodano.. I rossi carnivori . . . I bianchi traditori. . . In nome dell' eguaglianza, della fratellanza, della libertà, i preopinanti sono miser. . . (parlando spiega la carta contenente i versi e s'interrompe ad un tratto) Che vedo? . . (legge) *Ode a Elisa?* . . . " Elisa! Ode? . . Caratteri di Mircea? . . Oh! Dio mio! . . Tremo! (legge)

«T'amo Elisa, come il cervo al monte
Ama il dolce mormorio del fonte. . .»

(cade mezza svenuta sulla sedia) Tradita! Egli ama una Elisa! . . . Tradita! . . Oh! le tue carezze di poco fa! . . Ora intendo la sua preoccupazione . . . . Ama! (con pianto trattenuto) Egli ama quella Elisa da piú giorni . . . Sarà bella quella Elisa? . . L'ama come il cervo. . . Che scempio! . . Deve essere un mostro . . . Si stupidi versi non possono essere ispirati che da un essere difforme . . (leggendo) „T'amo, Elisa, come il cervo al monte . . . Ah!!! dice: Come il cervo al monte, ama il dolce mormorio del fonte. . (con risolutezza) Mormora il fonte . . . Si, ma anche l'anima mia trafitta mormora! . . Ah! Signorino, amate una Elisa?. Dimenticate dunque che la donna ha la vendetta facile, pronta . . . per quanto brutta ella sia . . . tanto piú se non è un

mostro . . . Poiché dovete sapere che non sono un mostro.. Gli altri se ne accorgono . . . Il capitano, per esempio . . . È giovine il capitano, e porta le spalline con molta eleganza . . . Ah!!! Il Signorino ama . . . (suona il campanello) Dio mio! . . Vendetta! La vendetta è qual rugiada in tempo di siccita.

SCENA IV

ANNA, ZAMFIRA

ZAMFIRA

La Signora mi ha chiamata? . .

ANNA

Si (a parte) Come principiare? (forte) Zamfira . . . Zamfira.. Mi dicesti che il capitano . . .

ZAMFIRA

(a parte) Eccoci finalmente (forte) Oh! se sapesse signora quanto l'ama.

ANNA

(con isdegno) Quale temerità! . .

ZAMFIRA

L'adora, mi creda, creda alla di leĭ sorella di latte. . . Potrei io mai igannarla Signora?

ANNA

(a parte, leggendo) „T'amo, Elisa, . , Tradita! . .

ZAMFIRa

(a parte) Che vorrà mai dire un tal cambiamento ? . . Una lettera . . . . (procurando di leggere guardando al di sepra delle spalle di Anna) Ahi! Ahi! Ahi! „Ode a Elisa". . . Ora intendo! . .

ANNA (cogitabonda)

E tutte quelle proteste d'amore?. . Due settimane or sono

appena, che a Tuzla, sulla rocca dell'Avoltoio, col capo adagiato sul mio omero, lasciando l'onda, che spezzavasi ai nostri piedi, parlare un misterioso linguaggio, il suo labbro al mio congiunto, egli infondevami in un lungo bacio tutta l'anima sua . . . Oh! menzogna dell'amore! . .

ZAMFIRA (a parte)

Benissimo! . . non potrebbe andar meglio, ora la mia dote è sicura. (forte) Oh! cara signora! . . Che parla ella mai d'amore! . . Il marito! . . Mia Signora, si accerti che il consorte e l'amore, non capono nella stessa casa . . . Ció non si è mai veduto . . . Ah! se mi parlasse dell'amante che sta notti intere sotto le finestre onde mendicare uno sguardo.. dell'amante, che incontrando la mano della sua diletta, sente i brividi scuotergli il corpo, e il cuore spezzarglisi per la violenza de' palpiti, l'intenderei, ma il marito! . .

ANNA

Tale, si tale era il mio Mircea . . . .

ZAMFIRA

Quando le era amante . . . non dico di no! . . Ma che vuole . . . adesso è marito, qual necessità avrebbe egli ora di sospirare sotto le finestre cantando:

«Son qui, son qui mio ben
Deh! vieni a questo sen»

Oibó! ravvolto nella sua veste da camera, trascinando un paio di pianelle nel canavaccio delle quali in ogni punto trovasi annodato uno dei di lei amorosi pensieri; ella deve stimarsi felice se il signore condiscende ad interrompere i suoi affari, *i suoi versi forse*, per dirle con voce salmodica. . . Cara! Cara! . . (care in matrimonio, vale qaanto la parela *Patria* nella bocca di coloro che piú non l'hauno) Cara! comanda che mi portino una tazza di caffè . . . .

ANNA

Oh! no; Zamfira! Tu non puoi comprendere quanto in-

canto vi sia nel quadro del quale tu tenti mettere in caricatura la santa intimità del focolare, come quei miseri beffardi che non avendolo meritato lo pongono in ridicolo... No, Zamfira. Quella veste da camera, quelle pianelle costituiscono la veridicità dell'amore.

ZAMFIRA

Veste da camera ed amore!.. Hem! Appena giorno, il Sre. si alza, si rade la barba, beve il caffè, ed esce... Va dovunque purchè non stia in casa... Ritorna verso le 10, fa la colazione, prende il caffè e... ed esce di nuovo... Rientra alle 5 allorchè è spinto dalla fame, pranza di cattivo umore leggendo un giornale che lo insulta o lo loda, secondo ch'è, o non è del suo partito... prende di nouvo il caffè... intanto giunge l'ora del club... *Slatineano* quello dei rossi, il *Sr. Ciarla* quello dei bianchi... Ritorna a mezza notte... E non v'è nulla di sorprendente se la mezza notte è oltrepassata... Finalmente rientra a casa, sbadiglia, ripiglia la veste da camera" Che fai?.. Come stai, mia diletta? Oh! quanto sono stanco..." Sbadiglia, si corica... fru! fru! fru!.. Ecco come principia la dichiarazione d'amore coll'accompagnamento del russare, fru! fru! fru!...

ANNA

Hai ragione, si!.. O piuttosto no, il mio Mircea!... No, no, egli è cotanto poetico!.. Non sono neanche scorsi dieci giorni dacchè, permettendo appena al mio piede di posare sull'ardente arena delle sponde del mar Nero, col mio braccio allacciato al suo collo, egli stringeami al suo palpitante seno, al par del giorno immemorabile in cui, or son due anni, egli strappavami alle fiamme che consumavano la casa paterna.

ZAMFIRA

Allora era amante... ed ora... questi versi...

ANNA

Oh! Zamfira, Zamfira! quanto sono infelice! . .

ZAMFIRA (leggendo)

„T'amo, Elisa“ Ah! si chima Elisa? bel nome. Non ho mai veduto una Elisa che fosse brutta . . . Comprendo . . . Ecaterina, Paraschiva, Neacsa . . . (leggendo) „T'amo, Elisa, come il cervo al monte . .“ Che fuoco! . . . Prrr! . . . Che vampa! . . (a parte) Capitano, la cittadella è tua! . . .

ANNA

Egli l'ama, non è vero Zamfira?

ZAMFIRA

Ih! . . Lo credo bene! . . Come il cervo al monte ama il dolce mormorio del fonte . . . Ma benissimo! . . Il capitano avrebbe potuto firmare questi versi per . . per Lei . . . Ebbene, si, per Lei . . .

ANNA

Ah! taci! taci! . . Zamfira! . . .

ZAMFIRA

Io taccio . . . Ch'egli stesso parli (trae misteriosamente una lettera dalla tasca) Una letterina . . . Oh! quanto è profumata...

ANNA

(adirata) Una lettera?.. Vattene! Vattene Zamfira!.. Mal ricompensi il mio buon padre d'averti fatta educare... Vattene!.. Ecco in qual modo, il dolore, la vergogna e la disunione s'introducono nelle case... (la congeda)

ZAMFIRA

(tutta confusa) Signora!.. (a parte) Non v'è modo. (esce)

SCENA V

ANNA — (sola)

No, il capitano non ha trovato la via del cuore... il mio

Mircea... Oh! no, non col profumo della carta, ma coll'inebbriante profumo de'suoi delicati sentimenti... l'amo! si l'amo. Oh! gelosia! Perchè mai la mia sconsigliata mano è andata a toccare queste sciagurate carte? Qual necessità di smuovere e mettere alla luce tal piaga poichè non la conoscevi?.. E nulla di meno s'egli non mi amasse più?.. Ah! quella Elisa! (con rabbia) La felicità!.. Un sogno!.. E non vendicarsi di colui che ti schiaccia? Vendetta!.. Ah! ma egli è che la vendetta della donna, o è impotente, ovvero. trascina lei prima nell' abisso... Oh! se vi fosse una vendetta la quale senza avvilirmi potesse servirgli d'avviso, fargli soltanto provare ciò che meriterebbe per questi versi.. Versi ad una amante... E perchè non avrei da averne anch'io?.. (pensierosa) Si, i pazzi scrivono alla luna, e la luna per ciò non si offende. (suona il campanello)

SCENA VI

ANNA. — ZAMFIRA.

ZAMFIRA

Signora...

ANNA

Sai tu versi d'amore?..

ZAMFIRA

Come sarebbe, certo, ne so, eccone:

Al giardino di Chirina
Tra-la-ra, la ra..
V'e un gallo e una gallina
Tra-la-ra-la-ra...

ANNA

Ma che! questi sono proprio da trivio...

ZAMFIRA

Oh! ne so anche di quelli alla moda:

«Oh! tu bella damigella,
Oh! tu bella filomela
Vieni cara alla stradella»

ANNA

(ssorridendo) Aggiugici una sardella,.. Via, via cessa... (piglia dalla scansia un volume) *Alessandrì*... No, quando i nostri cuori s'intendevano, allora chiedevo a questo poeta nuovi carmi sul nostro amore... (prende un altro libro) *Sachie Asinesco.* (dandolo a Zamfira) Leggi l'indice, mentre io cerco un altro libro.

ZAMFIRA

(tagliado i fogli) I fogli non sono per anco tagliati.

ANNA

Vi sono libri che dovrebbero rimanere in eterno cosi...

ZANFIRA

(Leggendo) Indice... Versi dedicati a N...Ode a B ... Inno a C... a D... a F... a M...

ANNA

Oh! poeti! voi passate in revista tutte le lettere dell' alfabeto, e poi siete voi i primi a scrivere: *„La douna è mobile qual piuma al vento“*.

ZAMFIRA

Strofa ad A...

ANNA

(deponendo il libro) Ad A? Amelia, Alessandrina... E perchè, no, Anna? Dammi qui (prende il libro) Vediamo (leggendo)

«Aristizza sei pur bella
Soave, mite, cerasiella
Nei pasticci poni miele
Ma riempi il cor di fiele»

Sublime davvero! E l'altro giorno dicevasi all' Ateneo che la poesia è morta. Vediamone un'altra... (volgendo i fogli) „Ad un piano forte“ Questo è stato pagato da Ghebauer., „Ad una scarpa“... Prima medaglia dell'es-

posizione universale... Ad... Ah!.. finalmente! Ad una stella...

«Una stella amo
Anna la chiamo
Innalzarla vorrei
Sino agli Dei!...»

Manco male! eccone una un po 'meno stupida..... Poniti qui Zamfira... copia presto questi versi..... presto (a parte) Mircea non conosce i suoi caratteri.... srcivi pure versi ad Elisa... Vuoi delle Elise!.... (à Zamfira) Cosí, benissimo! adesso firma *Capitano Coltuc*. Fa parechi giroglificĭ sotto la firma.... Più uno trovaşi alto locato, più si crede obbligato a garbugliare la sua firma, immagine de'garbugli nei quali immerge la nostra povera patria!.. (à Zamfira) va bene. Ora ponila nel piego..... Scrivi su „Alla S-ra Anna Primaveresco"

ZAMFIRA (sorpresa)

Il mome della signora?.... Il capitano? Ecco fatto.

ANNA

Si, va bene, ora vattene.

ZAMFIRA (aparte)

Che vorrà mai dire tutto questo?

SCENA VII

ANNA, MIRCEA, (fra le quinte)

ANNA

Ah! Signorino! amate una Elisa!.... Facciamo versi! odi!... L'innocente S-r Asinesco e il capitano mi vendicheranno ad insaputa loro... In tal modo, il signorino non riderà più solo... Ah eccolo....

MIRCEA (fra le quinte)

Zamfira! Se il S-r Attuario Carciocoreano venisse, fallo entrare.... (Chiamando) Anna! Annetta mia!....

ANNA (con isdegno)

La sua Annetta! . . . . Traditore! (ponendo in tasca i versi copiati)
Ora vo nella mia stanza per spiarlo. (parte)

SCENA VIII

MIRCEA (chiamando)

Annetta! . Non è qui? . . Zamfira mi ha pur detto . . . . (deponendo il portafogli) Spoero che l'arringa sia stata mirabile . . . Pareami davvero essere inspirato . . . E poteva io non esserlo quando il cuore trasmetteva allo spirito il dolce quadro de miei amori? . . Elisa è mia! . . È l' aggradevole ombra de'boschi, il profumo dei mughetti, le rive fiorite, le praterie animate dal tintinnio metallico de' campanelli degli armenti . . . e tutto, tutto ciò per la mia Annetta . . . Elisa è mia! Non eravi forse nella lotta l'idea d'assicurarmi il focolare? . . d'assicurare l'avvenire d'un fanciulletto, d'un angiolo che dia ad Annetta ed a me stesso la misura per amare la nostra buona e vecchia madre? . - L'amore ha dato ai mio labbro l'eloquenza dell'anima . . Elisa è mia . . Riavrò Elisa! . . Riavrò l'Eden nel quale mia madre ha narrato ai fiori le gioie della sua fanciullezza . . . Riavrò, Elisa, quel gelido marmo posto nella chiesa del boschetto, che è stato tante volte riscaldato dai nostri baci, ed al quale unendo le nostre voci al fremito dei diseccati cespugli, susurravamo il nome del mio adorato padre . . . Ecco sorgenti d'argomentazioni le quali non possono se non darmi il trionfo . . . Oh! Annetta! . . cara Annetta! . . (assesta le carte sullo scrittoio).

SCENA IX

MIRCEA, ANNA

ANNA (a parte tenendo l'uscio semiaperto oude spiare)

Ancora una lettera . . . Ancora versi . . .

MIRCEA

Elisa è mia . . . Fra pochi istanti . . .

ANNA

Elisa sna! . . Oh! che infamia (entra)

MIRCEA (scorgendoia)

Vieni, Vieni, anima mia . . .

ANNA (con freddezza)

Siete di nitorno . . .

MIRCEA

Un bacio . . . (Anna gli sporge la fronte) La fronte? Oh! no, no, la bocca . . . Il labbro tuo, giacch'esso deve pagare l'eloquenza del mio . . . Vieni qui, Annetta mia (si adagia sul canepè) Voglio farti nn'inaspettata sorpresa pel tuo giorno onomastico . . . Non sai forse che domani è Sant'Anna?

ANNA

Sânt'Anna? Vedi un po 'che calendario sciocco è il mio, esso indica per domani Santa Elisabetta . . .

MIRCEA

Gettalo via, che sciocchezza . . . domani Santa Elisabetta,

ANNA

Elisabetta . . . significa Elisa, non è vero? . .

MIRCEA (a parte)

Qual coincidenza! . . . No, non credo . . . (forte) si, Elisa . . .

ANNA

Elisa è un bel nome . . . Che brutta idea ha avuto il mio

santolo di pormi nome Anna . . . Oh! Elisa è un nome assaï più bello . . . (a parte) Ma guardatelo che non si turba affatto.

MIRCEA (a parte)

Che sia un presentimento? oppure saprebbe ella pressappoco di che si tratta! (forte) No, Anna è un nome delizioso. . . Vi sono nomi che parlano. . . Il tuo, [1]) Anna, sembra offrirmi tutta l'anima tua.

ANNA

Anna forse. . . ma Elisa [2]) si lascia prendere l'anima.

MIRCEA (baciandola)

Brava! bravissima . . . perfettamente, e la prenderemo, si la prenderemo . . .

ANNA (tutta sorpresa)

Prenderla? Elisa? (a parte) Aspetta . . (piglia la lettera nella tacsa e la pone in seno)

MIRCEA (a parte)

Per certo ha presintito qualche cosa . . . (forte) E perchè no? per esempio nostra figlia . . . Ti rammenti, poco fa volevi una pargoletta . . . Ebbene la chiameremo Elisa . . .

ANNA (aparte)

Qual inverecondia! . . . (forte) Ahi! . . . mi punge uno spillo . . . Ahi! ahi! ahi!

MIRCEA (cercando lo spillo)

Oh! spillo temerario . . . aspetta. . . aspetta, vedrí eheti farò. Ma dove sei?

ANNA (a parte)

Or ora ti pungerà per bene.

---

[1]) La significazione che in Rumeno offre la parola A-na, che vuol dire: tò prendi, applicandosi solamente in alcuni dialetti d'Italia, non si puó esprimere nel pretto Italiano.

[2]) E-lisa pronunciato in Rumeno Ie-lisa, significa pure «prendi»

MIRCEA

Non v'è alcuno spillo, ma . . . (trae la lettera)

ANNA (afferraudola oon ausietà)

Un foglio.

MIRCEA

Una lettera . . . Ed è dessa che ti pungea? . . Bada Anna, vi son fogli che pungono, non quale spillo, ma qual mortifero dardo . . .

ANNA

La lingna batte dove il dente duole. È una lettera . . .

MIRCEA

Di chi? . . .

ANNA (affettando indifferenza)

A qual pro? Il signore non è geloso.

MIRCEA

Io geloso? No, nol sono; vi è però un punto in cui la fiducia del marito diventa stupidità . . . Quella lettera . . .

ANNA

Ebbene, signorino, la lettera che posa sul mio senò . . . è . . . di . . . Tizza . . .

MIRCEA (a aparte)

Ah! (forte) Di tua sorella? e che scrive tua sorella? Ebbene poichè è cosí, cingimi il collo col tuo braccio, come altra volta, quando leggevamo le lettere della mamma e quelle di Tizza . . . (aparte) Dio mio! che mai sarà?

ANNA (aparte)

Si? vediamo! . . . (forte) Ebbene si! come altra volta . . . Però di grazia, Mircea, una parola . . .

MIRCEA

Dieci . . . mille . . . affretta . . .

ANNA

Rispondi col tuo cuore, col cuore ch'io conosco . . .

MIRCEA

Non sono uomo politico . . . ne ho une soltanto . . parla . . .

ANNA

Mia sorella mi scrive cose meste . . Suo marito *l'inganna*

MIRCEA

Andrea? . . . È impossibile . . .

ANNA

Anche la povera Tizza così credea! . . e però le carezze d'Andrea erano quelle d'un . . . Come potrebbesi chiamare l'azione d'Andrea? . .

MIRCEA

Ma quali prove? . .

ANNA

Prove? Oh! ne ha purtroppo . . . (con imbarazzo) Un capitano! . . che ama Tizza . . .

MIRCEA

Ah! un capitano? . . Oh! mia cara, Andrea ama certamente Tizza , . . I capitani appaiono nelle famiglie, soltanto allora, quando possono contare sul costante amore del marito pella moglie in caso di scandalo, altrimenti diverrebbe per loro un famoso imbroglio.

ANNA

No, no, il capitano l'ama . . .

MIRCEA

Tizza è infelice! . . Oh! sii pur certa che questi signorini che portano il disonore nelle vostre famiglie, col passaporto dell'amicizia non sanno amarvi... Essi amano soltanto sè stessi . . .

ANNA

Ma Tizza ha prove palpabili del tradimento d'Andrea. . .

MIRCEA

Oh! le prove non mancano mai a colui che vuole giustificare la propria colpevole condotta . . .

ANNA

Come sarebbe a dire? La donna che sa d'esser ingannata, non ha ella forse il dritto di vendicarsi?

MIRCEA

Vendetta!.. Ah! si, la solita scusa! M'inganna!.. ne ama un' altra.. Oh! il capitano ama me soltanto!.. Vendetta?Ma Tizza sará ella forse vendicata se la sua coscienza associerà al sospetto dell' infedeltà di suo marito, la certezza della colpa, dell'infamia, si, dell'infamia sua?.. Vendetta!.. Ma essa non consiste nello scusare le proprie cattive azioni mediante i colpevoli atti del consorte . . . Oh! affrettati scrivi a Tizza di riflettere seriamente!.. Ecco, oh Dio! in qual modo il disonore, con, o senza spalline, entra in una casa, e vi porta la disunione. . . La S-ra, onde distrarsi, si pone alla finestra e guarda per istradra . . . il capitano passa . . . ella apre un tantino l'imposta . . . Il vento vi s'ingolfa e l'atmosfera domestica si raffredda . . . Oh! Il marito è il colpevole, lo so . . . Perchè non ha egli saputo, chiudere a tempo l'imposta?.. Il capitano spalanca la finestra . . . ed anche l'uscio non indugia ad aprirsi . . . La corrente si stabilisce e.. e l' l'unione matrimoniale trae ognora da simili casi una polmonite che si converte in tisi . . . tisi galoppante . . . Allora è l'inetto marito che ha rovinato l'armonia, l'unione domestica . . . Anna mia cara, ogni qual volta tu credessi avere il dritto di vendicarti del tuo Mircea . . .

ANNA (con sollecitudine)

Che avrei da fare?..

MIRCEA

Qual fretta?.. Ebbene, amarmi più che mai . . .

ANNA (a parte)

Veramente! . . il formaggio sui maccheroni.

MIRCEA

Sappi in verità, cara bimba, che colui il quale trascura la casa e la moglie, non è che ne ami un'altra, è sè stesso ch'egli aborre. Fa sì, ch'iò sempre possa amarmi . . . Hai osservato mai, Annetta mia, i fiori del tuo giardino quando il vento o la bufera fa loro piegare il capo al suolo? Essi non si vendicano, ma restringendo le loro corolle, aspettano il ritorno del raggio che li accarezza colla sua vivificante luce . . . La bufera si dilegua e il fiore è più risplendente ed ancor più ricco di profumo . . .

ANNA (baciando Mircea con transporto)

Ah! più non reggo . . . Ancorche il tuo infocato labbro-che depone tanto amore sul mio, sia un labbro mendace. . . Ebbene, io t'amo sempre. . . Al fuoco dunque questa lettera che potrebbe recare nn istante di tormento al tuo cuore . . . (vnole gettarla nella stufa)

MIRCEA (trattemendola)

Che fai? La lettera di Tizza? . . Quai detti sono mai i tuoi?. . Dio mio che ascolto! . .

ANNA (Ricusandogli la lettera)

Ti scongiuro Mircea, è un brutto scherzo.

MIRCEA

Dammela . . . Il fuoco non potrebbe più attestare la tua innocenza . . . Dammela, il voglio! . . Gran Dio! dove mai trovasi la sincerità, dov 'è l'amore se ella . . . (le strappa la lettera)

ANNA

Ah! !

(si nascode il volto colle mani, ma osserva tra le dita)

MIRCEA (senza aprir la lettera)

„Alla S-ra Anna Primaveresco“ Questi non sono carat-

teri di Tizza! . . Oh! avverso destino! . . Ed io che era dispoto a letizia! . . Anna! Anna! . . Chi l'avrebbe mai potuto credere! . .

ANNA

Mircea! ti accerto . . .

MIRCEA

Lasso! la certezza sta qui in questa tremante mano . . . (pausa) Su via! . . Anna! Anna mia! . . Dimmni che non è vero . . . Vedi quanto t'amo! . . Dimenticherò tutto . . . Dimmi che questa lettera non tocca la minima fibra del tuo cuore. . . (si pone ìn ginocchio)

ANNA (a parte)

Oh! si, egli mi ama. . . la menzogna, no, non segue la via del cuore . . . Un solo istante ancora . . . pazienza . . . (forte) No, Mircea, ti assicuro. . . io non l'amo . . .

MIRCEA (balzando furioso)

Ma dunque v'è qualcuno? . . Oh! rabbia! (apre la lettesa con vivacità)

ANNA. (traendo dalla tasca i versi di Mircea.)

Mircea, ti prego. . . ti prego in ginoechio. . .

MIRCEA (con isdegno)

Disgraziata! . .

ANNA

Ebbene! poichè è cosi. . . Ah! amiamo una Elisa! . .

MIRCEA (percorrendo la lettesa)

Versi! . . .

ANNA (monstrandogli i versi)

Versi! . . .

MIRCEA
ANNA } insieme Una stella amo, Anna la chiamo»
T'amo, Elisa, come il cervo al monte»

MIRCEA (fuosi de sè)

Signora, qui non havvi una semplice dechiarazione, ma bensì un seguito di corrispondenza amorosa. . .

ANNA Osservate Signore!.	„T'amo, Elisa, come il cervo al monte ama. . .
MIRCEA Osservate Signora!	„Una stella amo Anna la chiamo. . .

Ma sispondete Signora! . . Oh! è infame! . . .

ANNA

Ma rispondete Signore! . . Oh! è un'empietà! . .

MIRCEA (sempre fuori di sè)

„Una stella amo, Anna la chiamo.

ANNA

„T'amo, Elisa. .

MIRCEA (come svegliandosi da un sogno)

Elisa? . . A me quei versi. (glieli strappa)

ANNA

Ah! li conoscete, Signor mio? . . (con enfasi) „Quando vorrai vendicarti, amami più che mai!" A meraviglia davvero.

SCENA X

ZAMFIRA E DETTI

ZAMFIRA

Una lettera di somma urgenza.

MIRCEA (prendendola)

É dell'attuario. . . (zam esce)

ANNA

D'una Elisa qualunque. . . .

MIRCEA (percorrendo la lettera)

Guadagnato! . . (loggendo) „Amico mio, hai gnadagnato, il podere è tuo: Salve al proprietario di Elisa. . “

ANNA

Che dice egli mai? Hai guadagnato! . . Che hai guadagnato? . . Che significa tutto ciò? . .

MIRCEA

Ciò significa che quei versi la di cui lettura mi ha recato l'infelicitá, erano indirizzati ad un podere denominato Elisa, che per ingiustizia era stato tolto a mio padre, e che fu riacquistato oggi da me, dopo molti giorni e molte notti di veglia, e che io destinava a nido della nostra felicità. . . Sarà invece quello del rifugio d'un cuore spezzato da voi, quando meno se lo meritava! .

ANNA (tutta confusa)

Come era un podere! . . Mircea! . . Mircea! . .

MIRCEA

Addio! sogni di felicità! Questo giorno che dev' essere un giorno di gioia pella mia famiglia, sarà un giorno di lutto per me. . .

ANNA (a parte)

Sono colpevole! egli mi amava! . . (forte) Mircea! . . perdono io non sapeva. . .

MIRCEA

Oh! tranquillatevi signora, niuno conoscerà il mio cordoglio. . . Simili dolori si seppelliscono nel fondo del cuore. Essi non attraggono alcuna compassione, anzi espongono al ridicolo. . . Siete libera, Signora! . . Dio mio! Dio mio! . .

ANNA (a parte)

Ma qui l' affare s'imbroglia assai! . . Egli mi crede veramente colpevole. (forte) Accertati Mircea. . .

MIRCEA (mostrandole i versi)

La certezza. . . Lasso! eccola! . . Ma non abbiate paura, signora. . . Il fuoco divorerá la prova del vostro disonore. .

ANNA (trattenendogli la mano)

No, poco fa dicevi che il fuoco non potrebbe più attestare l'innocenza!...

MIRCEA (con dolore)

L'innocenza!..

ANNA

Meriteresti in verità ch'io non potessi più provarla... (a parte) L'impiccio va crescendo... (suona il campanello)

SCENA XI

ZAMFIRA E DETTI

ANNA (a Zamfira)

Vieni quà Zamfira... (le dà un libro che trae dalla tasca e le dice qualche cosa all' orecchio.)

MIRCEA (a parte)

Oh! il dolore è muto!.. lacrime!.. lacrime onde alleviare l'oppressione del cuore!.. (s'asside sul canapé sorreggendosi la fronte colla mano)

ANNA (a Zamfira)

Bene... presto... cosi... (a Mircea) Ecco il scondo esemplare... ah! ah! ah!..

MIRCEA (stupefatto)

Un' altra!.. ve n'era ancora una?..

ANNA

Si, scritta da Zamfira (dandogli il libro) ed inspirata dal Signor Asinesco...

MIRCEA (percorrendo il libro frettolosamente)

Possibile ! . . scolpata ! . . Innocente ! . . Oh! Anna!
(amendue cadono in ginocchio)

ANNA

Mircea ! . .

ZAMFIRA (a parte)

Dio buono! Che maĭ sarà questo ? , .

MIRCEA

Ma perchè farmi sí brutto scherzo ?

ANNA

Tua è la colpa. . . quei versi a Elisa. . .

MIRCEA (ridendo)

Ah! Ah! Ah!

ANNA

Ah! Ah! Ah!

ZAMFIRA

Ah! Ah! Ah! (a parte) Povero Capitano, non hai fortuna!

MIRCEA (alzandosi)

Signori, se siete ammogliati non dovete scrivere versi, oppure indirizzateli . . . *alla camera dei deputati*, o pubblicateli fra le opere del Signor Asinesco. . . Alla camera, verranno posti tra i fascicoli degli atti *d'uficio*. . e in questo libro rimarranno intatti da qualsiasi mano gelosa. . .

ANNA

No, Signori, al par del mio Mircea, scrivete pure versi i quali insegnino a noi donne che la gelosia può *ruinare le*

più solida unione. . . (a Zamfira) Cara Zamfira, non abbiamo più d'uopo de' tuoi servizii. Partiamo domani per recarci ad Elisa.

ZAMFIRA

La mi è capitata proprio bella! . .

MIRCEA
ANNA } insieme «T'amo, Elisa, come il cervo al monte
Ama il dolce mormorio del fonte»

Abbasso la gelosia!

CALA IL SIPARIO

NOTE

NOTE

Pag. 1. **Oda la Elisa.** O primă ediţiune a acesteĭ comediĭ este din chiar anul representaţiuneĭ (1869) de la tipografia laboratorilor românĭ.

Acéstă piesă de la 1869 încóce a fost dată de nenumerate orĭ şi maĭ cu sémă la representaţiunĭ aşa ḑise de *gală*. Informaţiunile din 1870, No. 75, scriaŭ despre o asemenea representaţiune ast fel:

„Representaţiunea dată aséră în beneficiul Societăţeĭ de arme române, de gimnastică şi dare la semn a fost splendidă. MM. LL. Domnul şi Dómna aŭ demnat a o onorá cu presenţa MM. LL. Societatea română de arme este îndoit recunoscĕtóre de acésta, căcĭ M. Sa Domnitorul, preşedinte de onóre al eĭ, a bine-voit a-ĭ da ast fel o nouă augustă aprobare şi încuragiare.

Cu tot timpul cel rĕŭ, totuşĭ parterul şi primele douĕ rênduri de lojĭ eraŭ pline de familiele membrilor şi ale altor domnĭ bine-voitorĭ pentru Societate. S'a jucat *Oda la Elisa* cu obicĭnuitul succes, care după douĕ-ḑecĭ de representaţiunĭ nu a scăḑut câtuşĭ de pucin, gracie deliciosuluĭ joc al D-nelor Pascaly, Flehtenmaher şi al D-luĭ Pascaly. Toţĭ treĭ fură fórte

aplaudaţĭ şi Dómnele Pascaly şi Flehtenmanher primiră buquete de florĭ. — Din parter vocĭ numeróse chiămaŭ pre autorul, de şi nu era o primă representaţiune ci a 20 póte. D'aceea autorul preferi se aplaude şi el pre escelenţiĭ artistĭ decât se ia el aplause."

Pag. 43. **Balul mortuluĭ.** La ocasiunea uneĭ representaţiunĭ de beneficiŭ pentru sporirea cabinetului de fisică din Iaşĭ cu aparate, a fost dată acéstă comediă-farsă. Ea este o reminiscinţă după o piesă anonimă italiană *Funerali e danzi*, dér prin modificările marĭ aduse scenaruluĭ şi personagelor a devenit cred originale.

De la representaţiunea „Balul Mortuluĭ" în Bucurescĭ, dată, în folosul tétruluĭ român din Ardeal, de o societate de amatorĭ, în 1872, când am adaos rolul luĭ Burah pentru D. Serian, care imitéză atât de bine limbagiul ovreesc, — acéstă mică comediă, atuncĭ admirabil jucată de amiciĭ meĭ, DD. Ţink, Muller, Varlam, Popovicĭ, Iosef Pester, a intrat în repertornl tuturor spectacolelor vesele. Trupa de teatru de véră a D-luĭ Ionescu, a jucat-o adesea cu succes. Trebue se adaog că peste una mică de francĭ aŭ fost trămişĭ din representanţiunea de la 1872, fonduluĭ teatruluĭ român înfiinţând în Ardeal, prin DD. Vulcan şi Hodosiu.

Pag. 81. **Fidanţata.** Cu adevĕrata gióză autorele 'ş amintesce luptele de tótă natura ce s'aŭ urmat în jurul acesteĭ piese de ocasiune. *Certele de partidă* din 1869, aŭ fost în punctul de a impedicà representaţiunea eĭ, datorită numaĭ concursuluĭ bine-voitor al D-luĭ Cantacuzino, fostul Primar al Capitaleĭ, la acea epocă. Istoria arteĭ

nóstre dramatice 'mĭ va ţine sémă — şi D. G. Gr. Cantacuzino, 'mĭ va ierta indiscreţiunea — décă reproduc aci epistola ce-mĭ adresa D. Cantacuzino, numaĭ cu dóue ḑile înainte de representaţiune. Iată acéstă epistolă:

Domnul meŭ,

„Aş fi doritor a avea o convorbire cu D-vóstră în privinţa pieseĭ „Fidanţata Impĕratuluĭ“ despre care am avut ocasiunea a citi o critică virulentă în opiniunea Constituţională. V'aş ruga dar se bine-voiţĭ a trece chiar astă séră la mine, între 8 şi 9 ore, aducênd, de se va putea, şi piesa în cestiune, spre a ne putea înţelege în cunoscinţă de causă.

Primiţĭ, Domnul meŭ, asicurarea distinseĭmele consideraţiunĭ.“

G. Gr. Cantacuzino.

Lunĭ 10/22 Noembre 1869.

M'am dus la D. Cantacuzino şi i-am cetit manuscriptul, şi D-luĭ nu află nimica din ceea ce o critică funciarmente injustă, găsia în piesa improvisată, fără a o cunósce... Nu trecè lucrarea mea maĭ pucin de cât de *antedinastiea*!..

Bine că s'a sfêrşit şi cu gogorita acésta a unor rătăcirĭ politice! Se mĕ ierte lectorele décă, ca istoriă, maĭ amintesc de ea.

Pentru trebuinţa M. S. Dómneĭ, care încă nu scia românesce autorul a fost pregătit în 12 Noembre 1869, şi o esplicare maĭ mare în limba francesă, admirabil tipărită de tipografia Göbel. Ediţiunea primă a aceseĭ piese în vr'o 150 esemplare numaĭ, s'a publicat de aceaşĭ tipogra-

fiă cu deosebit lux. Ediţiunea este din acelaşĭ an sleită.

Pag. 117 **Vestea cea de bucuriă.** Acéstă scenetă infantină a fost minunat jucată de órfanele din Asil, în presenţa M. S. Dómneĭ, şi a Principeluĭ Ghica. A fost un succes deplin şi de ânimă pentru autor. *Monitorul* a reprodus întréga piesă.

Pag. 127 **Advocat orĭ paiaţă.** Am asistat când la Paris, la representaţiunea uneĭ piese, de D-niĭ *Lefranc* şi *Decourcelle*, care, câţĭ-va anĭ apoĭ mi-am dat ostenéla, din memoriă, s'o localisez. *Advocatul* séŭ *paiaţa* este acéstă piesă. Décă ar fi fost maĭ bine sciută de actoriĭ ce o jucară în Bucurescĭ la 27 Martie 1876, era, cred, să aibă un adevĕrat succes de voiă bună. O cred eŭ, fără se mi se impute nemodestiă, în posesiune de bune calităţĭ pentru a trece între comediele nóstre maĭ nemerite. Piesa s'a jucat, sub o formă maĭ pucin peptenată, în Iaşĭ, între 1863 - 1864.

BIBLIOTECA CENTRALĂ A UNIVERSITĂŢII FUNDAŢIUNEA UNIVERSITARĂ CAROLI BUCUREŞTI

Pag. 177 **Anghina difterică.** — Eştĭ bolnav de anghină 'mĭ ḑice un amic doctor, — ca şi bietul D-téle amic Grigorescu.

Fuga la pat... Vaĭ! ce mĕ fac? — Se adună doctoriĭ, fac consult...

Destul că nu muri nicĭ amicul meŭ iubit, celebrul nostru pictore Gregorescu, nicĭ eŭ, de anghină...

BIBLIOTECA CENTRALĂ A UNIVERSITĂŢII FUNDAŢIUNEA UNIVERSITARĂ CAROLI BUCUREŞTI

Gregorescu 'şĭ-a rĕsbunat pe ea prin o scrisóre, către mine, cu admirabile *ilustraţiunĭ* — pucin plăcute dealmintrele pentru esculapĭ şi pentru farmaciştĭ, — scrisóre ce voiŭ publică când-va, căcĭ este un *petit chef d'oeuvre*. Eŭ mĕ resbunaiŭ prin acésta comediă farsă, scrisă între

VERIFICAT 2007
VERIFICAT 2017
VERIFICAT 1987

dóue gargare cu pétră acră şi pămătugelĭ prin gât cu iod...

Scrisă de un bolnav, orĭ pretins bolnav, ea se molipsi de bólă şi succesul eĭ nu respunse la asceptare...

Fiă, multe ore de veseliă 'mĭ-a procurat, când era în repetiţiune, modul admirabil cum D. Balanescu interpretă rolul luĭ Muşeţel.

Pag. 221 **Santul Nicolae.** Cine nu iubesce pre copiĭ e un om reŭ! A-ĭ vede jucându-se, a fost adese-orĭ cea maĭ plăcută ocupaţiune a mea. De aceea, de când am luat sarcina de a face educaţiune de copilaşĭ, nu am stat la îndoială d'a scrie adese pentru eĭ. Fericirea care o am cules din asemene lucrărĭ m'aŭ plătit de orĭ-ce critice mi-ar aduce publicarea unora din ele.

Pag. 231 Public cu ănima sincer recunoscătóre, frumósă traducere a *„Odeĭ la Elisa“* făcută în limba italiană de D-na Bruzzesi. — Tomul începe cu aceeaşĭ piesă în limba romana; óre se nu fiă acésta de pază bună pentru tomul acesta? O sper, graţiă minunateĭ traducerĭ, care eşită din o pénă femenină, aŭ dat lucrăreĭ mele — din fruntea volumuluĭ — acea delicateţă de ton, de colorit, care nu putea se o aibă de la condeiul meŭ de bărbat, condeiŭ tocit în lupte amărîtóre.

Ăncă odată gratitudinea mea profundă binevoitóreĭ mele traducĕtóre.

FINELE TOMULUĬ I.